

Ὁ ἍΓΙΟΣ ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΣΕΡΡΩΝ ΚΑΙ ΝΙΓΡΙΤΗΣ
ΕΤΟΣ ΚΖ' - ΤΕΥΧΟΣ 258 - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2015

Περιεχόμενα

«Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΗΤΑΣ
ὁ ἐν Σέρραις ἀθλήσας».

Διμηνιαῖο Περιοδικό
Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Σερρῶν καὶ Νιγρίτης,
ἐκδιδόμενο ὑπὸ τοῦ Ἐπικοινωνιακοῦ καὶ Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος

«Ὁ Ἅγ. Νικήτας ὁ Νέος»,
προνοία καὶ ἐπιμελεία
τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου
Σερρῶν καὶ Νιγρίτης
κ.κ. ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

Ἰδιοκτίτης:
Ἱερὰ Μητρόπολις Σερρῶν
καὶ Νιγρίτης.

Δ/ΝΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
πρωτ. Ἰορδάνης Θεμελίδης
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Γεώργιος Μπακιρτζής
Παναγιώτης Παπαφράγκος
Παναγιώτης Σκαλτσής
Φιλοκτίμων Φάκας
Χαράλαμπος Χαραλαμπίδης
Διανέμεται δωρεάν.

Συνδρομές προαιρετικές.
Ἐπιστολές καὶ ἐμβάσματα:
Ἱερὰ Μητρόπολις Σερρῶν
& Νιγρίτης - 621 22 ΣΕΡΡΕΣ
Τηλ. 2321 0 68 100
Fax 2321 0 68 119
Τυπογραφείο «ΜΕΛΙΣΣΑ»,
Ἀσπροβάλτα Θεσ/νίκης
τηλ. 2397 0 23 313
Fax 2397 0 21 754

Εἰκόνα ἐξωφύλλου:

Ὁ Ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στρατηλάτης. Τοιχογραφία Καθολικοῦ Ἱ.Μ. Διονυσίου Ἁγ. Ὁσους

Τὰ ἐνυπόγραφα ἄρθρα ἐκφράζουν ἀπόψεις τοῦ ἀρθρογράφου, γιὰ τίς ὁποῖες καὶ φέρει ὁ ἴδιος τὴν εὐθύνη.

- Λόγος Κατηχητήριος ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου.....283
- Σεβ. Μητροπολίτου Σερρῶν καὶ Νιγρίτης κ. Θεολόγου: Πνευματικὴ Διδαχὴ ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Τεσσαρακοστήν 285
- Θέματα Ἱστορίας καὶ Θεολογίας τῆς Λατρείας: Ἡ ἀσκητικὴ ὠραιότητα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς.....287
- Γεωργίου Στ. Μπακιρτζή: Ἕνας ἐπιστήμονας δίνει μαρτυρία γιὰ τὴν πίστη.....289
- Μαλαματὴ Χαριζανοπούλου - Ἀμπελίδου: Λαχταρῶ (ποίημα).....290
- Θεολογικὲς ἀναφορές: Προσευχή καὶ ἐλευθερία.....291
- Στ. Δήμιου: Φόρουμα ἀπορρύπανσης (ποίημα).....292
- Φιλοκτίμονα Χ. Φάκα: Δῶσε χαρὰ στὰ γηρατεῖα, στίς ρίζες τῆς ζωῆς σου.....293
- Δημητρίου Γιαγκλή: Ὁ πόνος καὶ οἱ θλίψεις στὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου (Β').....295
- Απόψεις καὶ Σχόλια.....299
- Χρήστου Καραμάνη: 200 χρόνια νέας μεθόδου Βυζαντινῆς Παρασημαντικῆς (Β').....302
- Μ.Γ. Βαρβούνη: Ὁ Ἅγιος Νικόλαος στὴ λαϊκὴ θρησκευτικὴ παράδοση τῶν Ἑλλήνων.....306
- Αἰκατερίνης Τσαλμπούρη - Κουτσίδου: Ἡ μητέρα ὡς πρεσβυτέρα.....310
- Κουλτούρα καὶ Πολιτισμός.....312
- Πρόγραμμα Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς.....314
- Ἐκκλησιαστικὲς Εἰδήσεις καὶ Χρονικά.....316
- Ἀπὸ τῆ Σοφία τῶν Πατέρων: Κανὼν Ἐγκρατείας - Σκοπὸς νηστείας.....327

Ἀσκητικὴ Γωνιά

Δέν πείθονται οἱ ἀντιφρονοῦντες ὅτι ὁ Θεός μας εἶναι ἀληθινός, ὅταν ἀγανακτοῦμε καὶ ὀργιζόμαστε καὶ δυσανασχετοῦμε, ἀλλὰ ὅταν εἴμαστε ἐπεικεῖς καὶ πρᾶοι καὶ ἥπιοι.

Ἁγ. Ἰωάν. Χρυσόστομος

Εἶναι γνώρισμα τῆς ψυχῆς πού ἀγαπᾷ τὸν Θεὸ νὰ ὑποτάσσει στὰ θεῖα καθετὶ τὸ ἀνθρώπινο.

Ἁγ. Γρηγόριος Θεολόγος

Ἐκεῖνος πού ἀπέβαλε τὴ φιλαυτία, πού ἀποτελεῖ τὴ μητέρα ὅλων τῶν παθῶν, μέ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, εὐκόλα θεραπεύει καὶ τὰ λοιπὰ πάθη.

Ἁγ. Μάξιμος ὁ Ὁμολογητῆς

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ

ΕΠΙ Τῆς ΕΝΑΡΞΕΙς Τῆς ΑΓΙΑς ΚΑΙ ΜΕΓΑΛῆς ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤῆς

† ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

ΕΛΕΩ, ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΕΑΣ ΡΩΜῆς ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ Τῆς ΕΚΚΛΗΣΙΑς, ΧΑΡΙς ΕΙῆ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝῆ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥ ἩΜΩΝ ἸΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ,
ΠΑΡ' ἩΜΩΝ ΔΕ ΕΥΧῆ, ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΡῆςΙς

*«Τὸ στάδιον τῶν ἀρετῶν ἡνέφικται· οἱ βουλόμενοι ἀθλῆσαι εἰσέλθετε»
(στιχηρὸν ἰδιόμελον τοῦ Τριωδίου, Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς).*

Ἀδελφοὶ καὶ Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγκεντρίζει ἡμᾶς εἰς τὸ σῶμα Του καὶ μᾶς καλεῖ νὰ γίνωμεν ἅγιοι «ὅτι ἐγὼ», λέγει, «ἅγιός εἰμι» (Α' Πέτρ. α', 16). Ἐπιθυμεῖ ὁ Πλάστης μας νὰ ἔχωμεν κοινωνίαν μαζί Του καὶ νὰ γευθῶμεν τῆς χάριτός Του, νὰ μετᾶσχωμεν δηλαδὴ τῆς ἀγιότητός Του. Ἡ κοινωνία μὲ τὸν Θεὸν εἶναι ζωὴ μετανοίας καὶ ἀγιότητος, ἡ δὲ ἀπομάκρυνσις ἐξ Αὐτοῦ, ἡ ἁμαρτία, ταυτίζεται ἀπὸ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν «κακίαν τῆς καρδίας».

Ἡ «ἁμαρτία οὐκ ἐστι τῆς φύσεως, ἀλλὰ τῆς κακῆς προαιρέσεως» (Θεοδωρήτου Κύρου, Διάλογος Α' - Immutabilis, P.G. 83, 40D) ἢ τοῦ κακοῦ πνεύματος καὶ «οὐδεὶς πίστιν ἐπαγγελλόμενος ἁμαρτάνει», κατὰ τὸν Θεοφόρον Ἰγνάτιον.

Ἡ ἀγιότης εἶναι ἰδιότης τοῦ Κυρίου, ὁ Ὅποιος εἶναι ὁ «προσφέρων καὶ προσφερόμενος καὶ προσδεχόμενος καὶ διαδιδόμενος». Ὁ κατὰ χάριν ἱερουργὸς τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας προσφέρει εἰς τοὺς πιστοὺς «τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις», Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ, καὶ λαμβάνει ἀμέσως παρὰ τοῦ πληρώματος τῶν Ὁρθοδόξων τὴν ἀπόκρισιν εἰς τὴν προσφορὰν ὅτι: «εἷς ἅγιος, εἷς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός, εἷς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς», ὁ «ἐσθιόμενος καὶ μηδέποτε δαπανώμενος, ἀλλὰ τοὺς μετέχοντας ἀγιάζων».

Εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐπιτύχη τὸ «καθ' ὁμοίωσιν» μὲ τὸν Θεόν, διὰ τὸ ὁποῖον ἐδημιουργήθη, τὴν ἀγιότητα δηλαδὴ, ἡ ἀποβλέπουσα ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία «θεοπρεπῶς ἐδογματίσε» μίαν περίοδον τοῦ ἔτους ὡς περίοδον ἰδιαίτερας προσευχῆς καὶ δεήσεως πρὸς κατευνασμὸν τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος.

Ἡ περίοδος αὕτη εἶναι ἡ ἀρχομένη ἀπὸ τῆς αὔριον σωτήριος προετομασία διὰ τὸ «Πάσχα τὸ μέγα καὶ ἱερώτατον Χριστοῦ». Εἶναι ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστή, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ βιώσωμεν «δέησιν προσάγοντες καὶ ἄφεισιν αἰτοῦντες», ὥστε νὰ γευθῶμεν ἀληθῶς τὸ Πάσχα «μετὰ πάντων τῶν Ἀγίων», γινόμενοι «ἅγιοι», διὰ τῆς ὁμολογίας ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὅτι εἴμεθα «σκευὴ κεραμείως» συνθλιβόμενα ὑπὸ τοῦ πονηροῦ καθ' ἡμέραν, «πίπτοντες καὶ ἀνιστάμενοι». Νὰ ὁμολογήσωμεν δηλαδὴ τὴν ἀνθρωπίνην ἀτέλειαν καὶ ἀδυναμίαν μας καὶ τὴν ἐνώπιον Θεοῦ μηδαμινότητά μας, μετανοοῦντες καὶ ἐπαναλαμβάνοντες

ἐν ἑσπέρα καὶ πρωὶ καὶ μεσημβρία καὶ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάσῃ ὥρᾳ, καίτοι «ἅγιοι» διὰ τοῦ βαπτίσματος, ὅτι «εἷς Ἅγιος, εἷς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός, εἷς δόξαν Θεοῦ Πατρός».

Καλοῦμεν, λοιπόν, πάντας τοὺς Ὀρθοδόξους πιστοὺς, κληρικούς, μοναχοὺς καὶ μοναχάς, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα, νὰ μεταβάλωμεν τὴν ζωὴν μας, πάντοτε μὲν, ἰδιαίτερος δὲ κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, εἰς ἀγαπητικὴν πρὸς τὸν πλησίον προσπάθειαν προπαρασκευῆς διὰ τὴν μετοχὴν ἐκτυπώτερον ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν ἀνέσπερον Βασιλείαν τοῦ Κυρίου, τὸ «καινὸν Πάσχα». Προσκαλοῦμεν τοὺς πάντας εἰς ζωὴν ἀγιότητος καὶ πνευματικοῦ ἀγῶνος διὰ νὰ χαρισθῆ εἰς τὸν κόσμον καὶ εἰς ἡμᾶς ὡς «δόσις ἀγαθῆ» καὶ ὡς «δώρημα τέλειον» ἢ δυνατότης τῆς ὑπερβάσεως τῆς ἁμαρτίας, διότι «πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ [...] καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται» (Α΄ Ἰωάν. γ', 9-10).

Ἄς εἰσέλθωμεν, λοιπόν, μὲ ὅλην τὴν ψυχὴν μας, μὴ σκυθρωπάζοντες, ἀλλὰ χαίροντες καὶ ἀγαλλόμενοι, εἰς τὸ πνευματικὸν τοῦτο στάδιον τῶν ἀρετῶν καὶ ἃς καθοπλισθῶμεν «ἀγάπης τὴν λαμπρότητα, προσευχῆς τὴν ἀστραπὴν, ἀγνείας τὴν καθαρότητα, εὐανδρίας τὴν ἰσχύνη», καὶ ἃς συνοδοιπορήσωμεν μὲ τὸν Κύριον, δεόμενοι Αὐτοῦ νὰ μὴ «παρίδη ἡμᾶς κινδυνεύοντας τὴν ἀπ' Αὐτοῦ διάστασιν» (Δοξαστικὸν τῆς Σταυροπροσκυνήσεως), ἀλλὰ νὰ μᾶς ἀξιῶσιν «ὅπως λαμπροφόροι προφθάσωμεν εἰς τὴν ἀγίαν καὶ τριήμερον Ἀνάστασιν, τὴν καταλάμπουσιν ἀφθαρσίαν τῷ κόσμῳ» (ποίημα Θεοδώρου, ἀκολουθία Δευτέρας Α΄ Ἑβδομάδος Νηστειῶν).

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Χριστῷ,

Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ εἶναι ὡς περίοδος προετοιμασίας καὶ μετανοίας φωνῆ τῆς συνειδήσεώς μας, ἢ ὁποία, ἐσωτερικὴ καὶ ἀνέκφραστος, εἶναι προσωπικὴ κρίσις.

Ὅταν μᾶς εὐρίσκη σφάλοντας διαμαρτύρεται ἐντονώτατα, καθότι «οὐδὲν αὐτῆς βιαιότερον ἐν κόσμῳ», κατὰ τὸν βιωματικὸν κήρυκα τῆς μετανοίας Ἅγιον Ἀνδρέαν Κρήτης. Ὅθεν, πρέπει νὰ εἰρηνεύη μὲ τὴν συνειδήσιν του ἕκαστος, διὰ τῆς μετανοίας, ὥστε «ἐν τῷ πυρὶ τῆς συνειδήσεως νὰ προσφέρωμεν μυστικὴν ὀλοκάρπωσιν», θυσιάζοντες τὰ πάθη μας καὶ προσφέροντες αὐτὰ θυσίαν ἀγάπης πρὸς τὸν συνάνθρωπον, ὅπως ὁ Κύριος ἑαυτὸν ὑπὲρ «τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας». Τότε μόνον θὰ ἀνατείλῃ καὶ δι' ἡμᾶς ἐκ τοῦ τάφου ἡ συγγνώμη καὶ θὰ ζήσωμεν ὡς ἀνθρωπότης ἐν ἀλληλοσεβασμῷ καὶ ἀγάπῃ μακρὰν τῶν ὅσων βλέπομεν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας φρικτῶν ἐγκλημάτων νὰ πλήττουν τὴν οἰκουμένην ἅπασαν. Εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἔχομεν συμμάχους καὶ πρεσβευτὰς πάντας τοὺς Ἅγίους καὶ μάλιστα τὴν Παναγίαν Μητέρα τοῦ Κυρίου μας, τὴν διὰ τῶν ἱκεσιῶν τῆς ὡς ἄλλος λουτήρ «ἐκπλύνουσιν συνειδήσιν».

Ὅθεν, προτρεπόμεθα καὶ παρακαλοῦμεν, ὡς πνευματικὸς Πατὴρ τῶν ἀνὰ τὴν οἰκουμένην Ὀρθοδόξων πιστῶν μας, ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους, νὰ δράμωμεν μετὰ σπουδῆς εἰς τὸ ἀπὸ τῆς αὔριον ἀρχόμενον στάδιον τῶν ἀρετῶν, «μὴ ἄτοπα λογιζόμενοι, μὴ παράνομα πράττοντες», ἀλλὰ πορευόμενοι ἐν Χάρτι νὰ ἐκπλύνωμεν τὰς συνειδήσεις «γνώμη ἀγαθῆ» διὰ τῆς μετανοίας, ἔχοντες τὴν βεβαιότητα ὅτι οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ καὶ πάντα «τὰ ὄρατά καὶ ἀόρατα» θὰ κατανασθῶν ἐν τέλει ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου.

Ἡμεῖς δέ, «πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ Ναοῦ τοῦ Κυρίου» ἰστάμενοι, ἐὰν ἀξίως πολιτευθῶμεν, θὰ περιβληθῶμεν χιτῶνα φωτεινὸν μιμήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ θὰ ἀξιωθῶμεν τοῦ «καινοῦ πόματος» ἐκ τῆς Πηγῆς τῆς ἀφθαρσίας, γεύομενοι τῆς χαρᾶς τοῦ ὀλβίου τάφου τοῦ Κυρίου καὶ συνωθούμενοι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ «ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου», ἐν τόπῳ ὅπου «τὰ φοβερά τελεσιουργεῖται». Γένοιτο.

Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ βιε΄ }
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως }
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν }

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΧΗ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ
ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΝ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΝ

Πρός τούς εὐσεβείς χριστιανούς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας.

«Ἀπό τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρῦσσειν καί λέγειν· μετανοεῖτε ἤγγικε γάρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Μαθ. 4, 17).

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Μᾶς ἀξίωσε ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Θεοῦ νά φτάσουμε καί πάλιν ἐφέτος στήν πύλη τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, τῆς κατασκευτικότερης καί πνευματικότερης περιόδου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μας ἔτους. Μπροστά μας ἀνοίγεται τό μέγα πέλαγος τῆς νηστείας καί τῆς ἀσκήσεως, τό ὁποῖον καλούμεθα πνευματικῶς πλησίοι νά διαπλεύσουμε. Στήν αὐγή τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας ἀπό τήν τρισευδαίμονα πατρίδα μας, τόν ποθεινόν παράδεισον, φύγαμε ἐξόριστοι λόγῳ τῆς μισανθρωπίας τοῦ διαβόλου καί τῆς δικῆς μας παρακοῆς καί ναυαγήσαμε σ' αὐτόν τόν κόσμον, τόν ὁποῖο συμπαρασύραμε στήν φθορά καί τήν ὀδύνη. Τό γεγονός αὐτό ἐνθυμούμεθα τήν Κυριακή τῆς Τυρινῆς. Ἡ ἁγία Ἐκκλησία μας θέλει μέ αὐτόν τόν τρόπον νά διδάξει σέ ὅλους μας πόσο καταστρεπτική εἶναι ἡ πορεία τοῦ ἀνθρώπου χωρίς Θεό.

Ὁ ἄνθρωπος πού ζεῖ ἀποκλειστικῶς γιά τόν ἑαυτόν του, τελικῶς ἀπομονώνεται ἀπό τόν Θεό καί ἀπό τόν συνάνθρωπό του καί δημιουργεῖ τίς πνευματικές προϋποθέσεις τῆς αὐτοτιμωρίας του. Αὐτό ἦταν τό μέγα λάθος τοῦ Ἀδάμ. Ἡ ζωή χωρίς Θεό. Τά ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς ἐπιλογῆς ἦταν ἡ διατάραξη τῆς φυσικῆς ἁρμονίας, ἡ ἐνοχή, ἡ διαφθορά τοῦ κατ' εἰκόνα, ὁ φόβος, ὁ σκοτασμός, τό μίσος, ἡ ἐξορία, ὁ θάνατος. Ἡ αὐτονόμηση τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν Θεό ἀνοιξε βιαίως ἕνα ρήγμα

στήν ἀνθρώπινη ζωή, μέσα ἀπό τό ὁποῖο εἰσῆλθε στήν ἱστορία ἡ ἁμαρτία, ἡ φθορά, ὁ θάνατος.

Ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή προβάλλει ἐνώπιον ὅλων μας, πρωτίστως ὡς ἕνα σωτήριο κάλεσμα γιά μετάνοια. Γνωρίζοντας ἡ μητέρα μας Ἐκκλησία τά ὀφέλη τῶν πνευματικῶν ἀθλημάτων, μᾶς προτρέπει νά εἰσέλθουμε στό στάδιο τῶν ἀρετῶν μετά χαρᾶς καί πνευματικῆς ἀρχοντιᾶς, προκειμένου οἱ ἀρετές τοῦ Εὐαγγελίου νά φωτίσουν τή ζωή μας, γιατί ὅπως λέγει χαρακτηριστικῶς ὁ Μέγας Βασίλειος, δέν στεφανώνεται ὁ ἄκαρδος καί δέν στήνει τρόπαιο ὁ κατηφής. Σκοπός μας εἶναι νά ζωογονήσουμε μέ τήν χάριν τοῦ Θεοῦ τήν ἀποσταμένη ψυχή μας, ἀξιοποιώντας ὅλα τά θεραπευτικά φάρμακα τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ προσευχή καί ἡ νηστεία πού ἰσχυροποιούνται καί ἀσφαλίζονται μέ τίς ἀρετές τῆς ἀγάπης καί τῆς ταπεινοφροσύνης, φανερόνουν τήν εὐγένεια καί ἀνωτερότητα τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτές οἱ ἀρετές καθιστοῦν τόν ἄνθρωπο ἰκανό νά νικᾷ ἀκόμα καί τούς δαίμονες (Μαθ. 17,21). Ἡ προσευχή φανερόνει ὅτι τό κέντρο τῆς ζωῆς μας εἶναι ὁ Χριστός, ὁ καλός Ποιμένας, πού ἦλθε στόν κόσμον νά ἀναζητήσῃ καί νά σώσῃ τό χαμένο πρόβατο, ἐνῶ ἡ θεοδίδακτος νηστεία, ὡς μία ἠθελημένη θυσία, μᾶς καθιστᾷ οἰκείους τοῦ Θεοῦ καί δεκτικούς τῆς θεραπευτικῆς Του Χάριτος.

Αὐτήν τήν θεραπεία ἀπό τήν φοβερή κάκωση

της άμαρτίας προσφέρει ή μετάνοια. Τί είναι όμως μετάνοια, άδελφοί μου; Μήπως είναι μία άλλαγή του τρόπου σκέψης και ζωής; Μήπως είναι μία έντονη αλλά προσωρινή αυτοκριτική για λάθη και κακές επιλογές; Μήπως μία έσωτερική στιγμιαία παρόρμηση χωρίς όμως συνέχεια; Όλα τά παραπάνω περιγράφουν μόνον μέρος της πραγματικότητας και κυρίως τά αποτελέσματά της. Για τον Κύριο μας όμως, ή μετάνοια, πού αποτέλεσε και τό πρώτο δημόσιο κηρυγμά Του επί γης είναι κάτι πίο ουσιαστικό, πίο βαθύ, πίο έπαναστατικό. Η πραγματική μετάνοια, ως συνεχές βίωμα και στάση ζωής, μάς δείχνει τό δρόμο της ρήξεως και της έξόδου από την έγωιστική αυτάρκεια και αυτοδικαίωση. Τό βαθειά αυτό άνθρωποκεντρικό ήθος, πού δέν έχει προοπτική αιωνιότητας και άρωμα θεοσέβειας, διαποτίζει πολλές από τίς εκφάνσεις της σύγχρονης ζωής, χωρίς όμως νά βοηθά ουσιαστικά τόν άνθρωπο στίς ανάγκες και τίς άναζητήσεις του. Μετάνοια σημαίνει άμετάκλητη άπόφαση έπιστροφής στον Θεό, στην πηγή της όντως ζωής και μακαριότητας. Στόχος της μετανόιας είναι ή σωτήρια επάνοδος στην οικία του φιλεύσπλαχνου Πατέρα μας. Ο τρόπος της μετανόιας μάς ύποδεικνύεται μέσα από την έλεύθερη ύπακοή στό θείο θέλημα, όπως αυτό άποκαλύφθηκε στό πρόσωπο του Κυρίου μας Ίησού Χριστού. Καρπός της μετανόιας θά είναι ή άλλαγή της ζωής μας συνολικώς, πού θά έχει πλέον ως κέντρο αναφοράς όχι τό ανθρώπινο έγώ αλλά τόν Θεάνθρωπο Χριστό.

Γιά νά μή μείνει όμως άργή ή μετάνοια, ως ένα άπλό ιδεολόγημα, πρέπει νά συνοδεύεται και από τά ανάλογα έργα, πού συνιστούν «της θεωρίας την επίβασιν». Τέτοια έργα άρεστά στόν Θεό και ώφέλιμα για τόν άνθρωπο είναι ή πίστη, ή προσευχή, ή νηστεία, ή έλεημοσύνη, ή ταπείνωση, ό τελωνικός στεναγμός, ή άγάπη, τό χαροποιόν πένθος, ή άποφυγή της κατακρίσεως, ή συγχωρητικότητα. Όλες οί ευαγ-

γελικές άρετές μάς βοηθούν στην έξοδό μας από τόν έγωκεντρισμό και την ύπερηφάνεια. Η νηστεία ειδικότερον, ως ένα πνευματικό άγώνισμα δέν είναι ένα νεότερο έφεύρημα των ανθρώπων. Είναι κειμήλιο ιερό, πού παραλάβαμε από τούς πατέρες μας. Έχει μάλιστα την ίδια ηλικία μέ την ανθρωπότητα, άφου νομοθετήθηκε άπ' τόν ίδιο τό Θεό στον Παράδεισο. Αυτή, λέγει ό Μέγας Βασίλειος, «άποκρούει τούς πειρασμούς, έτοιμάζει προς την ευσέβεια, είναι σύνοικος της νηφαλιότητας και δημιουργός της σωφροσύνης. Αυτή άγιάζει τούς πιστούς και φωτίζει τόν άγώνα μας». Η άληθής νηστεία δέν περιορίζεται βεβαίως μόνον στην άποχή ώρισμένων τροφών, αλλά έπεκτείνεται κυρίως και πρωτίστως στην άποξένωσή μας από κάθε άμαρτία.

Άγαπητοί μου άδελφοί,

Η Έκκλησία μάς προτείνει τόν δρόμο της πνευματικής αντίστασεως σε ότι ευτελίζει τό κατ' εικόνα Θεού πλασμένο ανθρώπινο πρόσωπο. Τό φρόνημα της συνεχούς μετανόιας προβάλλει ένώπιόν μας ως επιλογή συνεπούς ζωής και άθλημα έλευθερίας. Μόνη αυτή θά μάς δώσει τή δυνατότητα νά ζήσουμε πραγματικά τό Πάσχα ως τό τέλος «του παλαιού» μέσα μας και ως την είσοδό μας στό «καινό». Κάθε έτος ή άγία Τεσσαρακοστή μάς υπενθυμίζει μέ τόν πίο διδακτικό τρόπο ότι ό Χριστός είναι ή ζωή μας και μόνο μέσα από την κοινωνία μαζί Του μπορούμε νά ζήσουμε πραγματικά. Η μετάνοια είναι ό δρόμος πού πρέπει νά βαδίσουμε και ό τρόπος ζωής πού καλούμεθα νά ζήσουμε για νά συναντήσουμε Έκείνον, πού μάς περιμένει πάντοτε μέ άνοιχτή την άγκαλιά της άγάπης Του. Εύχομαι στό τέλος αυτής της πνευματικής περιόδου νά συναντηθούμε όλοι μας, «λάμποντες, αστράπτοντες, ήλλοιωμένοι» στην χαρά του Πάσχα, στην όποία μάς μυσταγωγεί ό ίδιος ό Άναστημένος Χριστός μας.

Η χάρις του Κυρίου μας Ίησού Χριστού μετά πάντων ύμων. Αμήν.

Ευλογημένη και σωτήρια Μεγάλη Τεσσαρακοστή. Καλή Άνάσταση.

Διάπυρος ευχέτης όλων σας προς τόν Κύριον

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ο ΣΕΡΡΩΝ ΚΑΙ ΝΙΓΡΙΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Ἡ πρόσκληση, πού ἡ Ἐκκλησία ἀπευθύνει στούς πιστούς, ἐγκαινιάζοντας τήν περίοδο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἀνακεφαλαιώνει τήν ὀρθόδοξη Θεολογία τῆς ἀσκήσεως καί ἐξαίρει τό σκοπό της: *«Τόν τῆς νηστείας καιρόν φαιδρῶς ἐναρξώμεθα, πρὸς ἀγῶνας πνευματικούς ἐαυτούς ὑποβάλλοντες· ἀγνίσωμεν τήν ψυχὴν, τήν σάρκα καθάρωμεν· νηστεύσωμεν ὡσπερ ἐν τοῖς βρώμασι ἐκ παντός πάθους, τὰς ἀρετάς τρουφῶντες τοῦ Πνεύματος· ἐν αἷς διατελοῦντες πόθῳ, ἀξιωθείημεν πάντες κατιδεῖν τό πάνσεπτον πάθος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, καί τό Ἅγιον Πάσχα, πνευματικῶς ἀγαλλιώμενοι»* (Τροπάριο Ἐσπερινοῦ Κυριακῆς Τυρινῆς). Ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή χαρακτηρίζεται ὡς ἓνα πνευματικό ταξίδι, μιὰ ἀσκητική ὁδός, μιὰ ἐπίπονη πορεία πρὸς τό σταυροαναστάσιμο Πάσχα, ἐκεῖ, πού στή συνάντησή μας μέ τόν σταυρωθέντα καί ἀναστάντα Κύριο, ἐορτάζουμε τή μοναδική μας ἐλευθερία τῆς αἰώνιας ζωῆς, ὅταν κατά τόν ἅγιο Ἰσαάκ τό Σύρο, μόνο ἡ αἰώνια ζωή εἶναι ἡ πατρίδα τῆς ἀληθινῆς ἐλευθερίας.

Ἡ λειτουργική πράξις τῆς Ἐκκλησίας, τήν περίοδο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, εἶναι ἰδιαίτερα ἐπίμονη στήν πρόσκληση τοῦ πιστοῦ γιά ἐλεύθερη ἀσκησις ἢ γιά ἀσκητική ὁδευσις πρὸς συνάντησις τοῦ σταυρωθέντος καί ἀναστάντος Κυρίου: *«Τό στάδιον τῶν ἀρετῶν ἠνέφκται, οἱ βουλόμενοι ἀθλῆσαι εἰσέλθετε, ἀναζωσάμενοι τόν καλόν τῆς νηστείας ἀγῶνα· οἱ γάρ νομίμως ἀθλοῦντες δικαίως στεφανοῦνται· καί ἀναλαβόντες τήν πανοπλίαν*

Ἡ ἀσκητική ὠραιότητα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς*

ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ

τοῦ Σταυροῦ τῷ ἐχθρῷ ἀντιμαχησώμεθα, ὡς τεῖχος ἄρρηκτον κατέχοντες τὴν πίστιν, καί ὡς θώρακα τὴν προσευχὴν, καί περικεφαλαίαν τὴν ἐλεημοσύνη· ἀντί μαχαίρας τὴν νηστείαν, ἣτις ἐκτέμνει ἀπὸ καρδίας πᾶσαν κακίαν. Ὁ ποιῶν ταῦτα, τὸν ἀληθινὸν κομίζεται στέφανον, παρὰ τοῦ παμβασιλέως Χριστοῦ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Κρίσεως» (Στιχηρὸ τῶν Αἰνῶν Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς).

Τὸ ἀσκητικὸ πνεῦμα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἡ ἄβυσσος τῆς ὠραιότητος τῆς ὀρθόδοξης ἀσκήσεως, ὁ πλοῦτος τῶν εὐλογιῶν της, πουθενά ἄλλοῦ δέ δίνεται τόσο ἐναργῶς καί τόσο δυναμικῶς, ὅσο στή λειτουργικὴ καί μέ τή λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, πού ἀποτελεῖ τὴν καρδιά ὅλης τῆς ὀρθόδοξης πνευματικῆς ζωῆς: «Ἐφθασε καιρὸς, ἡ τῶν πνευματικῶν ἀγώνων ἀρχή, ἡ τῶν δαιμόνων νίκη, ἡ πάνοπλος ἐγκράτεια, ἡ τῶν Ἀγγέλων εὐπρέπεια, ἡ πρὸς Θεὸν παρησία· δι' αὐτῆς γάρ Μουσῆς, γενόμενος τῷ Κτίστη συνόμιλος, καί φωνὴν ἀοράτως ἐν ταῖς ἀκοαῖς ὑπεδέξατο. Κύριε, δι' αὐτῆς ἀξίωσον καί ἡμᾶς προσκυνῆσαι σου τὰ Πάθη καί τὴν ἀγίαν Ἀνάστασιν, ὡς φιλόανθρωπος» (Δοξαστικὸ Αἰνῶν Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς). «Ἐλαμψεν ἡ χάρις σου, Κύριε, ἔλαμψεν ὁ φωτισμὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν· ἰδοὺ καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ καιρὸς μετανοίας· ἀποθώμεθα τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καί ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα τοῦ φωτός· ὅπως διαπλεύσαντες τὸ τῆς Νηστείας μέγα πέλαγος, εἰς τὴν τριήμερον Ἀνάστασιν καταντήσωμεν, τοῦ Κυρίου καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ σώζοντος τὰς ψυχὰς ἡμῶν» (Ἀπόστιχο Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς ἐσπέρας).

Γιὰ ὅλα αὐτά, τὸ σημαντικότερο γνώρισμα τῆς ὀρθόδοξης ἀσκήσεως, ὅλης τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἡ ἀφθαρτη

ὠραιότητά της, εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη. Ὅλος ὁ ἀγώνας καί ἡ ἄσκησις γίνεται γιὰ νὰ ὀδηγηθεῖ ὁ ἄνθρωπος στὴν ταπείνωσι (διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης), πού συνιστᾷ τὴ μόνη δυνατὴ ὑψωσι καί τὴν πνευματικὴ ὠρίμανσι. Ἡ ἐργασία καί ὁ σκοπὸς τῆς ἀσκήσεως εἶναι ἡ ἀπελευθέρωσή μας ἀπὸ τὴν ἐωσφορικὴ ὑπερηφάνεια, τὴν ἐγωκεντρικὴ εἰδωλολατρία καί τὴν ἔνοχη φιλαυτία, γιὰ νὰ ταπεινωθοῦμε, πού σημαίνει νὰ φτάσουμε στὴν ἀληθινὴ αὐτογνωσία μας, τὴν ἐπίγνωσι τῆς ἀνθρώπινης ἀθλιότητος, τὴν ἀπόγνωσι ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας, κι ἔτσι νὰ ὑποκλιθοῦμε μπροστὰ στὴ θεία μεγαλειότητα καί φιλανθρωπία, στὴν ὑπεράφθονη ἀγάπη καί τὸ θαῦμα τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ. Τοῦ Θεοῦ, πού, βλέποντάς Τον, «ἡ φύσις τρέμει, οἱ σοφοὶ γίνονται μωροὶ καί ὅλοι οἱ ἅγιοι καί οἱ ἄγγελοι γίνονται τυφλοί».

* π. Μιχαὴλ Καρδαμάκη, Κεφάλαια Κατανυκτικά, ἐκδ. «Ἀκρίτας», Ἀθήνα 1988, σσ. 24-27.

ΕΝΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ ΔΙΝΕΙ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΙΣΤΗ

Τοῦ φιλολόγου
Γεωργίου Στ. Μπακιριτζή

Πολύ ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἓνα βιβλίο πού κυκλοφορήθηκε μέ τίτλο: «*Ἡ γλώσσα τοῦ Θεοῦ, ἓνας ἐπιστήμονας δίνει μαρτυρία γιά τήν πίστη*». Συγγραφέας του ὁ Fransis Collins, ἀπό τούς πιό διακεκομμένους ἐπιστήμονες τοῦ κόσμου.

Στό βιβλίο του ὁ Collins πραγματεύεται γιά τή σχέση ἐπιστήμης καί θρησκείας μέ λογική καί σεβασμό. Καταφαίνεται στό βιβλίο τό βαθιά ἀνησυχητικό ταξίδι τοῦ συγγραφέα ἀπό τήν μαχητική ἀθεΐα πρὸς τήν «*πνευματική κοσμοθεωρία μέ δυνατή πίστη σ' ἓνα Δημιουργό*».

Κάποια πολύ δυνατά σημεῖα τοῦ βιβλίου του εἶναι πολύ χαρακτηριστικά καί ἀποκαλύπτουν τήν εἰλικρινή προσπάθεια πού ἔκαμε, ὥσπου νά περάσει ἀπό τή μαχητική ἀθεΐα στήν ὀλοκληρωτική «*παράδοσή Του στόν Ἰησοῦ Χριστό*».

Ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἀναζήτησής του διαπιστώνει πὸς «*εἰάν ὑπάρχει Θεός, αὐτός πρέπει νά βρῖσκεται ἔξω ἀπό τόν φυσικό κόσμο καί ἐπομένως τά ἐργαλεῖα τῆς ἐπιστήμης δέν εἶναι κατάλληλα γιά νά μάθουμε γι' Αὐτόν*».

Πολύ πρῖν ἀπό αὐτόν ὁ Ἄϊνστέϊν εἶχε δηλώσει: «*Τό νόημα τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξῆς, ἡ πραγματικότητα τοῦ Θεοῦ, ἡ πιθανότητα μέλ-*

λουςας ζωῆς καί πολλά ἄλλα πνευματικά ἐρωτήματα εἶναι ἔξω ἀπό τίς δυνατότητες τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου».

Ἄφου ὁ Collins εἶδε ὅτι τά ἐργαλεῖα τῆς ἐπιστήμης εἶναι ἀκατάλληλα γιά τά πνευματικά ἐρωτήματα συνεχίζει τήν ἐρευνά του πρὸς ἄλλη κατεύθυνση. «*Ἄρχισα νά καταλαβαίνο κοιτάζοντας μέσα στήν καρδιά μου, ὅτι ἡ ἔνδειξη τῆς ὑπαρξῆς τοῦ Θεοῦ θά ἐρχόταν ἀπό ἄλλες κατευθύνσεις, καί ἡ τελική ἀπόφαση βασιζόταν σέ πίστη, ὄχι σέ ἀποδείξεις*». Τό διατυπώνει σ' ἓνα σονέτο του ὁ Sheldon Vananken:

«*Ἀνάμεσα στό πιθανό καί τό βέβαιο
χαίνει ἓνα χάσμα.*

*Φοβισμένοι νά πηδήσουμε
στεκόμαστε ἀπορημένοι.*

.....

Ἀπελπισμένα προῶνά!

Μόνη μας ἐλπίδα

Νά πηδήσουμε μέσα στό Λόγο,

πού μᾶς ἀνοίγει τό σφραγισμένο Σύμπαν».

Σέ ἐπίρρωση τῶν θετικῶν γιά τήν πίστη στό Θεό ἀπόψεών του, ὕστερα ἀπό τήν πολύχρονο ἐρευνα καί ἀναζήτησή του ἀναφέρει ὁμολογία πίστεως πού ἔκαμαν 1) ὁ Buzz Alarin

του «Απόλλωνα», ὁ ὁποῖος «κανόνισε νά κοινωνήσῃ στήν ἐπιφάνεια τῆς σελήνης κατά τήν πρώτη προσελήνωση» τό 1969, 2) οἱ τρεῖς ἀστροναῦτες πού τήν παραμονή τῶν Χριστουγέννων 1968 μετέδωσαν ζωντανή τηλεοπτική ἐκπομπή ἀπό τό θαλαμίσκο τους κατά τήν ὁποῖαν διάβασαν ὅλοι μαζί στόν κόσμο τούς πρῶτους πέντε στίχους τοῦ κεφαλαίου «τῆς Γένεσης» πράγμα πού ἐξόργισε τήν Ἀμερικανίδα ἀθείστρια Madalyn Murray καί μήνυσε τή ΝΑΣΑ γιατί ἐπέτρεψε τήν ἀνάγνωση τῆς Βίβλου.

Στήν σελίδα 157 τοῦ βιβλίου του σημειώνει: «Ἄλλά χρειάζεται ὁ Θεός υπεράσπιση; Δέν εἶναι ὁ Θεός ποιητής τῶν νόμων τοῦ Σύμπαντος; Δέν εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἐπιστήμονας; Ὁ μεγαλύτερος φυσικός; ὁ μεγαλύτερος βιολόγος; Μπορεῖ ἡ πίστη σ' ἕνα Θεό ἀγάπης νά οἰκοδομηθεῖ πάνω σ' ἕνα θεμέλιο ἀπό ψέματα σχετικά μέ τή φύση;».

Θά κλείσουμε μέ τήν συγκινητική του ὁμολογία:

«Ἐνας ὀλόκληρος χρόνος εἶχε περάσει ἀπό τότε πού ἀποφάσισα νά πιστέψω σέ κάποιον Θεό. Καί τώρα ἔπρεπε νά τό ξεκαθαρίσω.

Μιά ὥραία φθινοπωρινή ἡμέρα, καθῶς πεζοποροῦσα στά βουνά μέ τούς καταρράχτες κατά τό πρῶτο μου ταξίδι δυτικά τοῦ Μισσισιππῆ, ἡ μεγαλοπρέπεια καί ἡ ὁμορφιά τῆς θείας δημιουργίας νίκησε τήν ἀντίστασή μου. Καθῶς ἔστριψα σέ μιά γωνιά καί εἶδα μιά ἀπρόοπτη παγωμένη ὑδαπόπτωση ἑκατοντάδες ψηλῆ, αἰσθάνθηκα ὅτι ἡ ἀναζήτηση εἶχε τελειώσει.

Τό ἄλλο πρωῖ γονάτισα στό δροσερό γρασίδι, καθῶς ἀνέτειλε ὁ ἥλιος καί παραδόθηκα στόν Ἰησοῦ Χριστό».

Ἐπέροχη κατάληξη ἡ «παράδοση στόν Ἰησοῦ Χριστό», καί εὐτυχῆς ὁποῖος ἔφτασε σ' αὐτήν.

Ὁ Θεός πού μᾶς προίκισε μέ αἰσθήματα, λογική καί διάνοηση ἀσφαλῶς δέν ἀπαγορεύει τή χρήση τους. Ὅμως ὑπάρχουν ὅρια μέχρι τά ὁποῖα μποροῦν νά φτάσουν οἱ κεραίες τους. Ἀπό κεῖ καί πέρα εἶναι τά πνευματικά, τά υπεραισθητά καί τά ὑπέρογα, γιά τά ὁποῖα δέν μπορεῖ νά ἔχει λόγο ἡ ἐπιστήμη.

Ὁ Fransis Collins, ὕστερα ἀπό ἀναζητήσεις καί ἔρευνες τό κατανόησε ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπό τό περιεχόμενο τοῦ βιβλίου του, πού θέμα του ἔχει τόν τίτλο τοῦ ἄρθρου μας.

Δῶσ' μου Κύριε νά πιῶ
ἀπ' τήν ἀέναη πηγὴ τοῦ ἐλέους Σου,
νά δροσίσει τή φλογισμένη ἀπό τά πάθη ψυχὴ μου
Στήριξε Κύριε, τούς καθημερινούς μου ἀγῶνες.
Φύλαξέ τους ἀπ' τίς τρικλοποδιές
τοῦ ἀόρατου ἐχθροῦ.
Συγχώρησε Κύριε, τό τόλμημά μου αὐτό.
Ταπεινά λαχταρῶ τήν παρουσία Σου νά νιώσω.
Ἄναρωτιέμαι ὅμως,
μέ τί καρδιά θά Σ' ἀνταμώσω;
Ἐσένα τόν ἀναμάρτητο φοβᾶμαι μὴν πληγώσω.
Λαχταρῶ, ὅμως....

Μαλαματιὴ Χαριζανοπούλου - Ἀμπελίδου

ΛΑΧΤΑΡΩ...

Ἡ προσευχή ἐλευθερώνει τόν ἄνθρωπο, τόν ἀπαλλάσσει ἀπό τήν ἔξω φύση κι ἀπό τόν ἑαυτό του. Ἔτσι διατηρεῖ πρόσωπο μέ πρόσωπο τήν ψυχή του ἀνοιχτή πρὸς τό Θεό. Ὅποιος δέν προσεύχεται μένει σκλάβος, ἔγκλειστος στόν πολυσύνθετο μηχανισμό τῆς ἔξω φύσεως καί τῶν ροπῶν τῶν παθῶν του πού κυριαρχοῦν στόν ἄνθρωπο, περισσότερο ἀπό τή φύση.

Ἡ προσευχή ἐξασφαλίζει τήν ἐλευθερία ἀπέναντι στούς πολυσύνθετους μηχανισμούς τοῦ ἔξω κόσμου, πού τούς συνθέτει ἡ συνάντηση τῶν νόμων τῆς φύσεως. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος προσεύχεται, ἐπιδεδαιώνεται τήν πεποίθησή του, ὅτι αὐτοί οἱ μηχανισμοί εἶναι μόνο ἐνδεχόμενοι καί πηγάζουν ἀπό τήν ὑψιστή ἐλεύθερη προσωπικότητα πού τούς δημιούργησε. Αὐτή ἡ πεποίθηση στηρίζεται στό γεγονός, ὅτι καί οἱ ἄνθρωποι μποροῦν νά συνθέσουν ἐλεύθερα μερικούς μηχανισμούς τῶν νόμων τῆς φύσεως καί νά τούς διευθύνουν πρὸς στόχους, πού οἱ ἴδιοι ἐπέλεξαν.

Τό πνεῦμα μου ἔχει τή δύναμη, νά κάνει τό σῶμα μου νά ἐκτελέσει πράξεις πού προκρίνει. Καί μ' αὐτές τίς πράξεις καί μέ τά ἐργαλεῖα πού ἐπεκτείνουν τή δράση τους, τό πνεῦμα μου ἐπιβάλλεται στά πράγματα καί στίς δυνάμεις τῆς φύσεως. Αὐτή ἡ δύναμη ἀνήκει καί στό πνεῦμα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Μέ τήν προσευχή πού τούς ἀπευθύνω, μπορῶ νά προκαλέσω τήν παρέμβασή τους στό μηχανισμό τῶν φυσικῶν νόμων, μ' ἕνα χρήσιμο γιά μένα τρόπο. Ἔτσι, οἱ ἄνθρωποι μποροῦν ν' ἀναπτύξουν μεταξύ τους ἕναν ἐλεύθερο διάλογο μέσφ τῶν ἀντικειμένων καί τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως.

Ὁ κάθε ἄνθρωπος ἐπιδεδαιώνεται τήν ἐλευθερία τῶν ἄλλων, ὅταν τούς ἀπευθύνει ἕνα αἴτημα. Ἀλλά μέ τό νά ἐπικαλεῖται μιὰ ἐλεύθερη παρέμβαση τοῦ ἄλλου, περιμένει καί γιά τόν ἑαυτό του

ΠΡΟΣΕΥΧΗ καὶ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ*

μιὰ ἀπελευθέρωση ἀπό τό βάρος ὀρισμένων μηχανισμῶν τῆς φύσεως, πού δέν μπορεῖ νά ὀδηγήσει μόνος του.

Μετά ἀπ' ὅσα ἀναφέραμε, γιατί δέν θά πιστεύαμε καί στή δυνατότητα τῆς παρεμβάσεως τοῦ ὑψιστου προσώπου, πού ἔχει δημιουργήσει τή φύση μέ τούς νόμους της; Ἐάν ἡ φύση δείχνει μιὰ γενική σύμπτωση σέ ἀναφορά πρὸς τό ἀνθρώπινο πνεῦμα, αὐτό ἀποδεικνύει ὅτι δημιουργήθηκε γιά νά ἀποβεῖ ἕνα ἀνοιχτό πεδίο στίς παρεμβάσεις τῶν ἐλευθεριῶν, τό πεδίο ἑνός ἐλεύθερου διαλόγου ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους. Αὐτό σημαίνει, πῶς δημιουργήθηκε γιά νά ὑπηρετήσει τήν ἐλευθερία: ἄρα, δημιουργήθηκε ἀπό μιὰ ἐλευθερία. Γιατί λοιπόν, μετά ἀπ' αὐτή τή δημιουργία, δέν θά μποροῦσε αὐτή ἡ ἐλεύθερη δημιουργική δύναμη νά παρέμβει μ' ἕναν τρόπο πιό ἀποτελεσματικό, ἀπό τίς ἀνθρώπινες ἐλευθερίες στή σύμπτωση τῶν φυσικῶν μηχανισμῶν;

ΦΟΡΜΟΥΛΑ ΑΠΟΡΡΥΠΑΝΣΗΣ

Γεμίσαμε τό σπίτι μας
μέ βιολογικά άπορρυπαντικά
κι έχουμε έξασφαλισμένη
καθαριότητα έκτυφλωτική.
Μελαγχολῶ...
Νά χρησιμοποιούσαμε, μακάρι
μέ τόν ἴδιο ζῆλο τή μετάνοια
τή μόνη έγγυημένη «φόρμουλα»
για τῆς ψυχῆς τούς ρύπους...

Στ. Δήμου

Ὁ κόσμος δέν ἔχει νόημα, παρά μόνο ὡς πεδίο διαλόγου ανάμεσα στό Θεό καί τούς ἀνθρώπους. Οἱ ἄνθρωποι ἀπαντοῦν στά ἔργα τοῦ Θεοῦ, πού βρίσκονται στόν κόσμο, μέ τά δικά τους ἔργα. Ἀλλά ζητοῦν καί τήν παρέμβαση τοῦ Θεοῦ μέ τήν προσευχή τους. Μέ τήν προσευχή τους ἐπιβιβαιώνουν τήν πίστη, πώς ἡ ἐλευθερία τοῦ Θεοῦ παρεμβαίνει στόν κόσμο γιά χάρη τους. Μέ τήν προσευχή βεβαιώνουν τήν πεποίθησή τους πώς εἶναι κάτι παραπάνω ἀπό ἕνα σύνολο τροχῶν στό μηχανισμό τῆς φύσεως. Μέ τήν προσευχή, βεβαιώνουν τήν ιδιαίτερη φροντίδα τοῦ Θεοῦ γι' αὐτούς.

Θά μπορούσε κανείς ν' ἀντιτάξει: ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά παρεμβαίνει στους φυσικούς μηχανισμούς, ἐπειδή τό πνεῦμα του εἶναι τόσο στενά συνυφασμένο μέ τό σῶμα του - καί δι' αὐτοῦ μέ τή φύση - καί γι' αὐτό ἀναπόφευκτα οἱ κινήσεις του ἀντανακλοῦν στίς κινήσεις τῆς φύσεως. Ἀλλά γιατί νά μή δεχόμαστε καί πώς ανάμεσα στό Θεό καί τή φύση ὑπάρχει ἕνας τέτοιος σύνδεσμος, ὥστε κανένας νά μή μπορεῖ νά χωρίσει τό Θεό καί πώς οἱ θεληματικές κινήσεις τοῦ Θεοῦ, ἂν καί ἐλεύθερες, ἐντυπώνονται πάντοτε στόν κόσμο; Γιατί, ὅπως ὁ σύνδεσμος ανάμεσα στό ἀνθρώπινο πνεῦμα καί τήν ὑλική φύση εἶναι ἕνα μεγάλο καί ἄλυτο μυστήριο, ἔτσι, καί πιά πολύ ἀκόμη, ὁ σύνδεσμος τοῦ κόσμου μέ τόν Θεό εἶναι ἕνα μεγάλο καί ἄλυτο μυστήριο. Ἐν πάση περιπτώσει, κανείς δέν μπορεῖ νά βρεῖ τήν καθαρή καί μεμονωμένη ὕλη, οὔτε στό ἀνθρώπινο σῶμα οὔτε καί σ' ὅ,τι φτάνει ὁ ἄνθρωπος μέ τίς αἰσθήσεις του. Ἀκόμα λιγότερο θά εὔρισκε κανείς τήν ὕλη ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου ἐντελῶς ἀδειανή ἀπό τό θεῖο Πνεῦμα. Κι αὐτό κάνει τήν ἐπιστήμη ν' ἀποφαίνεται, ὅτι ὁ κόσμος, ὡς μηχανισμός κλειστός στόν ἑαυτό του καί πλήρως καθορισμένος ἀπό φυσικούς νόμους εἶναι ἀνεξήγητος.

* Dymitry Staniloae, Προσευχή - Ἐλευθερία - Ἁγιότητα, ἐκδ. «Λειμών», Ἀθήνα 1980, σσ. 33-35.

**«ΔΩΣΕ ΧΑΡΑ
ΣΤΑ ΓΗΡΑΤΕΙΑ,**

**ΣΤΙΣ ΡΙΖΕΣ
ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΟΥ»**

Τοῦ Φιλοκτήμονα Χ. Φάκα

Ἡ φράση: «Δῶσε χαρά στά γηρατεία, στίς ρίζες τῆς ζωῆς σου» εἶχε διατυπωθεῖ ὡς σύνθημα ἀπό τήν Ἑλλαδική Ἐκκλησία πρῖν ἀπό κάμποσα χρόνια, ὅταν εἶχε ἀφιερωθεῖ μιὰ συγκεκριμένη χρονιά στούς ἀνθρώπους τῆς τρίτης ἡλικίας.

Ἐπειδή τό θέμα τῆς συμπεριφορᾶς μας πρός τούς ἡλικιωμένους χαρακτηρίζεται γιά τήν διαχρονική του ἐπικαιρότητα καί τόν διαρκή προβληματισμό πού προκαλεῖ καί ἀπασχολεῖ ὄχι μόνο κορυφαία πνευματικά ἀναστήματα, ἀλλά καί ὄλους μας, θά διατυπώσουμε ὀρισμένες σκέψεις γι' αὐτό.

Ὁ τρόπος καί οἱ συνθῆκες διαδίωσης τῶν ἡλικιωμένων στήν ἐποχή μας τείνει νά διαμορφωθεῖ σέ ὀξύ κοινωνικό πρόβλημα. Μολοντί οἱ ἡλικιωμένοι σήμερα εὐρίσκονται ἀπό οικονομικῆς ἀπόψεως σέ πλεονεκτικότερη θέση ἀπό ὅ,τι στό ἀπώτερο παρελθόν, δεδομένου ὅτι ἡ συντριπτική πλειονότητά τους ἔχει κάποια σύνταξη μέ τήν ὁποία καλύπτει ὄχι μόνο τίς δικές της βιωτικῆς ἀνάγκες, ἀλλά καί μερικές τῶν παιδιῶν καί τῶν ἐγγονῶν της, ἐν τούτοις οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτούς βιώνουν ἔντονα τό αἶσθημα τῆς μοναξιάς καί τῆς ἐγκατάλειψης, πού κυριολεκτικά τούς συνθλίβει, ιδιαίτερα ὅταν εἶναι ὑποχρεωμένοι νά ζοῦν μακριά ἀπό

τά παιδιά τους καί τά ἐγγόνια τους πού τόσο τά λαχταροῦν. Ἡ θέση τους καθίσταται ἀκόμη πιά δύσκολη, ὅταν δέν ἔχουν τή δυνατότητα νά ἐπικοινωνοῦν οὔτε τηλεφωνικά μαζί τους καί προπαντός ὅταν, σέ σπάνιες βέβαια περιπτώσεις, ἀντιμετωπίζουν σκληρή, ἀγνώμονα καί ἀνάληπτη συμπεριφορά ἀπό τά παιδιά τους ἢ ἀπό ἓνα μέρος τοῦ κοινωνικοῦ τους περιγύρου. Τέτοιες συμπεριφορές εἶναι στούς ἡλικιωμένους μαχαιριές στό κόκαλο. Κάτι τέτοιο παλαιότερα ἦταν, ἄν ὄχι ἀδιανόητο, ὅπωςδῆποτε σπάνιο.

Μιά ὠραία συνήθεια ἀπονομῆς τιμῆς καί σεβασμοῦ στούς ἡλικιωμένους γονεῖς καί παπποῦδες παλαιότερα ἦταν νά τούς ἐπισκέπτονται τίς χρονιάρες ἡμέρες τά παιδιά τους καί τά ἐγγόνια τους γιά νά πάρουν τήν εὐχή τους. Δέν διατεινόμαστε βέβαια ὅτι ὅλα ἦταν καλά καμωμένα κατὰ τό παρελθόν. Εἶχε καί ἡ πατριαρχική λεγόμενη οἰκογένεια τίς ὑπερβολές καί τά ἀναμφισβήτητα μειονεκτήματά της καί θά ἦταν ὀλέθριο λάθος νά ὀραματιζόμαστε τήν ἐπαναφορά της στή σημερινή ἐποχή.

Ἄς ἀνατρέξουμε ὁμως σέ ὀρισμένα συγκεκριμένα παραδείγματα τιμητικῆς συμπεριφορᾶς παιδιῶν πρός τούς ἡλικιωμένους γονεῖς τους, παρμένα ἀπό τήν ἀρχαιοελληνική γραμματεία

καί τήν ἑλληνορθόδοξη παράδοση.

Νά θυμίσουμε καταρχήν ὅτι στήν Π.Δ. καί συγκεκριμένα στό δεκάλογο τοῦ Μωυσῆ ἡ 5η ἐντολή (πρῶτη ἀπό τίς ἕξι, πού ἀναφέρονται στά καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τοὺς συνανθρώπους του) κάνει λόγο γιά τήν τιμὴ πού ὀφείλουμε νά ἀπονέμουμε στους γονεῖς. «*Τίμα τὸν πατέρα σου καί τήν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται...*» λέγει ἡ ἐντολή αὐτή.

Ὁ Διαγόρας ἀπὸ τῆ Ρόδο ἦταν διάσημος ἀθλητής καί ὀλυμπιονίκης κατὰ τήν ἀρχαιότητα. Οἱ γιοί του Ἀκουσίλαος, Δημάγετος καί Δωριεύς ἀναδείχθηκαν κάποτε καί αὐτοὶ ὀλυμπιονίκες. Τήν ἡμέρα τῆς νίκης τους καί τῆς στέψεώς τους ὡς ὀλυμπιονικῶν ἀπέθεσαν τὰ στεφάνια πού τοὺς εἶχαν ἀπονεμηθεῖ στό κεφάλι τοῦ πατέρα τους, τόν σήκωσαν στους ὄμους τους καί τόν περιέφεραν στό στάδιο, ἐπευφημούμενοι ἀπὸ τοὺς θεατές. Τότε ἀκουστικῶς φωνὴ ἀπὸ κάποιο θεατὴ πού ἔλεγε: «Κάθθανε, Διαγόρα, οὐκ εἰς Ὀλυμπον ἀναδήσει».

Οἱ Κλέοβις καί Βίτων, γιοί τῆς Κυδίππης, ἱέρειας τῆς Ἥρας στό Ἄργος, ζεῦτηκαν κάποτε ἅμαξα καί μετέφεραν μ' αὐτὴν τήν μητέρα τους στό Ἡραῖο τοῦ Ἄργους, σέ ἀπόσταση 45 σταδίων, προκειμένου νά παραστῆ, ὅπως εἶχε ὑποχρέωση, σέ προγραμματισμένη εἰδική τελετὴ. Στὴν ἐνέργεια αὐτὴ προέδρουν, ἐπειδὴ οἱ λευκοὶ ταῦροι πού θά ἔσερναν τὴν ἅμαξα ἀργοῦσαν νά ἐπιστρέψουν ἀπὸ τοὺς ἀγρούς. Αὐτοὺς τοὺς νέους χαρακτηρίσε τὸν 6ο π.χ. αἰῶνα ὁ σοφὸς νομοθέτης Σόλων ὡς τοὺς πῖο εὐτυχισμένους ἀνθρώπους, ἀπαντώντας στὴν ἐρώτηση τοῦ βασιλιᾶ τῆς Λυδίας Κροίσου: «*ποιὸν θεωρεῖ ὡς τὸν πῖο εὐτυχισμένο ἄνθρωπο τοῦ κόσμου*».

Στὴν ἑλληνορθόδοξη παράδοση ἰδιαίτερη σημασία καί βαρύτητα δίνεται στό πρόσωπο τῆς μητέρας, τόσο γιά τὴν προσφορά της ὅσο καί ὡς δέκτη τιμῆς καί σεβασμοῦ ἀπὸ τὰ παιδιά της. Πρότυπο γιά τὴν χριστιανὴν μητέρα εἶναι τὸ πρόσωπο τῆς Παναγίας. Ἅγια ἡ μορφὴ της, σεμνὴ, ταπεινὴ, λιγόλογη, ἐξαιρετικὰ διακριτικὴ, δέκτης τῆς ἀπέραντης ἀγάπης, μέριμνας καί τιμῆς τοῦ Γιοῦ της. Ἄς μὴν ξεχνᾶμε ὅτι τὸ πρῶτο του θαῦμα ἐτέλεσε ὁ Κύριος στὴν Κανά, ὕστερα ἀπὸ προτροπὴ τῆς Μητέρας Του. Προτροπὴ πού διατυπώθηκε ὄχι μὲν πολλά λόγια, ἀλλὰ μόνο μὲ τὴ φράση: «*οἶνον οὐκ ἔχουσι*».

Στὸ ἀποκορύφωμα τῆς ὁδύνης Του πάνω στό σταυρὸ ὁ Ἰησοῦς δὲν ξεχνᾶ τὴν μητέρα Του. Ἀναθέτει τὴν ἐπίβλεψή της στὸν μαθητὴ του Ἰωάννη, λέγοντάς του «*ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου*».

Ὁ ρητοροδιδάσκαλος Λιδάριος εἶχε στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας μαθητὴ του τὸν ἱερό Χρυσόστομο, τὸν ὁποῖο προὐρίζε ὡς διάδοχό του στὴ σχολὴ του. Ὅταν γνώρισε τὴν μητέρα του Ἀνθούσα καί διαπίστωσε πόσο εὐεργετικὴ ἦταν ἡ ἐπίδρασή της στὴ διαμόρφωση τοῦ ἡθους τοῦ Χρυσοστόμου, ἀναφώνησε: «*Βαβαί, οἶαι παρὰ τοῖς χριστιανοῖς γυναῖκες εἰσίν!*».

Ὅταν κάποτε ἓνας ἐπιφανὴς ξένος ρώτησε τὸν νομπελίστα ποιητὴ μας Γιώργο Σεφέρη: «*Μά σοβαρὰ πιστεύετε ὅτι εἶστε πράγματι κατ' εὐθείαν ἀπόγονοι τοῦ Λεωνίδα καί τοῦ Θεμιστοκλῆ;*», ὁ Σεφέρης ἀπάντησε: «*ὄχι, εἴμαστε ἀπόγονοι μονάχα τῆς μάνας, πού μᾶς μίλησε ἑλληνικά, πού προσευχήθηκε ἑλληνικά, πού μᾶς νανούρισε μὲ ἱστορίες γιά τὰ κατορθώματα τοῦ Λεωνίδα, τοῦ Θεμιστοκλῆ, τοῦ Διάκου καί τοῦ Παπαφλέσσα, καί πού εἶδαμε τὴν ψυχὴ της νά βουρκώνει τὴν Μεγάλῃ Παρασκευῇ μπροστὰ στό ξόδι τοῦ νεκροῦ Θεανθρώπου*».

Πόσο ὠραία ψυχογραφεῖ καί ἐγκωμιάζει τὴ μάνα ὁ Γ. Βερίτης στό ποίημά του «**Μάνα Γλυκύτατη**». Ἰδοὺ μερικοὶ στίχοι ἀπὸ τὸ ποίημα αὐτό:

«*Μάνα, ἡ στοργή σου μεγάλη κι ἀπέραντη ὅσο κι ἡ πλάση! Πόσες φορές σοῦ τρυπᾶμε, φτωγή, τὴν καρδιά μὲ μαχαίρι/ κι ὦ, πόσες ἄλλες φορές στοῦ φριχτοῦ Γολγοθᾶ μας τὰ σκοτῆ/ μόνη σου κλαῖς, σ' ἓνα θρηνο βουδό τῆ χαμένη μας νιότη!*

Μάνα, πού πήρες ἀπ' ὅλα τὰ πλάσματα ἀνώτερο θρόνο,/ ἄφθαρτη μένει κι ἀνέγγιχτη ἡ δόξα σου μέσα στό χρόνο».

Χρέος μας ἱερό νά ἀπονέμουμε ἀπέραντη τιμὴ καί σεβασμὸ σ' αὐτούς πού μᾶς ἔφεραν στὴ ζωὴ, πού μᾶς ἀνέθρεψαν, μᾶς μεγάλωσαν, μᾶς γαλούχησαν μὲ τίς ὠραῖες ἑλληνοχριστιανικὲς μας ἀρχές καί παραδόσεις καί μᾶς ἀξίωσαν νά πετύχουμε ὅ,τι πετύχαμε μὲ τὴ βοήθεια τῆ δικῆ τους καί τῆ χάρι τοῦ Θεοῦ.

Ἄς δώσουμε, λοιπόν, χαρὰ, ἰδιαίτερα κατὰ τὰ γηρατειά τους, σ' αὐτούς πού εἶναι οἱ ρίζες τῆς ζωῆς μας.

Ο ΠΟΝΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΘΛΙΨΕΙΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ*

(ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ)

Β Μ Ε Ρ Ο Σ

Του Δημητρίου Γιαγλή, Φιλολόγου - τ. Σχολικοῦ Συμβούλου

Καί τώρα θά ἐξετάσουμε τόν πόνο ἀπό θεολογικῆς καί χριστιανικῆς πλευρᾶς καί θά ἐπιμείνουμε στή σημασία καί τὸ ρόλο πού παίζει γιά τόν ἐξαγνισμό, τήν ἀγιοποίηση καί τή σωτηρία τῆς ψυχῆς.

Καί καταρχάς ἄς ἀπαντήσουμε στό ἐρώτημα: Ὁ Θεός ἐπιτρέπει τόν πόνο, τίς δοκιμασίες καί τίς θλίψεις, γιά νά μᾶς ἐκδικηθεῖ καί νά μᾶς τιμωρήσει; Ἡ ἀπάντηση, ὅπως προκύπτει ἀπό τίς θέσεις τῶν πατέρων, εἶναι ἀρνητική. Ὁ Θεός δέν εἶναι τιμωρός καί ἐκδικητής. Εἶναι μακρόθυμος καί πολυέλεος. Εἶναι κατὰ τόν Ἰωάννη τὸ Θεολόγο ἀγάπη. «Ὁ Θεός ἀγάπη ἐστίν». Ἐάν ἐπιτρέπει τόν πόνο καί τήν ἀσθένεια, εἶναι γιά νά μᾶς φρονηματίσει, ταπεινώσει καί διορθώσει. Ἐνεργεῖ ἔχοντας ἓνα σχέδιο σωτηρίας. «Ὅπως ἓνας θνητός πατέρας, ἔλεγε ὁ Μ.Γ. Παῖσιος, γιά ἓνα παιδί του ἀνάποδο, στήν ἀρχή τοῦ συμπεριφέρεται αὐστηρά, κάπως ἔτσι κάνει καί ὁ Θεός. Ὅταν κάποιος δέν καταλαβαίνει μέ τό καλό, μερικές φορές τοῦ δίνει μιά δοκιμασία γιά νά συνέλθει».

Μέ τό σχέδιο ἐνεργεῖ ὁ Θεός καί γιά τὰ καλά καί ἐνάρετα παιδιά του, στά ὅποια ἐπιτρέπει πειρασμούς καί δοκιμασίες, γιά νά τὰ ἐξαγιάσει. Τό παράδειγμα τοῦ Κυρίου προβάλλεται σέ ὅλους μας.

Ὁ Κύριος ἔγινε ἄνθρωπος καί ταπεινώθηκε

ἔχοντας δεχτεῖ κάθε εἶδος ὀδύνης καί πόνου. Μαστιγώθηκε καί σήκωσε τό βαρὺ Σταυρό, πάνω στόν ὁποῖο καρφώθηκε, λογχίσθηκε καί πέθανε ὡς ἄνθρωπος. Χωρίς γογγυσμούς ὑπέμεινε τό Πάθος του καί ὁ Θεός Πατήρ στό τέλος τόν δόξασε καί «ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τό ὑπέρ πᾶν ὄνομα».

Ἐχοντας, λοιπόν, τόν Κύριο ὡς πρότυπο, οἱ μάρτυρες, οἱ ὄσιοι καί ὄλοιοι ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας δέχθηκαν ἀγόγγυστα ποικίλους πειρασμούς καί δοκιμασίες καί στό τέλος ἀγίασαν καί δέχθηκαν τόν στέφανο τῆς δικαιοσύνης. Καί ἔχουμε πολλά παραδείγματα ἁγίων, στούς ὁποίους ὁ Θεός ἐπέτρεψε τήν ἀρρώστια καί τόν πόνο καί δέν τοὺς ἐθεράπευσε, γιά νά ἀξιωθοῦν μεγαλύτερης δωρεᾶς. Ἐχουμε τό παράδειγμα τοῦ Ἀπ. Παύλου. Ἐκαμνε θαύματα καί βοηθοῦσε ἄλλους πονεμένους. Ὁ ἴδιος ὑπέφερε καί πονοῦσε ἀπό μιά ἀρρώστια στά μάτια του - κατ' ἄλλους στό στομάχι του. Τί μᾶς εἶπε γιά τόν σκόλοπα αὐτόν τῆς σαρκός του; «Τρίς τόν Κύριο παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστή ἀπ' ἐμοῦ». Ἀλλά ὁ Θεός τοῦ εἶπε: «Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου, ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται».

Οἱ πιστοὶ πού σηκώνουν τό σταυρό καί ἀκολουθοῦν τόν Κύριο πρέπει νά δέχονται καί τὰ καρφιά τοῦ σταυροῦ καί τήν ἀγωνία τοῦ πόνου καί τήν ὀδύνη τοῦ περιπαικτικοῦ ἢ συκοφαντικοῦ

* Εἰσήγηση τοῦ κ. Γιαγλή πού πραγματοποιήθηκε στήν Χριστιανική Ἑστία Σεργῶν στίς 18.11.2014.

λόγου. «*Διά πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν*».

Κατὰ τὸν μοναχὸ Ἀγάπιο, τὸ συγγραφέα τοῦ βιβλίου «*Ἀμαρτωλῶν Σωτηρία*», ὄχι μόνο πρέπει ἀγόγγυστα νὰ ἀποδεχόμεσθε τίς δοκιμασίες, πού γιὰ παιδευτικούς λόγους μᾶς στέλνει ὁ Θεός, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν εὐχαριστοῦμε, γιατί αὐτό εἶναι σημάδι ὅτι δέν ἀδιαφόρησε γιὰ μᾶς ὁ Θεός, ἀλλὰ ἔδειξε τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ ὠφέλεια τῆς ψυχῆς μας.

Εἶναι γνωστή, σέ ὅσους ἐπισκέφτηκαν τὸ Ἅγ. Ὅρος, ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ ἀντίληψη πολλῶν ἀγιορειτῶν πατέρων, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν τὴν ἀρρώστια καὶ τὸν πόνο ὡς ἐπίσκεψη τοῦ Θεοῦ. Μάλιστα, προβληματίζονται, ὅταν ὅλα τοὺς ἔρχονται βολικά. Ἐάν κατὰ τὸν Μ.Γ. Παῖσιο, ὅλα στή ζωὴ μας βαίνουν καλῶς καὶ δέν ὑπάρχουν δοκιμασίες καὶ πειρασμοί, τότε πῶς θὰ ἀγωνιστοῦμε καὶ πῶς θὰ διεκδικήσουμε τὸν στέφανο τῆς δικαιοσύνης; Πῶς θὰ δικαιολογήσουμε τὴν εἴσοδό μας στὸν παράδεισο; Οἱ πειρασμοὶ καὶ οἱ δυσκολίες θεωροῦνται, λοιπόν, ὡς στάδιο ἀσκήσεων καὶ πνευματικῶν ἀγῶνων ἀναγκαῖο καὶ ἀπαραίτητο. Χωρὶς πειρασμούς εἶναι αὐτονόητο ὅτι δέν θὰ ὑπῆρχαν οὔτε ἡ ἀγιότητα οὔτε οἱ ἅγιοι.

Ὡστόσο ἐπιμένουν πολλοὶ συνάνθρωποι χριστιανοὶ λέγοντας: «*Γιατί οἱ ἄνομοι ἔχουν τόση εὐτυχία καὶ ὅλα πηγαίνουν καλά στή ζωὴ τους; Γιατί νὰ μπορεῖ νὰ ζεῖ καὶ νὰ βιώνει καλά ἕνας κακὸς ἄνθρωπος*»; Αὐτὸ συνήθως τὸ ρωτοῦν οἱ χριστιανοί, ὅταν περνοῦν μιά σοβαρὴ ἀρρώστια, δείχνοντας, ἔτσι καὶ μιά μικρὴ βαρυγκόμηση, ἰδιαίτερα ὅταν προσφέρουν τὴ γνωστὴ καὶ πονεμένη ἔκφραση: «*Γιατί σέ μένα, Κύριε*».

Ἐπιχειρώντας νὰ ἀπαντήσω, κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν πατέρων, θὰ ἔλεγα ὅτι ἡ ἀγαθότητα καὶ ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ κρίνει, ὅπως φαίνεται, πῶς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ ἀπολαμβάνουν κάποια ἀγαθὰ. Οἱ ἄνομοι ἀπολαμβάνουν τὰ γήινα καὶ τὰ πρόσκαιρα. Οἱ πιστοί, ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἂν καὶ δοκιμάζονται προσωρινὰ καὶ παιδεύονται, θὰ ὀδηγηθοῦν στή σωτηρία καὶ τὴν αἰώνια μακαριότητα. «*Ὁν ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μαστιγεῖ δέ πάντα υἱόν ὃν παραδέχεται*». Τὰ δέντρα πού δίνουν καρπούς καὶ φέρνουν κέρδη οἱ ἄνθρωποι τὰ ραβδίζουν, γιὰ νὰ κατεβάσουν τὸν καρπὸ τους, καὶ συχνὰ τὰ κλαδεύουν. Τὰ δέντρα ἀντίθετα πού δέν καρπίζουν δέν τὰ μαστιγώνουν. Αφοῦ ὅμως μεγαλώσουν,

τὰ ξεριζώνουν καὶ τὰ ρίχνουν στή φωτιά. Κατὰ τὸν συγγραφέα τῆς «*Ἀμαρτωλῶν Σωτηρίας*», τὰ βόδια πού προορίζονται γιὰ τὸ σφαγεῖο τὰ ἀφήνουν νὰ βόσκουν, ὅπου θέλουν, γιὰ νὰ παχύνουν. Τὰ προκομμένα ὅμως πού τὰ ἔχουν γιὰ νὰ κάνουν τίς δουλειές τους, τὰ κρατοῦν δίπλα τους καὶ τὰ ἐκπαιδεύουν. Ἔτσι καὶ ὁ Θεός τοὺς ἀπίστους καὶ ἀνόμους τοὺς ἀφήνει νὰ ἀπολαμβάνουν τὰ ὑλικά ἀγαθὰ· θὰ τοὺς στερήσει ὅμως τὰ ἐπουράνια. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, θέτει σέ δοκιμασίες καὶ πολλές φορές βασανίζει τοὺς δίκαιους, γιὰ νὰ τοὺς ἔχει πάντα κοντά του. Τοὺς ταπεινώνει καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τοὺς χαριτώνει, ἀφοῦ «ὁ Θεός ταπεινοῖς δίδωσι χάριν». Τοὺς στερεῖ τὰ ὑλικά, γιὰ νὰ τοὺς χαρίσει τὰ ἐπουράνια.

Κατὰ τὸν π. Νίκωνα, ὁμιλίες τοῦ ὁποῖου ἀκοῦμε στό διαδίκτυο, πονοῦμε καὶ ὑποφέρουμε γιὰ τρεῖς λόγους:

Ὁ πρῶτος: Ὁ πόνος πολλές φορές εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἁμαρτίας. Παράδειγμα ὁ Παράλυτος τοῦ Εὐαγγελίου. Τί τοῦ εἶπε ὁ Χριστός, ἀφοῦ τὸν θεράπευσε; «*Ἴδε ὑγιῆς γέγονας. Μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν σοί τι γένηται*». Ἡ ἁμαρτία μπορεῖ νὰ φέρει καὶ τὰ χειρότερα. Ὡστόσο ἡ περίπτωση τοῦ Παραλύτου, πού ζήτησε καὶ ἔλαβε ἀπὸ τὸν Κύριο τὴ θεραπεία του, ἐνθαρρύνει καὶ ἡμᾶς νὰ προστρέχουμε μέ πίστη στὸν Κύριο καὶ νὰ τοῦ ζητοῦμε θεραπεία. Ἀκόμη μποροῦμε νὰ προσφεύγουμε καὶ στοὺς γιατροὺς, γιὰ νὰ πάρουμε τὰ κατάλληλα φάρμακα. Εἶναι ὁ Θεός, κατὰ τὸν π. Νίκωνα, πού δίνει τίς θεραπευτικὲς ιδιότητες στὰ φάρμακα.

Ὁ δεύτερος λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο ἐπιτρέπει ὁ Θεός τὸν πόνο στή ζωὴ μας εἶναι, ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Κύριος εἶπε: «*Ἴνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ*» (Ἰω. 9,3). Πιὸ συγκεκριμένα, στὴν περίπτωση τοῦ τυφλοῦ καὶ στὴν ἐρώτηση: ποῖός ἁμάρτησε αὐτός ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, γιὰ νὰ γεννηθεῖ τυφλός; Ὁ Κύριος ἀπάντησε: Οὔτε αὐτός οὔτε οἱ γονεῖς του, ἀλλὰ γιὰ νὰ φανερωθοῦν τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ δοθεῖ στοὺς ἀνθρώπους ἡ εὐκαιρία νὰ γνωρίσουν καλύτερα τὸ Θεό.

Τὸ παρακάτω γεγονός πού δείχνει ὅτι ἡ ἀρρώστια δόθηκε γιὰ νὰ δοξαστεῖ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, σᾶς τὸ διηγούμαι, ὅπως ἀκριβῶς τὸ ἐξιτόρησε ὁ π. Νίκων. Στὰ Κατουνάκια, μιά ὄρεινὴ καὶ δύσβατη περιοχὴ τοῦ Ἅγ. Ὅρους,

ζούσε πριν από λίγα χρόνια ως μοναχός ο Παπαεφραίμ, ο Κατουνακιώτης, απ' τον οποίο έτυχε να πάρω κι εγώ εύλογια, όταν ζούσε. Η άρρώστια του ήταν μιά πληγή στο πόδι του, πού όλο και μεγάλωνε. Έγινε τέτοια, πού ούτε νά τήν ιδεί μπορούσε κανείς. Ο άνθρωπος υπέφερε πολύ, αν και έκαμνε υπομονή. Μή μπορώντας άλλο νά άντέξει, μπήκε στο καΐκι έχοντας πάρει τήν απόφαση νά πάει στους γιατρούς. Αλλά ως μοναχός κατάλαβε ότι πήρε μιά απόφαση σημαντική μόνος του, χωρίς νά ρωτήσει άλλους, χωρίς νά κάνει υπακοή σέ κάποιον άλλο γέροντα.

Συναισθάνθηκε πόσο επικίνδυνο ήταν αυτό και σκέφτηκε: Μήπως δέν είναι θέλημα Θεού; Συνεχίζει ωστόσο μέ τό καΐκι και περνάει από τίς σκήτες και από τά Μοναστήρια, όπως ήταν τό δρομολόγιο, και φτάνει στην Ί. Μονή Διονυσίου. Εκεί επιδιβάξεται στο καΐκι τους ένας διάσημος μοναχός, ο π. Θεόκλητος ο Διονυσιάτης, πού ήταν πολύ μορφωμένος. Τόν καλοῦσαν μάλιστα και στά πανεπιστήμια γιά νά μιλάει. Πηγαίνει κοντά του ο π. Έφραίμ και του λέει: Μου συμβαίνει αυτό κι' αυτό. Δέν άντέχω άλλο. Πηγαίνω έξω στους γιατρούς. Κάνω καλά; Ό,τι μου πεις θά θεωρήσω ότι μου τό λέει ο Θεός διά στόματός σου και θά τό κάνω. Και ο π. Θεόκλητος του λέει: «Παπαεφραίμ, τό νά πᾶς ἐσύ στους γιατρούς θά θεωρηθεῖ πῶση». Ο παπαεφραίμ τήν ἴδια μέρα επιστρέφει στά Κατουνάκια. Μπαίνει στο έκκλησιάκι του και γονατίζει μπρός στην εικόνα της Παναγίας και της λέει: «Έσύ δέν εἶσαι ἡ προστάτις μας; Έσύ δέν εἶσαι ἡ τροφός, ἡ βοηθός και ἡ θεραπεύτριά μας; Θέλω νά με θεραπεύσεις τώρα, ὄχι αὔριο, οὔτε μεθαὔριο. Τώρα νά μέ κάνεις καλά, δέν άντέχω άλλο, Παναγία μου». Σηκώθηκε. Η πληγή εἶχε κλείσει. Δημιουργήθηκε καινούριο δέρμα. Αυτό τό εἶδαν και οἱ ὑποτακτικοί του μοναχοί πού ζοῦν ἀκόμη και σήμερα.

Νά λοιπόν ένας δεύτερος λόγος πού επιτρέπει ο Θεός νά πονᾶμε: Γιά νά δοξασθεῖ τό ἅγιο ὄνομά του. Και κατέληξε ο π. Νίκων: Γίνονται τέτοια θαύματα από τούς Ἁγίους της Ἐκκλησίας μας. Αὐτή εἶναι ἡ πίστη μας.

Ὁ τρίτος λόγος γιά τόν ὅποιο πονᾶμε και ὑποφέρουμε εἶναι γιά νά πάρουμε περισσότερα στεφάνια από τό Θεό, γιά νά πάρουμε μεγαλύτερα βραβεῖα, γιά νά μείνουμε ταπεινοί και νά

σωθοῦμε. Στόν τρίτο λόγο ἀναφέρονται και οἱ περισσότεροι πατέρες και οἱ γεροντάδες. Αὐτόν ἀναπτύσσει κατά κύριο λόγο και ἡ θεολογική θεώρηση.

Ὁ μακαριστός ἁγιορείτης μοναχός Μουσῆς γράφει: «Ὁ ψυχικός πόνος εἶναι εὐλογημένος, γιατί γίνεται ἐμβόλιο κατά τῆς ὑπερηφανείας, τῆς σκληρότητας, τῆς ἀπομάκρυνσης ἀπό τό Θεό. Ὁ πόνος γεννᾷ τά δάκρυα και ὁδηγεῖ στην κάθαρση. Εἶναι ὁ πόνος πού ὠρμᾷ τόν ἄνθρωπο, τόν καλλιιεργεῖ και τόν συμλεύει».

Ὁ Γέροντας Ἰωήλ ἔγραψε σχετικά: «Ὁ ἄνθρωπος μοιάζει μέ ἄμορφο μάρμαρο, τό ὅποιο γιά νά γίνει ἄγαλμα, ἔχει ἀνάγκη ἀπό τή σμίλη τοῦ γλύπτη. Μέ ἄλλα λόγια, και ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκη ἀπό τή σμίλη τῶν θλίψεων. Ἡ θλίψη εἶναι ἐκείνη, πού ταπεινώνει τόν ἄνθρωπο, τόν ἀποσπᾷ ἀπό τά ἐγκόσµα, ἀποκαλύπτει τόν χαρακτήρα του, καθαρίζει τίς ιδέες του και τοῦ δίνει μεγαλεῖο, ἐφ' ὅσον βέβαια τήν περνᾷ μέ ὑπομονή».

Ὁ ἱεράρχης Γρηγόριος ο Θεολόγος ἔγραψε: «Ὁ πόνος εἶναι γιά μένα φάρμακο σωτηρίας».

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος εἶπε σέ ἕνα λόγο του: «Οἱ θλίψεις μᾶς φέρνουν πιό κοντά στο Θεό. Ὅποιος ἀντιμετωπίζει τόν πόνο μέ τό πρίσμα τῆς αἰωνιότητος, εἶναι ἤδη ἀπό τώρα νικητής.... Αὐτός γεύεται τή χρηστότητα τοῦ Κυρίου και εἶναι ὑποψήφιος γιά τό στεφάνι. Μπορεῖ νά ἐπιναλάθει τό τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Τόν ἀγῶνα τόν καλόν ἠγώνισμαι, τόν δρόμον τετέλεκα, τήν πίστιν τετήρηκα. Λοιπόν, ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος».

Ἡ νίκη ὁμως ἐρχεται, ὅπως ἤδη εἰπώθηκε, μέ τήν προϋπόθεση ὅτι δέχεται κανείς τίς δοκιμασίες και τίς θλίψεις μέ ὑπομονή και ἐγκαρτέρηση, χωρίς γογγυσμούς. Τό «έν παντί εὐχαριστεῖτε», τοῦ Ἁπ. Παύλου, ἔχει τήν ἐρμηνεία ὅτι ὀφείλουμε νά εὐχαριστοῦμε τό Θεό ὄχι μόνο γιά τά ἄπειρα ἀγαθά πού μᾶς δίνει ἀλλά και γιά τίς θλίψεις πού μᾶς στέλνει. Στήν ἀρχή τῆς ἐπιστολῆς του ὁ ἀδελφ. Ἰάκωβος γράφει: «Πᾶσαν χαράν ἠγήσασθε ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις».

Μήπως ὁμως, λένε μερικοί ἀδελφοί, ὁ σταυρός τῶν δοκιμασιῶν πού καλούμεθα νά σηκώσουμε εἶναι βαρύτερος ἀπό τό φορτίο πού μπορούμε νά σηκώσουμε; Ἡ ἀπάντηση βέβαια εἶναι ἀρνητική. Όχι. Ὁ σταυρός εἶναι στά μέτρα μας και ἀνάλογος μέ τίς δυνάμεις μας. Λέγεται ὅτι

κάποτε πήγε κάποιος να παραπονεθεί σέ έναν αδελφό για τό βάρος του σταυρού που κουβαλούσε. Ὁ ἄλλος ὅμως πήρε πρώτος τό λόγο και ἀναφέρθηκε στον δικό του σταυρό, που, ἄν και ἀκόμη βαρύτερος τόν σήκωνε μέ ὑπομονή. Τότε ὁ πρώτος ἀδελφός ντράπηκε για τήν μικροψυχία του και σιώπησε.

Ὅμως ὅσο βαρύτερος ἢ ἐλαφρύτερος εἶναι ὁ σταυρός τῶν δοκιμασιῶν, δέν ἦταν δυνατόν να τόν ὑπομείνουμε χωρίς σταθερή πίστη στό Θεό, χωρίς τήν ἀδειάλειπτη προσευχή, χωρίς τή χάρη του Θεοῦ που ἀναπληρώνει τά ἐλλείποντα. Χωρίς τή θεϊκή βοήθεια εἶναι σίγουρο ὅτι θά λυγίσουμε.

Τόν ἄπιστο ὁ πόνος και οἱ μεγάλες θλίψεις συνήθως τόν ὀδηγοῦν στή δυστυχία, στή ἀπόγνωση, στή τρέλα, ἀκόμη και στήν αὐτοκτονία. Οἱ ἄνθρωποι χωρίς Θεό στίς περιπτώσεις αὐτές γίνονται ἀξιολύπητοι. Μακάρι να μπορούσαν να πιστέψουν για λίγο και να ζητήσουν τή συνδρομή τῆς Ἐκκλησίας και πιό συγκεκριμένα του πνευματικοῦ ἱερέως. Ὁ ψυχίατρος και μέγας ψυχολόγος του βάρους Κάρλ Γιούνκ ἐκτιμώντας τή δύναμη του ἱερέως πνευματικοῦ εἶπε ὅτι τίς δυσκολοθεράπευτες ψυχοσωματικές ἀρρώστιες μπορεῖ να θεραπεύσει ἀποτελεσματικότερα ἕνας ἱερέας πνευματικός παρά ἕνας γιατρός. Ὁ ἴδιος ὁ Γιούνκ ἔγραψε ἄλλοτε ὅτι στήν ψυχιατρική κλινική του ὀδηγοῦνταν ὡς ἐπί τό πλείστον ἄνθρωποι, που δέν εἶχαν ἕναν ὑγιή θρησκευτικό προσανατολισμό, ἄνθρωποι που δέν εἶχαν πίστη στό Θεό.

Ὁ πιστός χριστιανός που ξέρεي να προσεύχεται και να ἐπικοινωνεῖ μέ τό Θεό δέ θά τρελαθεῖ οὔτε θά ὀδηγηθεῖ στήν ἀπόγνωση. Προστρέχει στά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας και ἰδιαίτερα στό ἐξομολογητήριο που συχνά γίνεται θεραπευτήριο. Ἐχει ὑπόψη του τό του Κυρίου: «χωρίς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν» και τό του Ἄπ. Παύλου: «*Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ*».

Θά ἤθελα να κλείσω τήν εἰσήγηση αὐτή τονίζοντας συμπερασματικά ὅτι ὁ πόνος και οἱ θλίψεις μᾶς στέλνουν ἕνα μήνυμα. Ὅφειλουμε να ἐντείνουμε τήν πνευματική μας ὄραση και τήν πνευματική μας ἀκοή, για να μπορέσουμε να ἀντιληφθοῦμε και ἀποκρυπτογραφήσουμε τό μήνυμα αὐτό σωστά. Πρός τόν σκοπό αὐτόν ἄς ἐπικαλεσθοῦμε και τή βοήθεια του Θεοῦ. Τόν πιστό χριστιανό θά τόν βοηθήσει ἀκόμη τό

νά φέρνει συχνά στό νοῦ του τή φράση του Ἀποστόλου Παύλου: «*Οὐκ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλά τήν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν*». Συνεπῶς χρειάζεται να καθαριστοῦμε ἐσωτερικά, να ταπεινωθοῦμε μέσω τῶν δοκιμασιῶν, τῶν πόνων και τῶν θλίψεων και να νιώσουμε τελικά τή χαρά που δημιουργεῖ ἡ ἐλπίδα για τή σωτηρία τῆς ψυχῆς μας.

Ὅλα αὐτά δέ σημαίνουν βέβαια, ὅπως διευκρινίζει και ὁ λόγιος ἀγιορείτης μακαριστός Μωυσῆς, ὅτι θά ἐπιζητοῦμε κατά τρόπο νοσηρό τόν πόνο οὔτε ὅτι θά μένουμε μοιρολατρικά στήν ἀσθένειά μας χωρίς να προστρέξουμε στίς δυνατότητες τῆς ἐπιστήμης και ἰδιαίτερα τῆς ἰατρικῆς. Ὁ γιατρός και τό φάρμακο εἶναι εὐλογημένα ἀπό τό Θεό, λέγει και ὁ π. Νίκων.

Ποιά θά πρέπει να εἶναι λοιπόν ἡ στάση και ἡ συμπεριφορά του ἀνθρώπου, ὅταν ἀργά ἢ γρήγορα τόν ἐπισκεφθεῖ μιά βαριά ἢ ἀνίατη ἀρρώστια; Εἶναι καλό να ἔχει ὑπόψη, ἐκτός τῶν ἄλλων, και τά ἐξῆς τρία βασικά:

Πρῶτον: Να μή τρομάξει και πανικοβληθεῖ.

Δεύτερον: Να μή θεωρήσει τό Θεό ὡς ἐκδικητή και τιμωρό και ἀρχίσει να γογγύζει. Ἄς λάβει ὑπόψη του ὅτι αὐτός, που βλαστημᾷ στον πόνο ἢ στήν ἀσθένεια, και τόν πόνο ὑφίσταται και τό πνευματικό κέρδος χάνει.

Τρίτον: Να προσευχηθεῖ μέ πίστη, δείχνοντας ὑπομονή και ταπείνωση, ζητώντας τή βοήθεια, τό ἔλεος και τή χάρη του Θεοῦ.

Ἀγαπητοί μου φίλοι, ἡ θλίψη μπορεῖ να θεωρηθεῖ ὡς μιά μυστική γέφυρα που μᾶς περνᾷ στήν ἀντίπερα ὄχθη, ὅπου ὑπάρχει ἡ εὐλογία του Θεοῦ, ὁ πόνος γίνεται εὐκαιρία ἀναθεώρησης τῆς ζωῆς και οἱ δοκιμασίες γενικά προσφέρουν τή δυνατότητα πνευματικῆς ὀρίμανσῆς μας. Τελικά ὀφείλουμε να ἔχουμε ἐμπιστοσύνη στό σχέδιο του Θεοῦ για τή σωτηρία μας. Του Θεοῦ που πράγματι μᾶς ἀγαπᾷ. Γιατί; Διότι εἴμαστε παιδιά Του. Μᾶς ἐπισκέπτεται και ἐνδιαφέρεται για μᾶς. Γιατί; Διότι εἴμαστε δημιουργήματα Του. Προνοεῖ, φροντίζει και σχεδιάζει για μᾶς. Γιατί; Διότι ὁ Θεός «*πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι και εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν*».

ΑΓΙΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

ΣΚΟΤΩΣΕ ΣΑΡΑΝΤΑΧΡΟΝΗ ΓΙΑ ΝΑ ΘΕΩΡΗΘΕΙ ΕΚΛΕΚΤΟΣ ΤΟΥ ΣΑΤΑΝΑ

Σέ προηγούμενο σχόλιό μας αναφέραμε ότι οί σέκτες άποτελοϋν κίνδυνο για τά άτομα καί τήν Κοινωνία μας.

Πρόσφατο δημοσίευμα στόν ήμερήσιο τύπο ήρθε νά έπιβεβαιώσσει τοϋ λόγου τό άληθές.

Άπό τά δεκαπέντε του χρόνια ό νεαρός Α.Π. προσπάθησε νά μνηθεϊ στόν σατανισμό. Προμηθεύθηκε σχετικά βιβλία κι έψαχνε στό διαδίκτυο για μεγαλύτερη πληροφόρηση. «*Θέλω νά γίνω σατανιστής. Όποιος μπορεί νά μέ βοηθήσει άς έπικοινωνήσσει μαζί μου (...). Ήμουν άποφασισμένος νά γίνω εκλεκτός τοϋ σατανά κι άς έπρεπε νά σκοτώσω μιά καί δυό φορές*»¹.

Όταν έγινε 22 έτων διάλεξε τήν ήμέρα τοϋ Πάσχα για νά πραγματοποιήσσει τήν άπόφασή του. «*Διάλεξα τήν ήμέρα τοϋ Πάσχα, έπειδή ήμουν λυπημένος πού άναστήθηκε ό Χριστός. Έκανα προσευχή στόν σατανά. Άμέσως μετά έκοψα τά χέρια μου μέ ένα κομμάτι γυαλί καί μέ τό αίμα μου έγραψα σέ ένα παγκάκι τό 666 καί σχημάτισα ένα ανάποδο σταυρό άκριδώς δίπλα*»².

Κατευθύνθηκε στήν πλατεία Βάσως Κατράκη, σ' ένα παγκάκι κοιμόταν μιά άστεγη 40χρονη. Δέ δίστασε νά πολτοποιήσσει τό κεφάλι της μέ μιά πέτρα.

Ήρεμος καί άμετανόητος όμολόγησε τά πάντα στους άστυνομικούς πού τον συνέλαβαν. Φάνηκε μάλιστα λυπημένος, γιατί δέν πρόλαβε νά πραγματοποιήσσει τή δεύτερη θυσία στόν σατανά όπως είχε σχεδιάσει για τήν 21η Ίουνίου, ήμέρα τοϋ θερινοϋ ήλιοστασίου, πού γιορτάζεται άπό τούς σατανιστές.

Εϊναι για λύπηση ό νεαρός Α.Π. πού θά μπορούσε νά συνδεθεϊ άπό παιδί μέ τήν Έκκλησία, νά είχε για πρότυπο στή ζωή του τό Χριστό καί τούς άγίους, χαρούμενος αυτός νά έκανε ευτυχεις τούς γονεις του. Διάλεξε λάθος δρόμο, έγινε όργανο τοϋ σατανά, έδαψε στό αίμα τά χέρια του, βύθισε στό πένθος εκτός άπό τήν πατρική του οικογένεια καί τήν οικογένεια τής 40χρονης.

Θλιδόμεστε για τό τραγικό γεγονός καί έπαναλαμβάνουμε τό τοϋ άπ. Παύλου: «*Τά γάρ όψώνια τής άμαρτίας θάνατος, τό δέ χάρισμα τοϋ Θεοϋ ζωή αιώνιος έν Χριστώ Ίησοϋ τω Κυρίω ήμων*»³.

1, 2. «Διάλογος» Άπρίλιος-Ίούνιος 2014, σ. 26.

3. Άπ. Παϋλος «Πρός Ρωμαίους» σ. 23.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΡΟΗΣ ΤΗΣ

Στήν άρχή κάθε χρόνου δίνουμε καί δεχόμεστε ευχές για μακροημέρευση, ευτυχία, ειρήνη, υγεία καί πολλά άλλα. Οί ευχές αυτές έχουν σχέση μέ τά όνειρα καί τίς επιδιώξεις

μας για τόν παρόντα κόσμο και τήν παρούσα ζωή.

Βέβαια δέν είναι κακό οὔτε κατακριτέο νά ζητᾶς εὐτυχία, χαρά και προκοπή για σένα και τούς δικούς σου, ὅπως και νά εὐχέσαι τό ἴδιο για τούς γνωστούς και φίλους σου.

Γεννιέται ὁμως τό ἐρώτημα, ἂν τήν ὥρα πού ἐπιδιώξεις και ἀγωνίζεσαι για τά πεπερασμένα και τά παροδικά, δείχνεις ἀνάλογο ἐνδιαφέρον και για τά ἄφθαρτα και τά αἰώνια, για νά ἐξασφαλίσεις κάποια θέση στή βασιλεία τῶν οὐρανῶν, κοντά στόν δωρεοδότη και ἅγιο Θεό. Φοβοῦμαι μήπως και μεις πού λέμε ὅτι εἴμαστε συνειδητοί Χριστιανοί δέν ἔχουμε συνειδητοποιήσει ὅτι ὁ ἐκάστοτε νέος χρόνος είναι πίστωση χρόνου πού μᾶς δίνεται για νά ἐργαστοῦμε ἐπάνω στόν ἑαυτό μας για νά τόν καταστήσουμε οὐρανοπολίτην, ἔτοιμο για νά μᾶς παραλάβει ὁ φύλακας ἄγγελός μας «ἐν μετανοία και ἐξομολογήσει», ὅταν μᾶς καλέσει ὁ Θεός κοντά του.

Ἡ πίστωση χρόνου δέ γνωρίζουμε για πόσο καιρό δίνεται. Γι' αὐτό ὁ ἅπ. Παῦλος δίνει τό σύνθημα τῆς ἐγρήγορης και ἄμεσης ἀξιοποίησης τοῦ χρόνου και τῶν εὐκαιριῶν πού μᾶς χαρίζει ὁ Θεός, σέ πολλά σημεῖα τῶν ἐπιστολῶν του. Ἔσ δοῦμε κάποια ἀπό αὐτά:

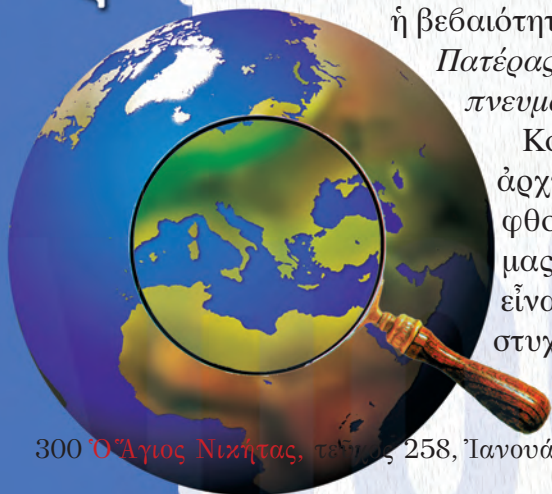
α. «*Ἴδού νῦν καιρός εὐπρόσδεκτος, ἰδού νῦν ἡμέρα σωτηρίας*». Νά λοιπόν, τώρα είναι καιρός κατάλληλος, νά τώρα είναι ἡμέρα σωτηρίας. (Β' Κοριν. 6, 2).

β. «*Ἄρα, οὖν ὡς καιρόν ἔχομεν, ἐργαζόμεθα τό ἀγαθόν πρός πάντας*». Συνεπῶς, για ὅσο καιρό βρισκόμαστε ἀκόμα στή ζωή αὐτή, καθώς μόνο σ' αὐτήν ἔχουμε καιρό για ἀγαθοεργία, ἄς ἐργαζόμεστε τό καλό σέ ὅλους. (Γαλάτας 6, 10).

γ. «*Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μή ὡς ἄσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοί, ἐξαγοραζόμενοι τόν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι*». Προσέχετε λοιπόν πῶς νά συμπεριφέρεστε μέ κάθε ἀκριβεία, ὄχι σάν ἄσοφοι και ἀσύνετοι, ἀλλά ὡς σοφοί και συνετοί. Νά ἀξιοποιεῖτε πνευματικά κάθε εὐκαιρία και νά τήν ἀρπάζετε ἀμέσως. Ἔτσι θά φαίνεται ἡ σύνεση και ἡ σοφία σας. Δέν πρέπει νά χάνετε καμία εὐκαιρία, διότι ἐξαιτίας τοῦ κακοῦ πού ἐπικρατεῖ, οἱ ἡμέρες είναι γεμάτες σκάνδαλα και γι' αὐτό ἐνῶ οἱ εὐκαιρίες για τό καλό είναι σπανιότερες, οἱ ἀφορμές για τό κακό είναι πολύ περισσότερες. Ἔτσι ἐρμηνεύει ὁ σοφός καθηγητής Παναγιώτης Τρεμπέλας τούς στίχους 15 και 16 τοῦ 5ου κεφαλαίου τῆς πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῆς.

Στίς στιγμές πού ἡ ὑπαρξή μας «*συνειδητοποιεῖ τή ροϊκότητα τοῦ κόσμου, τό τρελλό τρέξιμο τοῦ χρόνου*» καλόν είναι νά μή διαφεύγει ἀπό τό νοῦ μας ἡ βεβαιότητα ὅτι «*ὑπάρχει, ὅσο βαθειά κι ἂν ἔχουμε πέσει, ἕνας Πατέρας μέ πάντα ἀνοιχτές τίς ἀγκάλες του για νά δεχτεῖ τόν πνευματικά ἄσωτο*».

Κοντά, λοιπόν, στίς ἄλλες σκέψεις πού κάνουμε μέ τήν ἀρχή τοῦ νέου χρόνου, ἐπιβάλλεται σοβαρά νά σκεφθοῦμε και τό θέμα αὐτό, νά πάρουμε τίς ἀποφάσεις μας και νά προχωρήσουμε στήν ἐφαρμογή τους, ἀφοῦ είναι θέμα, πού σχετίζεται μέ τήν αἰώνια εὐτυχία ἢ δυστυχία μας.

Νά δώσει ὁ Θεός σύνεση καί σοφία σ' ὅλους μας, ὥστε νά κάνουμε σωστή χρήση τοῦ χρόνου καί τῶν ἐνκαιριῶν, πού θά μᾶς χαρίσει ἡ ἀγαθή πρόνοιά του γιά τή σωτηρία μας, πού περνάει μέσα ἀπό τή σχέση μας πρὸς τοὺς ἀδελφούς μας παράλληλα μέ τόν ἀγώνα μας γιά τήν ἄσπιλη ἐσωτερική ζωή.

Γ.Στ. Μ.

ΠΑΡΑΛΟΓΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΣΚΟΠΙΩΝ

Εἶναι γνωστό καί ἱστορικά ἀναμφισβήτητο ὅτι ἡ τώρα διαλυμένη πιά Γιουγκοσλαβία δημιουργήθηκε ὡς ἐνιαῖος κρατικός συγκροτημένος ὀργανισμός ἀμέσως μετά τό τέλος τοῦ Α' Παγκοσμίου Πολέμου μέ κορμό τήν Σερβία καί τήν Κροατία ἀποτελούμενη ἀπό ἕνα συνονθύλευμα σλαβικῶν λαῶν ὀργανωμένων σέ ἐνιαῖο κρατικό φορέα κατά τό ὁμοσπονδιακό σύστημα. Καί μέ αὐτό τό πολιτειακό σύστημα πορεύτηκε ὡς τή διάλυσή της.

Λίγο μετά τό τέλος τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου, τό 1946, ὁ τότε δικτάτορος ἡγέτης τῆς Γιουγκοσλαβίας στρατάρχης Ἰωσήφ Μπρός Τίτο γιά λόγους ἐσωτερικῆς πολιτικῆς καί γιά νά κρατήσει ἐθνοτικά ἐνωμένο τό φυλετικό μωσαϊκό, πού κατοικοῦσε σ' αὐτή τή χώρα, ἀνακήρυξε τήν «Δημοκρατία τῆς Μακεδονίας» μέ πρωτεύουσα τήν πόλη τῶν Σκοπίων, δηλαδή ἕνα μικρό ψευδοκράτος, πού συνορεύει μέ τήν Ἑλλάδα στά νότια σύνορά του, τό ὁποῖο σήμερα, μετά τόν διαμελισμό τῆς Γιουγκοσλαβίας, προσπαθεῖ νά ἀποκτήσει κρατική ὑπόσταση καί ἐθνική ταυτότητα, ἐνῶ, ὅπως εἶναι γνωστό, ἕνα μεγάλο μέρος τῶν κατοίκων του εἶναι βουλγαρικῆς καταγωγῆς, ἕνα ἄλλο ἀλβανικῆς καταγωγῆς, ὑπάρχουν Γύφτοι, ἀκόμη καί τουρκικά ὑπολείμματα.

Καί ὁ μέν Τίτο ἐκείνη τήν ἐποχή ὡς πατριώτης ἔκαμε τό καθῆκον του ἰδρύοντας τό ψευδοκράτος τῶν Σκοπίων, τό ὁποῖο οἱ ἐκεῖ ἰθύνοντες τώρα ὀνομάζουν «Μακεδονία» αὐθαίρετα καί κατόπιν λεηλασίας, γιά νά καλύψουν μέ τό ὄνομα αὐτό τήν φτώχεια τῆς φυλετικῆς τους πανσπερμίας. Καί πῶς ἀντίδρασε τό ἑλληνικό κράτος στήν αὐθαίρεσία τοῦ Τίτο; Ὑπόδουλο στό περίφημο δόγμα τῆς «ἀψόγου στάσεως», πού τόσα κακά ἐπισώρευσε στό δύστυχο ἔθνος μας, ὑπακούοντας στίς ἐντολές τῶν τότε «μεγάλων», συμμάχων μας, ἄφησε τό θέμα νά «κοιμᾶται» («Μή θίγετε τά κακῶς κείμενα!»), ἀφοῦ ὁ Τίτο ἀποτέλεσε τότε τόν μόνιμο «πυροκρότημα» γιά τοὺς Σοβιετικούς Ρώσους, ἐξυπηρετώντας ἄμεσα τόν ψυχρό πόλεμο, πού τότε εἶχε ξεσπάσει ἀνάμεσα στήν Ἀνατολή καί στή Δύση.

Τώρα ὅμως οἱ Σκοπιανοί ζητοῦν ἐπιτακτικά ἀπό τήν Ἑλλάδα νά ἀναγνωρισθεῖ τό κρατίδιό τους ὡς «Μακεδονία», προκειμένου νά ἐνταχθοῦν στήν Εὐρωπαϊκή Ἑνωση καί στό Βορειοατλαντικό Σύμφωνο, γιατί ἐπί σειράν ἐτῶν ἡ δική μας πλευρά ἀδρανοῦσε καί ἄφησε νά χαθεῖ πολύτιμος χρόνος. Τώρα οἱ Σκοπιανοί καυχῶνται ὅτι ἔχουν ἀναγνωρισθεῖ ὡς «Μακεδονία» ἀπό πολλά κράτη τοῦ Ο.Η.Ε., προβάλλουν ἀναιδέστατα τίς ἀλυτρωτικές τους ἀξιώσεις ἐπί τῆς χώρας μας καί δέν φαίνονται διατεθειμένοι νά προχωρήσουν σέ μιά συμβιβαστική δίκαιη λύση γιά τό ὄνομα.

Εἶναι ὀλοφάνερο ὅτι τά Σκόπια παραλογίζονται. Καιρός εἶναι νά καταλάβουν ὅτι μέ τά ψέματα καί τήν παραχάραξη τῆς ἱστορίας δέν μποροῦν νά βροῦν οὔτε ἱστορικό παρελθόν, οὔτε, πολύ περισσότερο, μέλλον.

X.N.X.

200 χρόνια νέας μεθόδου Βυζαντινῆς Παρασημαντικῆς*

τοῦ Χρήστου Καραμάνη,
Καθηγητῆ Μουσικῆς

Β'

Στὴν Α' περίοδο λοιπὸν ὑπάρχει ἡ Ἀγκιστροειδῆς καὶ ἡ Νευματοειδῆς σημειογραφία, οἱ ὁποῖες ἀναπτύσσονται ἀντίστοιχα καὶ στὴν Ἀνατολή καὶ στὴ Δύση. Αὐτές χρησιμοποιοῦν σηματοδρόμους, τὰ ὁποῖα ἀκόμα δὲν χρησιμοποιοῦνται σὲ ὅλες τὶς συλλαβές τοῦ κειμένου καὶ δὲν ἔχουν συγκεκριμένη διαστηματικὴ ἀξία. Σύμφωνα μὲ τὸν κώδικα τῆς Λαύρας Γ 67 στὸ φύλλο 159, πού εἶναι ἓνα Τριώδιο τοῦ 10ου αἰώνα, παραθέτονται τὰ ἐξῆς σηματοδρόμους καὶ ὀνομασίες ὁλόκληρων θέσεων: ὀλίγον, γοργόν, ψιλόν, χαμηλόν, βαθύ, ἴσον, σαξίματα, πάρηγον, σταυρός, ἀπόδειξις, ὀξεῖαι, βαρεῖαι, ἀπόστροφος, ἀπόδεσμα, ἀπόθεμα, κλάσμα, ρεῦμα, πίασμα, τίναγμα, ἀνατρέχισμα, σείσμα, σύνναγμα, οὐράνισμα, θέμα, λεμοί, τρία, τέσσαρα, κρατήματα, ἀπ' ἔξω ἔσω, δύο, φθοραί, ἡμίφθορα, καταβατρομικόν, πελαστόν, ψηφιστόν, κόνδευμα, χόρευμα, ράπισμα, παρακάλεσμα, παρακλητική, ἡγάδιν, νανά, πέτασμα, τρομικόν, στραγγίσματα καὶ γρονθίσματα.

Τὴ χρονικὴ αὐτὴ περίοδο ὑπῆρξαν καὶ οἱ ἐξῆς ὕμνογράφοι καὶ μελωδοί: Πανάρετος Πατζάδας, Γεώργιος ὁ Δομέστιχος ὁ λεγόμενος λαοσυνάκτης, Βαρθολομαῖος ὁ μοναχός, Παῦλος ὁ Ἀμορίου, Νικηφόρος Ἡθικός ὁ μοναχός, Ἰωάννης ὁ Γλυκός, Ἰωάννης ὁ Πλουσιαδηνός ὁ καλούμενος Κουκουμᾶς καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

Κλείνοντας τὴν ἀναφορὰ στὴν Α' περίοδο θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε ὅτι ἡ ἐξέλιξη τῆς Νευματοειδοῦς σημειογραφίας περὶ τὰ μέσα

τοῦ 12ου αἰώνα συνυπάρχει μὲ τὴν Μέση Βυζαντινὴ Σημειογραφία. Τὸ τελεταῖο χειρόγραφο στὸ ὁποῖο χρησιμοποιήθηκε ἡ Νευματοειδῆς Σημειογραφία εἶναι τὸ Τριώδιο τοῦ Σινᾶ ἀρ. 754, ἐνῶ τὸ πρῶτο χειρόγραφο τῆς καινουργίας περιόδου, τῆς Β', εἶναι τὸ Στιχηράριο τοῦ Σινᾶ ἀρ. 1218.

Σ' αὐτὴ, λοιπὸν, τὴ Β' περίοδο, ἡ ὁποία, ὅπως εἶπαμε καὶ πρὶν, ὀνομάσθηκε Μέση Πλήρης Βυζαντινὴ Σημειογραφία ἢ Στρογγύλη Σημειογραφία, παρουσιάστηκε μία τέλεια καὶ συστηματοποιημένη μουσικὴ γραφὴ (δηλαδὴ μνημονευτικὴ σημειογραφία), ἡ ὁποία εἶχε κύριο γνώρισμα πλέον τὴ σαφὴ διαστηματικὴ ἀξία τῶν σηματοδρόμων καὶ τῶν διαφόρων ὑποστάσεων. Ἐπίσης σ' αὐτὴ τὴν περίοδο ἐξαφανίστηκαν κάποια σημάδια τῆς Σημειογραφίας τῆς παλαιᾶς περιόδου. Ὅλα τὰ σημάδια τὰ ἔχει ταξινομήσει στὸ περίφημο «Μέγα ἴσον» ὁ Ἰωάννης Κουκουζέλης ὁ ἐπονομαζόμενος καὶ Μαῖιστωρ. Σ' αὐτὸ τὸ χειρόγραφο του διασώζονται οἱ ὀνομασίες τῶν μεγάλων ὑποστάσεων χειρονομίας καὶ τὰ μελωδικὰ σχήματα τῶν θέσεων. Ἐπίσης κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ παγιώνεται ἡ συνήθεια μεταγραφῆς μελῶν ἀπὸ τὴν προηγούμενη περίοδο. Αὐτὴ ἡ συνήθεια γίνεται πράξη συστηματικὴ καὶ ἀκολουθεῖται καὶ στὰ ὑπόλοιπα ἐξελικτικὰ στάδια τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς.

Κατὰ τὴν περίοδο ἐπίσης αὐτὴ ἤκμασαν καὶ οἱ ἐξῆς ὕμνογράφοι καὶ μελωδοί: Ἰωάννης ὁ Μαῖιστωρ ὁ Κουκουζέλης, Γρηγόριος ὁ Κουκουζέλης, μαθητῆς τοῦ Ἰωάννου, Γεώρ-

* Ὁμιλία, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στὸν «ΟΡΦΕΑ» Σεργῶν τὴν 1η Δεκεμβρίου 2014.

γιος Κοντοπετρής, Ξένος ὁ Κορώνης, Θεόδωρος Λάσκαρις, Γιωδάσκος ὁ Βλάχος, Νικηφόρος Καβάσιλας, Ἰωάννης Κλαδάς, Μάρκος Εὐγενικός καί πάρα πολλοί ἄλλοι.

Ἡ Γ' περίοδος, ἡ λεγόμενη Μεταβατική ἢ Ἐξηγητική Σημειογραφία, εἶναι τό ἐπόμενο στάδιο αὐτῆς τῆς ἐξελίξεως. Στήν περίοδο αὐτή, ἡ ὁποία ξεκινᾷ ἀπό τό 1670 καί φτάνει ὡς τό 1814, ἀπλοποιεῖται σταδιακά ἡ Σημειο-

συντομότερα μέλη καί σιγά-σιγά ἀρχίζει ἡ ἀποφυγή τῶν συνθέσεων τῶν παλαιῶν Διδασκάλων. Οὐσιαστικά, λοιπόν, ἡ ψαλλόμενη Βυζαντινὴ μουσική εἶναι αὐτή, πού ἐπικρατεῖ μέχρι καί σήμερα.

Προκύπτει σιγά-σιγά ἡ ἀνάγκη ἀναλύσεως τῆς σημειογραφίας μέ σκοπό νά σωθεῖ καί νά διασωθεῖ μέ ἀσφάλεια ἡ ψαλτική τέχνη. Ὁ Ἰωάννης Τραπεζούντιος προέτρεπε τοὺς σύγχρονους τοῦ μουσικούς ὥστε νά βροῦν ἓνα νέο, πιό ἀπλό, σύστημα γραφῆς, μεθοδικότερο καί στοιχειοδέστερο. Σέ αὐτή τήν προσπάθεια συνεπικουροῦν καί ὁ Μπαλάσιος ἱερεὺς τόν 17ο αἰῶνα, ὁ Πέτρος ὁ Πελοποννήσιος καί ὁ Πέτρος ὁ Βυζάντιος. Βέβαια, ὁ συνδυαστικός κρίκος μεταξὺ τῆς ἀρχαίας στενογραφίας καί τῆς νέας γραφῆς ὑπῆρξε ὁ ἴδιος ὁ Πέτρος ὁ Πελοποννήσιος καί τό ἀναλυτικὸ σύστημά του. Αὐτός προχώρησε σέ μιά πλατύτερη καί συστηματικότερη ἀνάλυση τῶν ἀρχαίων μελῶν, χρησιμοποιώντας περισσότερους φωνητικούς χαρακτήρες μέ τοὺς ὁποίους ἐρμήνευσε ὁλόκληρες

ογραφία καί ἔτσι δημιουργεῖται τό ὑπόβαθρο τῆς ἐμφάνισης τῆς καινούριας Σημειογραφίας τῶν Τριῶν Διδασκάλων. Κατά τά ἔτη αὐτά ἐπέρχεται ὁ «Καινός καλλωπισμός» (δηλαδή ὁ νέος - ὁ καινούργιος) ἀπό πλευρᾶς μελοποιίας τοῦ Στιχηραρίου καί τοῦ Εἰρμολογίου καί φυσικά καί τοῦ Παπαδικοῦ μέλους. Παράλληλα γίνεται καταγραφή τῆς μελωδίας τῶν θέσεων, πού χρησιμοποιοῦνταν ὡς τότε, καί τῶν ὑποστάσεων πού ὑπῆρχαν. Τό φαινόμενο αὐτό ὀνομάσθηκε Ἐξήγηση. Κατά τίς διάφορες ἐξηγήσεις ἀναλύονται καί ἐξηγοῦνται μεγάλες ὑποστάσεις χειρονομίας. Ἀπό τά μέσα τοῦ 18ου αἰῶνα ὑπάρχει καί ἡ οὐσιαστική διαφοροποίηση στή μουσική. Δηλαδή ἔχουμε τή γένεση τοῦ νέου στιχηραρικοῦ μέλους τοῦ Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου καί τή σύντμηση τοῦ παλαιοῦ στιχηραρικοῦ μέλους ἀπό τόν Ἰάκωβο Πρωτοψάλτη. Ἐπικρατοῦν δέ καί τά

μελωδίες. Ὁ Ἄρχων Πρωτοψάλτης τῆς Μ.τ.Χ. Ἐκκλησίας Γεώργιος Βιολάκης ἐξυμνεῖ τήν γραφή τοῦ Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου ὡς θησαυρό ἀνεκτίμητο, τόν δέ δημιουργό της προτρέπει ὅλους νά τόν εὐγνωμοῦν.

Στόν Πέτρο ὀφείλουμε τή μεταγραφή πολλῶν περίφημων μαθημάτων τῶν μεγαλυτέρων ἀρχαίων μελοποιῶν, ὅπως: τό «Μέγα ἴσον» τοῦ Μαῖστορος Ἰωάννη Κουκουζέλη, τά ἀργά Κεκραγάρια τοῦ Ἰωάννη τοῦ Δαμασκηνοῦ, τά Ἐνδεκα Ἐωθινά τοῦ Ἰωάννη τοῦ Γλυκέως κ.ἄ.

Ἀργότερα ὁ Πέτρος ὁ Βυζάντιος, ὁ Ἰωάννης ὁ Τραπεζούντιος καί ὁ Γεώργιος ὁ Κρής, ἀναδείχθηκαν μοχλοὶ τῆς πρώτης στενογραφίας, μέ τόν τελευταῖο νά εἶναι ὁ συνδυαστικός κρίκος τῆς παλαιᾶς γραφῆς μέ τή νέα λόγω τῆς δικῆς του γραφῆς καί ἐξηγήσεως.

Ἔτσι, λοιπόν, ὁ συνδυασμός τῆς μεθόδου τοῦ Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου μέ τήν ἀρχαία γραφή ἀπό τούς τρεῖς Διδασκάλους Χρῦσανθο, Γρηγόριο καί Χουρμούζιο ἐπέφερε τή Νέα Μέθοδο βυζαντινῆς σημειογραφίας τήν ὁποία χρησιμοποιοῦμε τά τελευταῖα 200 χρόνια. Γιά τήν ἀναγκαιότητα τῆς ἐπιβολῆς μιᾶς νέας μεθόδου, πιό ἀπλῆς, ὥστε νά μαθαίνουν τήν ψαλτική τέχνη πιό γρήγορα, γράφει ὁ Πρωτοψάλτης τῆς Μ.τ.Χ. Ἐκκλησίας Γεώργιος Βιολάκης: *«Τοῦ χρόνου ὁμως προϊόντος, ἡ σπάνις τῶν προσερχομένων πρὸς ἐκμάθησιν τῆς μουσικῆς ἔνεκα τῆς δυσκολίας τῆς γραφῆς καί τοῦ μακροῦ τῆς διδασκαλίας χρόνου, πρόσθετες δέ καί τῆς δαπάνης, ἐπέφερον καί τήν ἐν τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις ἔλλειψιν μεγάλων Διδασκάλων, τόν ὁποῖον ἐνέβαλεν εἰς μέριμναν τήν τε ἐκκλησίαν καί τό ἔθνος περὶ τοῦ τί τό πρακτέον...»*.

Ἔρχονται λοιπόν οἱ τρεῖς Διδάσκαλοι καί παρουσιάζουν μιᾶ Νέα Μέθοδο, ἡ ὁποία ἀνακαινίζει τό γραφικό καί θεωρητικό σύστημα καί κωδικοποιεῖ τίς πρακτικές καί θεωρητικές ἀρχές τῆς λειτουργικῆς μουσικῆς. Εὐτυχῶς αὐτή ἡ προσπάθεια γίνεται 7 χρόνια πρὶν ἀπό τήν Ἑλληνική Ἐπανάσταση. Ἦταν πολύ σημαντικό πού ἔγινε πρὶν ἀπό τήν Ἐπανάσταση καί πού ἔγινε ἀποδεκτὴ ἀμέσως αὐτή ἡ προσπάθεια, γιατί, ἂν ἀργήσει νά γίνει ἔστω ἓνα ἀπό τά δύο, εἴτε ἡ προσπάθεια, εἴτε ἡ ἀναγνώρισή της, ἡ ὅλη ὑπόθεση θά εἶχε εἰσέλθει στό ζῆλο καί τήν ἀγωνία τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀγῶνα μέ ἄγνωστες τίς ἐξελίξεις αὐτῆς τῆς προσπάθειας. Θά εἶχαμε ἐμεῖς τή Νέα Μέθοδο; Ἄγνωστο!!!

Θεωροῦμε ἀναγκαῖο σέ αὐτό τό σημεῖο νά ἀναφερθοῦμε μέ λίγα λόγια στόν καθένα ἀπό τούς τρεῖς Διδασκάλους τῆς Νέας Ἀναλυτικῆς Βυζαντινῆς Σημειογραφίας καί νά σᾶς τούς γνωρίσουμε.

Ὁ Χρῦσανθος Καράμαλλης, Μητροπολίτης Προύσης, ὁ ἐκ Μαδύτου, ἦταν μαθητὴς τοῦ Πρωτοψάλτου Πέτρου τοῦ Βυζαντίου, ἄριστος μουσικός καί δεινὸς ἐκτελεστής τοῦ φλάουτου καί τοῦ ἀραβοπερσικοῦ νέυ. Πρὶν δημιουργήσει μέ τούς ἄλλους δύο τή Νέα Μέθοδο, ἐπισκέφθηκε βιβλιοθῆκες καί μελέτησε θεωρητικά

συγγράμματα παλαιῶν διδασκάλων καί πληθώρα χειρογράφων. Βέβαια, ὅπως εἶναι γνωστὸ ἀνά τούς αἰῶνες, καθετὶ τό καινούργιο πολεμῆται καί ἀμφισβητεῖται. Ὁ Χρῦσανθος κατηγορήθηκε στό Πατριαρχεῖο καί δυστυχῶς ἐξορίσθηκε στήν πατρίδα του τή Μάδυτο ὄπου, ἐκεῖ πλέον, δίδασκε τούς φιλόμουςους, πού ἦταν τυχεροί, διότι μάθαιναν τήν ἱερὰ τέχνη μέσα σέ δέκα μῆνες. Ἡ ἀποκατάσταση τοῦ ὀνόματός του ἔγινε ἀπό ἓνα τυχαῖο γεγονός. Λέγεται ὅτι ὁ τότε Μητροπολίτης Ἡρακλείας Μελέτιος ἄκουσε κατά τύχη τούς ἐργάτες πού ἐργάζονταν στήν οἰκοδομὴ τοῦ σπιτιοῦ του νά ψάλλουν. Τούς ρώτησε ἀπό ποῦ ἦταν καί ποῖος ἦταν ὁ δάσκαλός τους καί ἀφοῦ αὐτοὶ τοῦ εἶπαν πὼς ἦταν ὁ Χρῦσανθος, τότε κατάλαβε τήν ἀδικία πού ἔγινε εἰς βάρος του καί, ὡς Συνοδικὸς πού ἦταν ὁ ἴδιος, φρόντισε νά γίνει ἡ ἀποκατάσταση τοῦ ὀνόματός του. Ὁ Χρῦσανθος ἀνακλήθηκε στήν Κωνσταντινούπολη καί διορίσθηκε στήν Γ΄ Πατριαρχικὴ Μουσικὴ Σχολὴ μέ σκοπὸ νά διδάξει τό Νέο Ἀναλυτικὸ Σύστημα. Ὁ Χρῦσανθος πέρα τῶν ἐξηγητικῶν του μεταγραφῶν ἀπὸ τήν παλαιὰ στή νέα παρασημαντικὴ γραφὴ ἔγραψε καί δύο χειρόγραφα. Αὐτὰ εἶναι *«Εἰσαγωγή εἰς τό Θεωρητικὸν καί Πρακτικὸν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς συνταχθεῖσα πρὸς χρῆσιν τῶν Σπουδαζόντων κατὰ τήν Νέαν Μέθοδον»* καί *«Θεωρητικὸν Μέγα τῆς Μουσικῆς»*. Γιά τήν προσφορά του Ἕλληνες καί ξένοι ἐρευνητὲς τόν χαρακτήρισαν ὡς *«τόν σπουδαιότερο τῶν Ἑλλήνων μουσικῶν θεωρητικῶν»*. Πέθανε τό 1848.

Ὁ Γρηγόριος γεννήθηκε στήν Κωνσταντινούπολη. Τά πρῶτα γράμματα καί τή Μουσικὴ τὰ ἔμαθε στήν Ἀρμένικη Ἐκκλησία καί ἔπειτα στό Σιναῖτικο Μετόχι στήν περιοχὴ τοῦ Βαλατᾶ. Εἶχε δασκάλους τόν Ἰάκωβο πρωτοψάλτη, τόν Πέτρο Βυζάντιο καί τόν Γεώργιο τόν Κρήτα. Τό ἔργο του εἶναι μεγάλο σέ ἔκταση καί σπουδαιότατο. Μετέφερε ἀπὸ τήν παλαιὰ στή Νέα Μέθοδο σχεδόν ὅλα τά ἔργα τοῦ Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου καί τοῦ Πέτρου τοῦ Μπερεκέτη, τήν Παπαδικὴ τοῦ Πέτρου τοῦ Βυζαντίου, τό Στιχηράριο τοῦ Ἰακώβου τοῦ Πρωτοψάλτου, τά Στιχηράρια τοῦ

Σωφρονίου, Πατριάρχου Ἱεροσολύμων, τοῦ Γερμανοῦ Νέου Πατρῶν κ.ἄ. Καί ὁ ἴδιος ὅμως δέν ὑπέστησε σέ μελοποίηση νέων ἀσμάτων. Ἐμέλισε Χερουδικά, Κοινωνικά Κυριακῶν καί ἐνιαυτοῦ, Πολυελέους, Δοξολογίες, καί Κρατήματα. Ἐξέχουσα θέση στό μελισματικό του ἔργο ἐπέχει τό ἀργό Στιχηράριο καί ἡ Παπαδική του. Ἦταν ἐξίσου ἄριστος ἐρμηνευτής τῆς ψαλτικῆς τέχνης καί τῆς θεωρίας. Ἄν καί πέθανε σέ ἡλικία 45 χρόνων πρόλαβε νά διατελέσει Πρωτοψάλτης τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Τό ἔργο του ἀγοράσθηκε ἀπό τόν Πατριάρχη Ἱεροσολύμων καί τοποθετήθηκε στή Βιβλιοθήκη τοῦ Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου στήν Κωνσταντινούπολη.

Ὁ Χουρμούζιος Γεωργίου ἢ Γιαμαλῆς ὁ Χαροφύλακας γεννήθηκε στήν Χάλκη τῆς Προποντίδος καί μαθήτευσε καί αὐτός κοντά στόν Ἰάκωβο τόν Πρωτοψάλτη καί τόν Γεώργιο τόν Κρητα. Τό μεταφραστικό του ἔργο εἶναι τεράστιο. Ἐρμήνευσε ἔργα ἀπό τόν Ἰωάννη τόν Δαμασκηνό μέχρι τόν Μανουήλ τόν Πρωτοψάλτη. Παπαδική, σύντομο καί ἀργό Στιχηράριο, Εἰρημολόγιο, Κρατηματάριο, Οἰκηματάριο, Μαθηματάριο κ.ἄ. Καί αὐτά τά βιβλία τά ἀγόρασε τό 1838 ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Ἀθανάσιος καί τά τοποθέτησε στή βιβλιοθήκη τοῦ Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου. Τά γνωστά διαχρονικά γεγονότα μέ τούς Τούρκους ἐγιναν ἀφορμή νά μεταφερθοῦν, διά τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ, ἄλλα στήν Ἐθνική Βιβλιοθήκη τῆς Ἑλλάδας καί ἄλλα στή Βιβλιοθήκη τοῦ Πατριαρχείου στά Ἱεροσόλυμα. Στό ἔργο αὐτό καθοριστική ἦταν ἡ συμβολή τοῦ μακαριστοῦ Σίμωνος Καρά, ὁ ὁποῖος πρωτοστάτησε γιά τήν ἀσφαλῆ μεταφορά

τους. Ἐγραψε ἐπίσης ὁ Χουρμούζιος Θεωρητικό καί ἓνα «Ἐγχειρίδιο εἰσαγωγῆς εἰς τό πρακτικόν μέρος τῆς μουσικῆς». Ἀπό τά ἔργα του ξεχωρίζουν τά «Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις», «Ρόδον τό ἀμάραντον» ὀκτάηχο, Κρατήματα, Πολυέλειοι, Ἀνοιξαντάρια, Χερουδικά, Κοινωνικά Κυριακῶν καί ἐνιαυτοῦ, Τυπικά, Στιχολογίες Ἑσπερίων, Ἀντίφωνα ἀργά καί πολλά ἄλλα. Γιά πολλά χρόνια ὑπῆρξε πρωτοψάλτης καί ἐπί ἕξι χρόνια διδάσκαλος μουσικῆς στήν Πατριαρχική Σχολή. Ὅλα αὐτά τά ἐποίησε μετά θαυμασίας ὑπομονῆς ὁ Χουρμούζιος, ἄν καί ἦταν πολύ φτωχός. «Σχεδόν ὅλοι ὅσοι μοχθοῦν γιά τό «κοινόν ὄφελος καί ἴδιον αὐτῶν μνημόσυνον μέ τήν πένα, πεθαίνουν πενέστατοι, καί μάλιστα ἐκεῖνοι, πού ἀπό γεννησιμοῦ τους θέλουν νά σώσουν μιά τέχνη ἢ μιά παράδοση» γράφει ὁ ὁμότιμος καθηγητής Μουσικολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Γρηγόριος Στάθης. Ὁ Χουρμούζιος πέθανε στή Χάλκη τό 1840.

Ο
ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΣΤΗ ΛΑΪΚΗ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ
ΠΑΡΑΔΟΣΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

*Μ.Γ. Βαρβούνης
Καθηγητής Λαογραφίας
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Τμήμα Ιστορίας και Έθνολογίας*

Ἡ λαϊκή λατρευτική τιμὴ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἐνός ἀπὸ τοὺς δημοφιλέστερους ἁγίους τοῦ ὀρθοδόξου ἑορτολογίου μας, ἐντάσσεται στό πλαίσιο τριῶν ἑορτῶν, τίς ὁποῖες ὁ λαός μας ὀνομάζει «Νικολοβάρα». Στὴν ἑλληνική θρησκευτική λαογραφία ὀνομάζεται ἔτσι ἡ περίοδος ἀπὸ 4 ἕως 6 Δεκεμβρίου, ὅποτε καί οἱ ἑορτές τῆς ἁγίας Βαρβάρας (4 Δεκεμβρίου), τοῦ ἁγίου Σάββα (5 Δεκεμβρίου) καί τοῦ ἁγίου Νικολάου (6 Δεκεμβρίου). Συχνές στό λαό εἶναι οἱ ἀντιλήψεις γιά δῆθεν συγγενικές σχέσεις, πού ἔνωσαν τοὺς ἁγίους αὐτούς, οἱ ὁποῖες βεβαίως εἶναι ἀνυπόστατες ἀπὸ ἀγιολογική ἄποψη καί ἔχουν μᾶλλον αἰτιολογικό χαρακτήρα, καθὼς μέσα ἀπὸ αὐτές ὁ λαός προσπαθεῖ νά ἐξηγήσει τή χρονική ἐγγύτητα τῶν ἑορτῶν τους. Ὑπάρχουν ἐπίσης σχετικά λαϊκά ἄσματα καί παροιμίες, πού ἀναφέρονται στή φονική σφοδρότητα τοῦ ψυχους αὐτῶν τῶν ἡμερῶν, ἐνῶ συνήθεις εἶναι οἱ μετεωρολογικές προγνώσεις ἀπὸ τίς τρεῖς ὀριακές αὐτές μέρες τοῦ Δεκεμβρίου,

λίγο πρὶν τὴν ἔναρξη τῆς ἑορταστικῆς περιόδου τοῦ Δωδεκαημέρου.

Συχνές εἶναι οἱ μετεωρολογικές παρατηρήσεις καί ἐπισημάνσεις τῶν ἡμερῶν, πολυτιμες καί ἀναγκαῖες στίς παραδοσιακές ἀγροτοκτηνοτροφικές κοινότητες, πού γέννησαν καί συντήρησαν παρόμοιες ἀντιλήψεις, καί οἱ ὁποῖες ἦταν σέ ἄμεση ἐπαφή πρὸς τὴν φύση. «Ἅγιος Νικόλας ἔρχεται τὰ χιόνια φορτωμένος» ἔλεγε ὁ λαός μας, καθὼς οἱ ἄνθρωποι εἶχαν παρατηρήσει ὅτι ἡ ἑορτὴ του συχνά ἀποτελοῦσε τὴν ἀρχὴ μεγάλων κακοκαιριῶν καί τρικυμιῶν. Γι' αὐτό ἴσως καί ὁ ἅγιος Νικόλαος γιά τό λαό μας δέν εἶναι ὁ περιώνυμος Μητροπολίτης τῶν Μύρων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀλλὰ ἕνας ἅγιος ἐξ ἐπαγγέλματος ναυτικός, προστάτης τῶν θαλασσιῶν μας.

Ἀρκετές εἶναι οἱ λαϊκές ἀγιογραφίες πού τὸν παριστάνουν ὡς καρaboκύρη, ἐνῶ πάμπολλες εἶναι οἱ ἑλληνικές λαϊκές παραδόσεις, στίς ὁποῖες περιγράφεται μέ τὰ ροῦχα βρεγ-

μένα από θαλασσινό νερό, μέ τά γένια του νά στάζουν άλμύρα καί έμπερίστατος πάντα, στήν προσπάθειά του νά σπεύσει, γιά νά σώσει τά καράβια, πού κινδυνεύουν, στά πέρατα τών θαλασσών τής ύψηλίου. Καί εἶναι ἀπολύτως χαρακτηριστικό γιά τήν λαϊκή κοσμοθεωρία καί μεταφυσική, ὅτι ὁ λαός μας κοντά στήν ἀπαραίτητη καί ἐπιζητούμενη θεία καί ὑπερφυσική βοήθεια τοῦ ἁγίου τοποθέτησε καί τήν ἀνθρώπινη ἐνεργητικότητα καί συνέργεια. Τό δηλώνει ὀλοκάθαρα ἡ γνωστή στό λαό παροιμιακή φράση «*Ἄγιε Νικόλα βόθηθα με! – Κούνα καί σύ τό χέρι σου*», ἡ τόσο ἐπίκαιρη στούς καιρούς μας.

Ὁ ἅγιος προστάτης τών θαλασσινῶν ἐορτάζεται στίς 6 Δεκεμβρίου, μέ πάνδημες πανηγύρεις, ἰδίως στά νησιά καί στίς παραθαλάσσιες πόλεις τής πατρίδος μας, πολλῶν ἀπό τίς ὁποῖες εἶναι πολιοῦχος (Βόλος, Πειραιᾶς, Σάμος, Ἐρμούπολη Σύρου κ.λπ.). Ὅπως καί παραπάνω ἀναφέραμε, παρά τίς πληροφορίες τοῦ συναξαρίου του, σέ πολλά μέρη ὁ λαός πιστεύει ὅτι ἦταν θαλασσινός ἢ ψαράς, καί ὅτι ἔχει μεγάλη δύναμη τόσο γιά τά θαλασσινά, ὅσο καί γιά τά στεριανά ταξίδια. Ὡς κύριος τής βροχῆς, τών ἀνέμων καί τής τρικυμίας σώζει ἀπό ἀνάλογους κινδύνους τούς ναυτικούς πού τόν ἐπικαλοῦνται, καί οἱ ὁποῖοι ἔχουν τήν εἰκόνα του μέ ἀκοίμητο καντήλι μέσα στά πλοῖα τους. Σέ περιπτώσεις μάλιστα μεγάλης θαλασσοταραχῆς συνήθιζαν νά χύνουν τό καντήλι πού ἔκαιγε μπροστά στήν εἰκόνα τοῦ ἁγίου στή θάλασσα, πιστεύοντας ὅτι ἔτσι θά γαληνέψει.

Στήν Κίο φύλαγαν κομμάτι ἄρτου ἀπό τήν ἀρτοκλασία τής πανήγυρης τοῦ ἁγίου στά εἰκονίσματα καί σέ περιπτώσεις ραγδαίων βροχῶν τό ἔριχναν στό ὑπαιθρο ἐπικαλούμενοι τή χάρη του, μέ τήν πίστη ὅτι ἡ καταιγίδα θά κοπάσει. Κρατοῦσαν ἐπίσης οἱ ναυτικοί μέρος τών πανηγυρικῶν κολλύβων τοῦ ἁγίου καί τά ἔριχναν στή θάλασσα σέ περι-

πτώσεις τρικυμίας, γιά νά κοπάσει τό κύμα καί νά μήν πνιγοῦν. Στή Μάδυτο μάλιστα βύθιζαν μαζί στήν ταραγμένη θάλασσα καί τό εἰκόνισμα τοῦ ἁγίου, πιστεύοντας ὅτι ἔτσι θαυματουργικά θά πάψει ἡ καταιγίδα. Στό Ναίμονα τής θρακικῆς Μεσημβρίας δώριζαν στόν ἐορτάζοντα ναό τοῦ ἁγίου ζῶα, καί στό τέλος τής πανήγυρης ἔφιπποι γυροῦσαν τρεῖς φορές γύρω ἀπό τό ναό του, γιά νά ἔχουν τήν προστασία καί τή βοήθειά του.

Στήν Κεφαλονιά ἔτρωγαν πάντοτε ψάρι στή γιορτή του, ὄχι μέ βάση τήν κατάλυση ἰχθύος στίς ἐορτές «μεγάλων ἁγίων», πού ἐπιτρέπεται στή Σαρακοστή τών Χριστουγέννων, ἀλλά μέ τήν πίστη ὅτι ἔτσι τιμοῦσαν τόν «ψαρά» ἅγιο Νικόλαο, ὅπως τόν πίστευαν. Σέ ἄλλες περιοχές τοῦ Ἑλληνισμοῦ πάλι παρασκεύαζαν καί μοίραζαν στούς προσκυνητές εἰδικό τελετουργικό φαγητό ἀπό κοπανισμένο σιτάρι. Δημοτικότατο, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Γ.Α. Μέγας, εἶναι τό ὄνομα τοῦ ἁγίου, συχνότατη ἡ ὀνοματοδοσία ἀπό αὐτό καί πάμπολλοι οἱ ναοί, τά παρεκκλήσια καί τά ξωκλήσια, πού ἔχουν ἀφιερωθεῖ στή χάρη του, κυρίως στά νησιά καί στά παράλια μέρη τής Ἑλλάδος. Συνήθως δέ οἱ εἰκόνες του εἶναι γεμάτες ἀπό ἀφιερῶματα καί ἀσημένια τάματα, συχνότατα μέ τή μορφή ὁμοιωμάτων πλοίων κάθε εἶδους πού κινδύνευσαν στό πέλαγος καί σώθηκαν μέ τήν ἐπίκληση τής βοήθειας τοῦ ἁγίου ἀπό τούς καπετάνιους καί τούς ἰδιοκτῆτες τους.

Ὅπως παρατηρεῖ μιά μαρτυρία ἀπό τή Μεθώνη, ἄν ἓνα καίκι ἢ ἓνα καράβι κινδυνεύσει στή θάλασσα, τό τάζουν στόν Ἅγιο Νικόλαο ἀσημένιο ἢ χρυσό. Κατόπιν, ἄν σωθοῦν, φέρνουν τό τάμα τους στόν ἅγιο ξυπόλητοι καί ἀσκεπεῖς κάνουν λειτουργία στό ναό του καί τό κρεμοῦν τελετουργικά στό εἰκόνισμά του. Φυσικά ὑπάρχουν πολλοί ναοί τοῦ ἁγίου καί στόν ἠπειρωτικό χῶρο, ἀφοῦ σύμφωνα μέ μιά κεφαλλονίτικη πα-

ρομία οἱ ἄνθρωποι τάζουν «*τοῦ ἁγίου Νικολάου, πού ν' τῆ γῆς καί τοῦ πελάου*».

Σημαντικές πληροφορίες γιά τόν ἅγιο καί τή δράση του, πού διά τῆς λειτουργικῆς ζωῆς ἔγιναν κτῆμα τοῦ λαοῦ καί ἐπηρέασαν τίς ἀντίστοιχες λαϊκές θρησκευτικές παραδόσεις γιά τόν ἅγιο, παρέχουν τόσο τό συναξάρι τοῦ ἁγίου, ὅπως παραδίδεται ἀπό τό Μηναῖον τοῦ Δεκεμβρίου, ὅσο καί ἡ ὑμνογραφία τῆς ἑορτῆς του. Ἐλεήμων καί φιλόανθρωπος ὁ ἅγιος ἔδωσε χρήματα σέ φτωχό πατέρα γιά νά παντρεύει τίς κόρες του καί νά μὴν τίς ἐκδώσει στήν πορνεία, ἀπελευθέρωσε θανατοποινίτες τήν ὥρα τῆς ἐκτέλεσῆς τους ἀπό αὐτοκρατορική ἀποστολή στά Μύρα, δεδομένου ὅτι εἶχαν κατηγορηθεῖ ἄδικα καί συκοφαντικά γιά στάση, ἀλλά καί ἔδωσε ράπισμα στόν Ἄρειο, κατά τήν Α΄ Οἰκουμενική Σύνοδο, στήν ὁποία πῆρε μέρος, γιά νά προασπίσει τήν ἀληθινὴ ὀρθόδοξη πίστη.

Ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἕνα ἐπισόδιό τοῦ βίου του, σύμφωνα μέ τό ὁποῖο ταξιδεύοντας μέ πλοῖο στήν Παλαιστίνη, γιά νά προσκυνήσει τοὺς Ἁγίους Τόπους, τό καράβι πού ἐπέβαινε συνάντησε σφοδρὴ θαλασσοταραχή καί κινδύνευσε, ὁ ἴδιος ὅμως προειδοποίησε τό πλήρωμα, τό ὀργάνωσε, τό καθοδήγησε, προσευχήθηκε στό Θεό, ἀλλά καί θεράπευσε ἕνα ναυτόπουλο, πού τραυματίστηκε, κι ἔτσι τό πλοῖο καί οἱ ἐπιβάτες του διασώθηκαν. Ἡ διήγηση αὐτὴ ἔχει βεβαίως μεταπλαστεῖ σέ πλῆθος παραδόσεων λαϊκῶν, σύμφωνα μέ τίς ὁποῖες σέ καιρὸ θαλάσσιου κλύδωνα ἢ ναυαγίου ὁ ἅγιος ἐμφανίζεται, παίρνει τό τιμόνι στά χέρια του καί καθοδηγεῖ τόν καπετάνιο, ἢ βρίσκεται μέσα στή θάλασσα μαζί μέ τοὺς ναυτικούς καί τοὺς δίνει πρακτικές ὁδηγίες καί συμβουλές, ἀλλά καί θάρρος γιά τή διάσωσή τους.

Τά λείψανα τοῦ μυροβλήτη ἁγίου βρίσκονται σήμερα στό ναό του, στό Βαγί τῆς Ἰταλίας, ἀρπαγμένα ἀπό τόν τάφο του, στά Μύρα τῆς Λυκίας, τό 1087. Στὴ βασιλική

τοῦ ἁγίου Νικολάου στά Μύρα (σήμερα τό τουρκικὸ Demre στήν περιοχή τῆς Ἀττάλειας), ἡ ὁποία βαθμιαῖα ἐγκαταλείφθηκε μετά τὴν ὀθωμανικὴ κατάκτηση τῆς περιοχῆς, τό 1071, τελεῖται κάθε χρόνο ἀπὸ τό 1981, πανηγυρικὴ θεία λειτουργία, ἀπὸ τόν Μητροπολίτη Μύρων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου πού κρατᾶ ἔτσι ζωντανή τὴν ἀνάμνηση τῆς ἐπισκοπῆς καί τῆς λατρευτικῆς τιμῆς τοῦ ἁγίου. Οἱ Τοῦρκοι μάλιστα προσπαθοῦν νά μεταβάλουν τὴν ἑλληνορθόδοξη τοπικὴ παράδοση τοῦ ἁγίου στήν τουριστικὴ καί φολκλοριστικὴ πρακτικὴ ἐνός φανταστικοῦ «Μπαμπά - Νοέλ», μέ στόχο τόν σφετερισμὸ τῆς παράδοσης, ἀλλά καί τό οἰκονομικὸ κέρδος. Ἐν προκειμένῳ τό Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, σέ συνεργασία μέ τό Λατρευτικὸ Κέντρο τῶν Δομινικανῶν τοῦ Βαγί, ἐνήργησαν, ὥστε νά διαφυλαχθεῖ ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου καί ἡ χριστιανικὴ λατρευτικὴ παράδοσή του. Μάλιστα, τό 1983 διοργανώθηκε καί τό πρῶτο συμπόσιο μελετῶν γιά τὴν λατρευτικὴ τιμὴ τοῦ ἁγίου Νικολάου, παρὰ τίς ἀντιδράσεις τοπικῶν τουρκικῶν παραγόντων, πού μέ τὴν ἐφαρμογὴ ἐνός πρωτοφανοῦς θρησκευτικοῦ καί κοσμοπολίτικου συγκρητισμοῦ ἐπιζητοῦν τὴν νόθευση καί τὴν ἰδιοποίηση τοῦ ἁγίου μέ σκοποὺς τουριστικῆς προβολῆς.

Ὅπως παρατηρεῖ ὁ Δ.Σ. Λουκάτος, ἡ λαϊκὴ λατρευτικὴ τιμὴ πρὸς τόν ἅγιο παραμένει «*ἀμετακίνητη στοὺς "ὀρθολογισμοὺς" τῶν αἰώνων, πού βλέπει τίς ἐκκλησίες του σάν καλέσματα ἀσφάλειας καί προστασίας, ἀκούει τίς καμπάνες του σάν φωνές παρουσίας, σέ ξενιτεμοὺς τῆς στεριᾶς καί τῆς θάλασσας καί περιμένει τίς δύο μεγάλες ἐποχικὲς γιορτὲς του, τὸν χειμωνιάτικο Δεκέμβρη καί τὸν ἀνοιξιᾶτικο Μάιο, γιά νά ἐκδηλωθεῖ μέ εὐγνωμοσύνη*».

Ναοὶ τοῦ ἁγίου δὲν ὑπάρχουν μόνον στήν Ὀρθοδοξία, καθὼς τιμᾶται καί ἀπὸ τοὺς Λατίνους, τόσο στίς ἀκτὲς καί τὰ νησιά τῆς Μεσογείου, ὅσο καί στά τρίστρατα τῶν με-

γάλων ὁδῶν, σέ δυτική καί ἀνατολική Εὐρώπη. Στούς Λατίνους, ὁ ἅγιος εἶναι προστάτης τῶν νέων καί φέρνει τά χριστουγεννιάτικα δῶρα στά παιδιά, ἀποτελώντας τό πρότυπο καί τήν ἀφετηρία γιά τήν πλήρως ἐμπορευματοποιημένη πιά μορφή τοῦ Santa Claus - Santa Nicolaus, πού στά καθ' ἡμᾶς ἔχει πολιτογραφηθεῖ ὡς «Ἄι Βασίλης», λόγῳ τῆς δωδεκαημεριτικῆς καί πρωτοχρονιάτικῆς τιμῆς τοῦ ἁγίου Βασιλείου, τοῦ παραδοσιακοῦ ὀρθοδόξου ἀστικοῦ δωροθέτη. Πρόκειται γιά μιᾶ ἀκόμη νόθευση τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Νικολάου, πού μέ τήν μορφή τῆς γνωστῆς διαφήμισης ἀμερικάνικου ἀναψυκτικοῦ κατακλύζει τίς ἡμέρες τοῦ Δωδεκαημέρου τά σπίτια μας καί τούς δημόσιους ἐορταστικούς στολισμούς μας, γνωστός σέ μᾶς ὡς «ἄϊ Βασίλης», δέν μπαίνει ὅμως, ὅπως ἔχει παρατηρήσει ὁ Δ.Σ. Λουκάτος, στά εἰκονοστάσια μας καί στή λατρευτική παράδοση τοῦ λαοῦ μας, ὁ ὁποῖος ἐμμένει στήν παράδοση τῶν πατέρων του, παρά τά ἀλλοτριωτικά μηνύματα τῶν καιρῶν.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γ.Α. Μέγας, «Ζητήματα Ἑλληνικῆς Λαογραφίας», *Ἐπετηρίς Λαογραφικοῦ Ἀρχείου* 5-6 (1943-1944), σσ. 111-112. Δ. Σ. Λουκάτος, *Συμπληρωματικά τοῦ χειμῶνα καί τῆς ἀνοιξῆς*, Ἀθήνα 1985, σσ. 31-42. Δ.Σ. Λουκάτος, *Πασχαλινά καί τῆς ἀνοιξῆς*, Ἀθήνα 1980, σσ. 150-152. Γ.Α. Μέγας, *Ἑλληνικαί ἐορταί καί ἔθιμα λαϊκῆς λατρείας*, Ἀθήνα 1957, σσ. 34-35. Μ. Γ. Βαρβούνης, *Λαϊκή λατρεία καί θρησκευτική συμπεριφορά τῶν κατοίκων τῆς Σάμου*, Ἀθήνα 1992, σσ. 196-197 καί σημ. 35. Μ.Γ. Βαρβούνης, *Λαϊκές θρησκευτικές τελετουργίες στήν Ἀνατολική καί τή Βόρεια Θράκη*, Ἀθήνα 2010. Γ.Ν. Αἰκατερινίδης, *Νεοελληνικές αἱματηρές θυσίες. Λειτουργία - μορφολογία - τυπολογία*, Ἀθήνα 1979. Εὐφρ. Καρποδίνη-Δημητριάδη, *Ἡ θρησκευτική συμπεριφορά τῶν κατοίκων τῆς Κέας. Συμβολή στή μελέτη τοῦ κυκλαδικοῦ χώρου*, Ἀθήνα 1988. G. Spyridakis, «Sur la formation des versions grecques du conte AsTh 611 en relation avec des recits legendaires de Saint Nicolas», *Ἐπετηρίς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν* 41 (1974), σσ. 77-87. Παν. Νικήτας, *Τό λεσβιακό μνηολόγιο*, Μυτιλήνη 1953, σ. 151. Ἀλ. Φλωράκης, *Καραβάκια τάματα καί θαλασσινή ἀφιερωτική πρακτική στό Αἶγαῖο*, Ἀθήνα 1982. Mar. Paraskevopoulou, *Recherches sur les fetes religieuses populaires de Chypre*, Nicolie 1978, σσ. 115-116. Ν.Γ. Πολίτης, *Λαογραφικά Σύμμεικτα I*, Ἀθήνα 1920, σσ. 93-99. Χρ. Τραγγέλλης, *Τά λαογραφικά τῆς Καλλονῆς*, Μυτιλήνη 1982, Γ. Ταρσοῦλη, «Ὁ ἅγιος Νικόλαος στή λαογραφία», *Ἑλληνική Δημιουργία* 10 (1952), σσ. 687-693. Γ. Κ. Σπυριδάκης, «Ἅγιος Νικόλαος», *Θρησκευτική καί Ἠθική Ἐγκυκλοπαιδεία* 9 (1966), στ. 234. Στ. Λυκούδης, «Οἱ κατά τήν θρησκευτικήν πίστιν τήν κατά τήν ἀρχαιότητα καί τούς χριστιανικούς χρόνους πάτρονες τῶν ναυτικῶν μας», *Πρακτικά Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 11 (1963), σ. 420. Μαρ. Παπαχριστοφόρου, *Μύθος λατρεῖες, ταυτότητες «στό νησί τῆς Καλυψῶς»*, Ἀθήνα 2013, σσ. 144-147.

Η ΜΗΤΕΡΑ ΩΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΑ*

Της πρεσβυτέρας
Αικατερίνης Τσαλμπούρη - Κουτσιδου

*«Γένος ἅπαν τῶν βροτῶν, μακαρίζει σε Ἀγνή,
καὶ δοξάζει σε πιστῶς, ὡς Μητέρα τοῦ Θεοῦ.»*

Αὐτός εἶναι ὁ λόγος, Σεβασμώτατε πάτερ
καὶ Δέσποτα, σεβαστοὶ πατέρες καὶ ἀγαπητοὶ
ἀδελφοί πού συναχθήκαμε ἐδῶ ὅλοι ἐμεῖς
μετὰ τὸν λαμπρὸ πανηγυρικό ἔσπερινό τῆς
Παναγίας τῆς Ἱεροσολυμίτισσας, προστασίας
καὶ καταφυγῆς ὅλων τῶν Σερραίων. Συναχ-
θήκαμε νὰ μακαρίσουμε «ἔτι καὶ ἔτι» μέ λό-
γους καὶ ὕμνους αὐτῆ πού εἶπε τὸ μεγάλο
«ΝΑΙ» στό κάλεσμα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν
μητέρα κάθε ἀνθρώπου, μάλιστα δέ πιστοῦ.
Γιατί, ὅταν ὁ Υἱὸς καὶ Θεὸς τῆς τελείωσε τὸ
Ἔργο τῆς Θείας οἰκονομίας γιὰ τὴν σωτηρία
μας, λίγο πρὶν παραδώσει τὸ πνεῦμα Του στόν
οὐράνιο Πατέρα Του πάνω στόν Σταυρό, πα-
ρέδωσε τὴν Ἁγία Μητέρα Του σέ ὅλους ἐμᾶς:

αἰδού ἢ μήτηρ σου», γιὰ νὰ βρισκοῦμε στήν
ἀγκαλιά Της δύναμη στόν καθημερινό μας
ἀγώνα, λιμάνι ἀπάνεμο στίς φουρτοῦνες τῆς
ζωῆς μας, βάλσαμο στούς κάθε λογῆς πόνους
μας, ἐλπίδα στίς ὥρες τῆς ἀπελπισίας καὶ τῆς
ἀπογοήτευσης γιὰ νὰ σφογγίζουμε στήν
ποδιά Της κάθε μας δάκρυ.

Ἡ Παναγία μας, ἡ Μητέρα τοῦ Χριστοῦ
καὶ συγχρόνως ἡ μεγάλη Μάννα ὅλων τῶν
ἀνθρώπων. Γι' αὐτό ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία
μας στίς 2 Φεβρουαρίου, ἡμέρα τῆς Ὑπα-
παντῆς τοῦ Κυρίου, στό ἱερό τῆς πρόσωπο
ἐνσαρκώνει καὶ τιμᾷ τὴν μάννα. Ποιά εἶναι ἡ
καλύτερη μητέρα τοῦ κόσμου; Ἡ δική μας ἡ
μητέρα. Αὐτὴ πού μᾶς βάσταξε στὰ φιλόξενα
σπλάχνα τῆς καὶ μᾶς ἔθρεψε μέ τὸ αἷμα τῆς.
Καὶ μόλις βγήκαμε στόν κρύο κόσμο πάλι μέσ'
τῆ ζεστή τῆς ἀγκαλιά βρήκαμε τὴν πρώτη
θαλπωρή. Μάννα, ὁ πρῶτος δάσκαλος, ἡ
πρῶτη ἀγάπη, τὸ πρῶτο φιλὶ καὶ χᾶδι. Ὁ ἐπί-
γειος ἄγγελος πού δίνει ὁ Θεὸς σέ κάθε παιδί.
Μιά καὶ μοναδική καὶ ἀνεπανάληπτη γιὰ τὸν
καθένα μας. «Ἐπιλείψει με ὁ χρόνος» διηγού-
μενη τὴν ἀγάπη τῆς μάννας, τίς θυσίες τῆς, τίς
ὑπομονές τῆς, τὴν μακροθυμία τῆς, τὴν συγ-
χωρητικότητα τῆς. Ἡ μητέρα εἶναι σάν τὴ γῆ
πού ὅλοι τὴν ποδοπατοῦν κι αὐτὴ συνεχίζει
νὰ δίνει ἄνθη καὶ καρπούς. Ὅλα γιὰ τὰ παι-
διά τῆς, καὶ τίποτε γιὰ τὸν ἑαυτό τῆς, μέχρι τὸ
θάνατό τῆς καὶ μετὰ ἀπ' αὐτόν. Ἐκεῖ στήν
Βασιλεία τοῦ Θεοῦ πού συνεχίζει γονατιστή
νὰ ἱκετεύει: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἐλέησόν με
ὅτι ἡ θυγάτηρ μου, ὁ υἱός μου, τὰ παιδιὰ μου,
κλυδωνίζονται στίς φουρτοῦνες τῆς ζωῆς»,
μέχρι νὰ γίνεῖ ἡ ἱκεσία τῆς δοξολογία ὅταν τὰ
δεῖ ν' ἀνθίζουν στόν Παράδεισο.

Μέσα στήν ἀγκαλιά τῆς Ὁρθόδοξης
Ἐκκλησίας μας εἶναι καὶ κάποιες μητέρες πού
δέχτηκαν ἀπὸ τὴν ἀγάπη καὶ τὸ ἔλεος τοῦ
Θεοῦ μιά ἰδιαίτερη κλήση «μητρότητας» σέ
μιά πιό πλατεῖα οἰκογένεια ἀπὸ τὴν δική τους.
Στὴν πνευματικὴ οἰκογένεια τῆς ἐνορίας ἡ
πρεσβυτέρα γίνεται «κατὰ χάριν» ἡ μητέρα
ὅλων τῶν πιστῶν, μικρῶν καὶ μεγάλων. Κι'
αὐτὸ γιατί μέ τὸ μυστήριο τῆς ἱερωσύνης μέ
τὸ ὁποῖο ἀξιώθηκε ὁ σύζυγός τῆς νὰ γίνεῖ λει-
τουργός τοῦ Ὑψίστου, συμμετέχει ἕμμεσα
σὴν ἱερωσύνη καὶ τὴν πατρότητά του. Εἶναι

πρωτίστως αυτή πού γεύεται τίς ύψιστες εὐλογίες τοῦ Ἁγίου Θυσιαστηρίου καί συγχρόνως ἀναλαμβάνει ἐκούσια μιά συνοδοιπορία μαζί του στό διπλό στάδιο τῆς δικῆς τους οικογένειας καί τῆς ἐνορίας. Σηκώνει ἔτσι ἐκ τῶν πραγμάτων περισσότερο βάρος στή διακονία τοῦ σπιτικοῦ της γιά νά μείνει ὁ ἱερέας σύζυγός της ὅσο τό δυνατόν ἀπερίσπαστος στήν μέριμνα γιά τό ποιμνίό του. Γνωρίζει ὅτι βασικός σκοπός του εἶναι ἡ διακονία στό ἅγιο θυσιαστήριο. Δέν ξεχνᾷ ὅτι ὁ σύζυγός της ἱερέας εἶναι ἄνθρωπος μέ ἀδυναμίες, ἀντιμέτωπος μέ τήν κόπωση, κάποτε καί μέ ἀποτυχίες, συχνά μέ προβλήματα υγείας. Τόν βλέπει μερικές φορές ἴσως νά ἔχει χάσει τόν ζῆλο τοῦ πρώτου καιροῦ. Κι' αυτή μέ τήν στοργή, τήν ὑπομονή καί τήν ἀγάπη της ἀναθερμαίνει τήν ἐλπίδα, τοῦ θυμίζει τήν χάρη πού ἔχει λάβει γιά τόν δρόμο τῆς ἀγάπης καί τῆς θυσίας. Εἶναι ἡ ψυχή τοῦ ἱερέα ἀλλά κρατᾷ καί τήν ἀπόσταση πού τήν χωρίζει ἀπό τό ἅγιο Βῆμα. Τοῦ μιλᾷ μέ σεβασμό καί εὐλάβεια ὅπως σέ ὄλους τούς ἱερεῖς, τοῦ φιλᾷ τό χέρι, παίρνει τήν εὐχή του, σηκώνεται στήν παρουσία του καί ὅλα αὐτά τά ἐμπνέει καί στήν οικογένειά της. Συγχρόνως ὅμως εἶναι παρούσα καί στή ζωή τῆς ἐνορίας, ἐνισχύει τόν σύζυγό της στήν ἀντιμετώπιση τῶν δυσκολιῶν τοῦ ἔργου του, τόν στηρίζει καί συγχρόνως τόν ἐμπνέει. Τό σπίτι τους ἀνοιχτό σέ κάθε ἀνάγκη ὑλική καί πνευματική τῶν ἀδελφῶν τους. «*Ἐφημερεύουν καί διανυκτερεύουν*», ὅπως ἔλεγε κάποιος χαριτολογώντας. Εἶναι αὐτή στήν ὁποία οἱ ἐνορίτες ἀκουμποῦν πάνω της τίς χαρές καί τίς λύπες τους, ζητοῦν τίς «*μεσιτεῖες*» της πρός τόν ἱερέα σύζυγό της γιά κάθε τους πρόβλημα.

– Πάλι στήν ἐκκλησία θά πᾶς; διαμαρτύρονται τά παιδιά της πολλές φορές.

– πρεσβυτέρα τί θά γίνει μέ τό θέμα αὐτό; πρεσβυτέρα τί θά γίνει μέ τό ἄλλο; λένε οἱ ἐνορίτες.

Κι' ἐκείνη, μέ τήν χάρη τοῦ Θεοῦ, ἀγωνίζεται νά τά προλάβει ὅλα. Ν' ἀγκαλιάσει ὄλους καί ὅλα. Εἶναι αὐτή πού μέ τίς καλές της συνερ-

γάτιδες εἶναι παρούσα σέ ὄλες τίς ἐκδηλώσεις καί τά ἔργα τῆς ἐνορίας: κατηχητικά, κύκλους ἀγίας Γραφῆς, φιλανθρωπία, γιορτές, φροντίδα γιά τήν εὐπρέπεια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ καί τόσα ἄλλα.

Ἡ πρεσβυτέρα εἶναι «*πόλις ἐπάνω ὄρους κειμένη*». Οἱ ἐνορίτες εἶναι δεκάδες, ἑκατοντάδες, χιλιάδες, ἐκείνη εἶναι μία. Τήν γνωρίζουν ὄλοι. Τά βλέμματα ὄλων εἶναι στραμμένα ἐπάνω της. Προσβλέπουν στό φωτεινό της παράδειγμα, δέν ἀμνηστεύουν εὐκόλα τά λάθη καί τίς ἀδυναμίες της. Τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τά μέλη τῆς οικογένειάς της. Τούς θέλουν ὄλους νά λάμπουν πάνω στή λυχνία. Νά βλέπουν πρώτα αὐτή καί ὕστερα ὅλη τήν οικογένειά της νά βρίσκονται ἀπό νωρίς στό Ναό τήν ὥρα τῆς θείας Λατρείας, νά συμμετέχουν τακτικά καί μέ εὐλάβεια στό Ποτήριο τῆς ζωῆς, νά ἔχουν παράδειγμα ἀνυπόκριτης ἀγάπης, σεμνότητας καί πνευματικότητας. Περιμένουν τήν παρουσία της ἢ ἔστω τό τηλεφώνημά της γιά νά τούς ἐνισχύσει στίς δοκιμασίες τους, νά τούς παρηγορήσει στά πένθη τους, νά πολλαπλασιάσει τή χαρά τους στίς ἐπιτυχίες καί στίς χαρές τους.

Θεέ μου, πῶς κάλεσες ἕναν ἄνθρωπο σέ μιά τόσο μεγάλη θέση; Οἱ δυνάμεις ἐλάχιστες, ὁ παλιός ἄνθρωπος ἐπαναστατεῖ, ἡ πορεία Σταυρώσιμη. Κύριε, ἀξίωσέ μας ὄλες ἐμᾶς πού ἡ ἀγάπη σου μᾶς ἀνέχεται σ' αὐτή τήν ἔπαλξη νά ἀκουμπᾶμε στή χάρη Σου, νά ἐπιζητοῦμε ἐλάχιστα ψιχία ἀπό τήν τράπεζα τοῦ ἐλέους Σου καί τῆς Σταυρικῆς Σου ἀγάπης, ὥστε, ὅταν κάποτε φθάσουμε ἐλεημένες μπροστά στά πόδια Σου μαζί μέ τήν οικογένεια πού μᾶς χάρισες, ἀλλά καί τήν ἐνορία πού μᾶς ἐμπιστεύηκες, ταπεινά νά σοῦ ποῦμε: «*ἰδοῦ ἐγώ καί τά παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός*».

Εὐχηθεῖτε, παρακαλοῦμε Σεβασμιώτατε, παρ' ὅλη τήν ἀμαρτωλότητα καί τίς ἐλλείψεις μας στό βαρῦ αὐτό ἔργο, νά βροῦμε ἔλεος ἐν ἡμέρα κρίσεως. Ἀμήν.

* Ὁμιλία κατά τήν ἐκδήλωση πού ἔγινε τό ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς, 1 Φεβρουαρίου, στόν παλιό «Ὁρφέα» Σεργῶν, πρός τιμήν τῆς Πρεσβυτέρας - Μητέρας.

ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Από τό δοκίμιο τοῦ Ρώσου στοχαστή καί συγγραφέα Ν. Μπερντιέβ (1874-1948) «**Ἡ μοῖρα τῆς κουλτούρας**» μετάφραση Κ. Τσιρόπουλου, προσπάθησα νά σταχυολογήσω μερικές χρήσιμες σκέψεις, γιά νά βοηθηθοῦμε στήν ἀποσαφήνιση τῶν ἐννοιῶν.

Από διάφορους συλλόγους, σωματεῖα, ὀμάδες καί τήν Πολιτεία ἀκόμη γίνονται ἐκδηλώσεις «**κουλτούρας**», πού δέν ἀνήκουν ἀληθινά σ' αὐτήν, ἀλλά στήν περιοχὴ τοῦ πολιτισμοῦ, ἐπειδή λειτουργοῦν πῶς πολύ ὡς προσφορά γνώσης καί ὄχι ὡς ἐξευγενισμός τοῦ βαθύτερου ἀνθρώπου.

Ἡ κουλτούρα καί ὁ πολιτισμός εἶναι δύο ἐννοιες τελείως διαφορετικές.

Ἡ κουλτούρα ἀναφέρεται σέ μιά ἀνάπτυξη πνευματική (πνευματικὴ καλλιέργεια), ἐνῶ ὁ πολιτισμός ἀναφέρεται στήν ὑλικοτεχνική πρόοδο.

Πολλοὶ ἐξέχοντες στοχαστές ἔχουν κατὰ

τό παρελθόν διακρίνει τήν κουλτούρα ἀπὸ τόν πολιτισμό καί διαπίστωναν ὅτι ἡ μεγάλη εὐρωπαϊκὴ κουλτούρα πῆγαινε πρὸς τό τέλος της καί ἄρχιζε ὁ θρίαμβος ἐνός πολιτισμοῦ μηχανικοῦ καί ἄθρησκου.

Ὁ Ντοστογιέφσκι καί ἄλλοι στοχαστές ἐξέφραζαν πάντοτε ἓνα μεγάλο θαυμασμό γιά τό παρελθόν τῆς Εὐρώπης, τῆς χώρας τῶν θαυμαστῶν ἐπιτευγμάτων, γιά τὰ ἱερά της μνημεῖα, τίς ἀρχαῖες της «πέτρες».

Ὅμως ἡ γηραιά Εὐρώπη πρόδωσε τό παρελθόν της. Τό ἀρνήθηκε. Ὁ ἀστικός πολιτισμός, ἀντιθρησκευτικός, κατανίκησε τήν παλαιά ἱερή της κουλτούρα.

Ἔτσι, ἐμφανίστηκε ἀνάμεσα στήν Ἀνατολή καί Δύση ἓνας ἀγώνας τοῦ πνεύματος ἐναντι τοῦ ἄθρησκου πολιτισμοῦ.

Τὰ καλύτερα πνεύματα τῆς Δύσης γνώρισαν κι ἐνῶσαν βαθιά αὐτὴ τὴ θανάσιμη ἀγωνία βλέποντας τό θρίαμβο τοῦ Μαι-

μωνᾶ στήν γηραιά Εὐρώπη καί διαπιστώνοντας τό θάνατο τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ στό μέσον τοῦ τεχνικοῦ καί ἄθεου πολιτισμοῦ.

Ἡ ἐμβάθυνση καί ἡ ἐκλέπτυνση τῆς σκέψης, ἡ ἀνάβαση στά ὕψη τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας, ἡ θεώρηση τῶν ἀγίων, ὅλα αὐτά δέν γίνονται πλέον αἰσθητά ὡς μία πραγματικότητα καί δέν ἐμπνέουν πλέον τίποτα.

Ἀντίθετα, μιά σταθερή καί ἔντονη βούληση πρὸς τόν πραγματικό τρόπο ἀντιμετώπισης τῆς ζωῆς, πρὸς τήν ἰσχύ, τόν αἰσθησιασμό ἔχει γεννηθεῖ. Καί αὐτός ὁ αἰσθησιασμός, ὁ ὑπερβολικά ἔντονος, ἔχει ὡς συνέπεια τήν πτώση τῆς κουλτούρας καί τό θάνατό της. Ὅταν οἱ ἄνθρωποι διακατέχονται ὑπερβολικά ἀπό τήν ἔντονη πείνα τῆς ζωῆς, νά ζήσουν, νά χτίσουν, νά ὀργανώσουν τή ζωή, ὁ σκοπός τῆς ζωῆς παύει νά στοχεύει στήν πνευματική κουλτούρα, πού εἶναι πάντοτε ποιοτική καί ὄχι ποσοτική.

Δέν ὑπάρχει πιά ἡ ἀνάγκη μιᾶς δημιουργίας πού νά εἶναι ἀφιλοκερδῆς. Τό ποσοτικό στοιχεῖο θά θανατώσει τήν κουλτούρα.

Ἡ Κουλτούρα εἶναι συνδεδεμένη μέ τή λατρεία. Ἀναπτύσσεται ξεκινώντας ἀπό τή θρησκευτική ζωή. Εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς διαφοροποίησης καί τῆς ἐπέκτασης τῆς λατρείας.

Ὁ φιλοσοφικός στοχασμός, ἡ ἐπιστημονική γνώση, ἡ ἀρχιτεκτονική, ἡ ζωγραφική, ἡ γλυπτική, ἡ μουσική, ἡ ποίηση, ἡ ἠθική, τά πάντα εἶναι ἐνταγμένα μέσα στή λατρεία τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ κουλτούρα εἶναι συνδεδεμένη μέ τήν παράδοση. Εἶναι γεμάτη ἀπό ἕνα ἱερό συμβολισμό. Εἶναι ἀφιλοκερδῆς στά ὕψιστα ἐπιτεύγματα της, εἶναι θεωρητική, ἐνῶ ὁ πολιτισμός εἶναι πάντοτε χρησιμοθηρῆς.

Ὁ πολιτισμός εἶναι τό πέρασμα ἀπό τόν θεωρητικό βίο, ἀπό τή δημιουργία ἀξιῶν, στήν ἀναζήτηση αὐτῆς τῆς ζωῆς. Εἶναι μιά τάση πρακτική, χρησιμοθηρική, ρεαλιστική, δηλαδή πολιτιστική.

Ὁ οἰκονομικός ὕλισμός εἶναι μιά τυπική

καί χαρακτηριστική φιλοσοφία γιά τήν ἐποχή τοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ πολιτισμός, ἀντίθετα πρὸς τήν κουλτούρα, στή βάση του εἶναι ἀντιθρησκευτικός. Ἀναζητεῖ τή ζωή καί, ὄχι τά σύμβολά της, πού βρίσκονται πέρα ἀπό τή ζωή.

Μέσα στόν πολιτισμό ἡ συλλογική ἐργασία καταλαμβάνει τή θέση τῆς ἀτομικῆς δημιουργίας. Ὁ πολιτισμός καταστρέφει τό προσωπικό στοιχεῖο.

Ἡ ἐποχή τοῦ πολιτισμοῦ ἄρχισε μέ τή θριαμβευτική ἐμφάνιση τῆς μηχανικῆς μέσα στή ζωή τῆς ἀνθρωπότητας. Ἡ ζωή χάνει τό δεσμό πού ἔνωσε τόν ἄνθρωπο μέ τή φύση. Ὁ ἄνθρωπος ἀπομακρύνεται ἀπό τή φύση ἀναζητώντας τή ζωή μέ μηχανικά μέσα. Ἡ μηχανή ἀφήνει τό ἀποτύπωμά της πάνω στό ἀνθρώπινο πνεῦμα, πάνω σέ κάθε δραστηριότητά του. Ὁ πολιτισμός εἶναι ὁ θρίαμβος τῆς τεχνικῆς ἐπάνω στό πνεῦμα. Τό πνεῦμα ὑποβιάζεται. Τό ποιοτικό ἀντικαθίσταται ἀπό τό ποσοτικό.

Ἡ πνευματική στάθμη τῆς ἀνθρωπότητας χαμηλώνει κάτω ἀπό τό ζυγό τοῦ αἰσθησιασμοῦ, γιατί δέν ὑπάρχει ἀληθινή πνευματική ζωή ἔξω ἀπό τόν ἀσκητισμό καί τή θυσία.

Ἡ γνώση καί ἡ ἐπιστήμη γίνονται ἕνα μέσο ἀπόκτησης τῆς εὐτυχίας, τῆς καλοπέραςσης δηλαδή, καί τῆς δύναμης. Ἡ τέχνη γίνεται ὄργανο τῆς τεχνικῆς. Ὅλο τό κάλλος τῆς κουλτούρας, ἡ ὁμορφιά τῶν ναῶν, τῶν πύργων καταφεύγει στά μουσεῖα, πού ξεχειλίζουν ἀπό λείψανα τῆς ὁμορφιάς.

Ὅμως ὅλα αὐτά δέ σημαίνουν ὀπωσδήποτε πῶς ἡ κουλτούρα θά πεθάνει ὀριστικά. Ἄν τή θεωρήσει κανεῖς ἀπό ἄποψη πύθια, ἡ κουλτούρα εἶναι αἰώνια. Ἡ ἀρχαία κουλτούρα χάθηκε, ἀλλά ἐξακολουθεῖ νά ζεῖ μέσα μας, ὡς μιά βαθιά διαμόρφωση τοῦ εἶναι μας. Σέ περίοδο πολιτισμοῦ ἡ κουλτούρα ἐξακολουθεῖ νά ζεῖ στίς ποιότητες καί ὄχι μέσα στίς ποσότητες. Ἡ διαπίστωση αὐτή καί ἡ πίστη σ' αὐτή μᾶς ἐνθαρρύνει.

Α.Τ.Π.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Άγιας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστής 2015

ἤτοι Ἀρχιερατικές Χοροστασίες
σέ Κατανυκτικούς Ἐσπερινούς
Χαιρετισμούς καί Ἀρχιερατικές Ἱεραουργίες
σέ Θείες Λειτουργίες Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων,
Πανηγύρεων καί Κυριακῶν Μεγ. Τεσσαρακοστής.

1. Κυριακή 22-2-2015 (Κυριακή Τυρινῆς)

α. Θεία Λειτουργία εἰς Ἱερόν Ναόν Τιμίου Προδρόμου Κουβουκλίων.

β. Κατανυκτικός Ἐσπερινός (Συγγνώμης) εἰς Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Σερρών. (Ὁρα 6:00' μ.μ.).

Ὁμιλητής: Ὁ Σεβασμιώτατος.

2. Παρασκευή 27-2-2015

Πανηγυρικός Ἐσπερινός τῶν Ἁγίων Θεοδώρων μετά τῆς Ἀκολουθίας τῶν Α' Χαιρετισμῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς Ἱερόν Καθεδρικό καί Προσκυνηματικόν Ναόν Ἁγίων Θεοδώρων Σερρών. (Ὁρα 7:00' μ.μ.).

3. Σάββατον 28-2-2015

Πανηγυρική Πολυαρχιερατική Θεία Λειτουργία εἰς τόν ἑορτάζοντα Ἱερόν Καθεδρικό καί Προσκυνηματικόν Ναόν Ἁγίων Θεοδώρων Σερρών.

4. Κυριακή 1-3-2015

(Α' Κυριακή τῶν Νηστειῶν - Ὁρθοδοξίας).

α. Θεία Λειτουργία εἰς Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Σερρών.

β. Κατανυκτικός Ἐσπερινός εἰς Ἱερόν Καθεδρικό καί Προσκυνηματικόν Ναόν Ἁγίων Θεοδώρων Σερρών. Ὁμιλητής: Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης π. Ἄνθιμος Ρεγγίδης. (Ὁρα 6:00' μ.μ.).

5. Τετάρτη 4-3-2015

Ἀκολουθία τῶν Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων εἰς Ἱερόν Ναόν Ἁγίου Δημητρίου Σερρών. (Ὁρα 7:30' μ.μ.).

6. Παρασκευή 6-3-2015

Ἀκολουθία τῶν Β' Χαιρετισμῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς Ἱερόν Ναόν Κοιμήσεως Θεοτόκου Σκουτάρεως. (Ὁρα 7:30' μ.μ.).

7. Κυριακή 8-3-2015

(Β' Κυριακή Νηστειῶν).

α. Θεία Λειτουργία εἰς Ἱερόν Ναόν Κοιμήσεως Θεοτόκου Νέου Σουλίου.

β. Κατανυκτικός Ἐσπερινός εἰς Ἱερόν Ναόν Ἁγ. Σαράντα Μαρτύρων Σερρών. Ὁμιλητής Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης π. Ἐπιφάνιος Οἰκονόμου. (Ὁρα 6:00' μ.μ.).

8. Τετάρτη 11-3-2015

Ἀκολουθία τῶν Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων εἰς Ἱερόν Ναόν Ἁγίου Σπυρίδωνος Σερρών. (Ὁρα 7:30' μ.μ.).

9. Παρασκευή 13-3-2015

Ἀκολουθία Γ' Χαιρετισμῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς Ἱερόν Ναόν Ἁγίας Τριάδος Χριστός. (Ὁρα 7:30' μ.μ.).

10. Κυριακή 15-3-2015

(Κυριακή Γ' Νηστειῶν - Σταυροπροσκυνήσεως).

α. Θεία Λειτουργία εἰς τόν ἑορτάζοντα Ἱερόν Ναόν Τιμίου Σταυροῦ Σερρών.

β. Κατανυκτικός Ἐσπερινός εἰς Ἱερόν Ναόν Τιμίου Σταυροῦ Σερρών. Ὁμιλητής: Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης π. Ἀλέξιος, Ἡγούμενος Ἱ. Μονῆς Ξενοφώντος Ἁγίου Ὁρους. (Ὁρα 6:00' μ.μ.).

11. Παρασκευή 20-3-2015

Άκολουθία Δ' Χαιρετισμῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς Ἱερὸν Ναὸν Κοιμήσεως Θεοτόκου Κάτω Μητροσίου. (Ὦρα 7:30' μ.μ.).

12. Κυριακή 22-3-2015

(Κυριακή Δ' Νηστειῶν).

α. Θεία Λειτουργία εἰς Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Γεωργίου Νιγρίτης.

β. Κατανυκτικὸς Ἐσπερινὸς εἰς Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Γεωργίου Νιγρίτης. Ὁμιλητής: Ὅσιολ. Ἱερομόναχος π. Ἐφραίμ. Σιμωνοπετρίτης. (Ὦρα 6:00' μ.μ.).

13. Τρίτη 24-3-2015

Πανηγυρικὸς Ἐσπερινὸς εἰς ἐορτάζοντα Ἱερὸν Ναὸν Εὐαγγελιστρίας Σερρών. (Ὦρα 6:00' μ.μ.).

14. Τετάρτη 25-3-2015

(Εὐαγγελισμὸς Ὑπεραγίας Θεοτόκου).

α. Θεία Λειτουργία εἰς ἐορτάζοντα Ἱερὸν Ναὸν Εὐαγγελιστρίας Σερρών.

β. Δοξολογία εἰς Ἱερὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ παλιγγενεσίᾳ. (Ὦρα 11:00' π.μ.).

γ. Ἐκδήλωση γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἐπέτειο καὶ τὸ «ἔτος Νεομαρτύρων». Θέμα: «Νεομάρτυρες τοῦ 18ου καὶ 19ου αἰῶνα. Ὁ Ἅγιος Νεομάρτυρας Νικήτας ὁ Νέος ὁ ἐν Σέρραις ἀθλήσας». Ὦρα 7:00' μ.μ.. Αἵθουσα παλαιοῦ Ὁρφέα Σερρών. Ὁμιλητής: κ. Ἰωάννης Μπάκας, Ἐπίκ. Καθηγητὴς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.

15. Παρασκευή 27-3-2015

Άκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου εἰς Ἱερὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Σερρών. (Ὦρα 7:00' μ.μ.).

16. Κυριακή 29-3-2015

(Κυριακή Ε' Νηστειῶν)

α. Θεία Λειτουργία εἰς Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Νικήτα Σερρών.

β. Κατανυκτικὸς Ἐσπερινὸς εἰς Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Νικήτα Σερρών. Ὁμιλητής: Πανσο. Ἀρχιμανδρίτης π. Ἰωάννης Καλαϊτζῆς, Ἱεροκήρυξ Ἱ.Μ. Σιδηροκάστρου. (Ὦρα 6:00' μ.μ.).

17. Σάββατο 4-4-2015

(Ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου).

Θεία Λειτουργία εἰς Ἱερὸν Ναὸν Ζωοδόχου Πηγῆς Β' Κοιμητηρίου Σερρών.

18. Κυριακή 5-4-2015

(Κυριακή τῶν Βαΐων)

Θεία Λειτουργία εἰς Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Γεωργίου Ἀσπροβάλλτας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΙΚΑ

Παραμονή Προτοχρονιας στην Ίερά Μητρόπολή μας

Τήν κοπή τής πατροπαράδοτης Βασιλόπιτας εϋλόγησε ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ. Θεολόγος, τήν Τετάρτη, 31 Δεκεμβρίου τό άπόγευμα, στό

Έπισκοπείο Σεργών, μέ τήν συμμετοχή του Κλήρου, τών Αρχών και του λαού.

Ό Σεβασμιώτατος μέ τήν εϋκαιρία τής εισόδου στό Νέο Έτος 2015 άπηύθυνε έγάρδιο χαιρετισμό, τονίζοντας ιδιαίτερος ότι ή εϋχή για τό νέο χρόνο είναι νά αξιοποιηθοϋν έπωφελώς όλες εκείνες οί θείες εϋλογίες, πού όμορφαίνουν και νοσηματοδοτοϋν τήν παροϋσα ζωή και μάς ώρμάζουν πνευματικώς στόν άγώνα μας για τήν βίωση του θελήματος του άγιου Θεού.

Εϋχήθηκε όλοψύχως ό φιλόανθρωπος Κύριος, νά εϋλογήσει τό νέο έτος 2015, ώστε νά είναι για τόν ίερό Κλήρο, τίς μοναστικές αδελφότητες, τόν φιλόχριστο λαό τής έπαρχίας μας, αλλά και για τήν πατρίδα μας,

έτος εϋλογίας, πίστεως, ανθρωπιās, κοινωνικής σταθερότητας και έθνικης ανάκαμψης.

Άκολούθως μετά τήν όμορφη και ζεστή αυτή τελετή άκολούθησε ό Μέγας Άρχιερατικός Έσπερινός πού τελέστηκε στόν Ίερό Καθεδρικό και Προσκυνηματικό Ναό τών Άγίων Θεοδώρων Σεργών. Στο τέλος τής Άκολουθίας έγινε ή επίδοση τών ύποτροφιών σε φοιτητές και φοιτήτριες τής έπαρχίας μας.

Συγκεκριμένα ό Σεβασμιώτατος, ως Πρόεδρος του Δ.Σ. του Γενικού Φιλοπτώχου Ταμείου «Παναγία Πονολύτριά» τής Ίεράς Μητροπόλεός μας, προσέφερε 80 ύποτροφίες σε ισάριθμους φοιτητές και φοιτήτριες τής Μητροπολικής μας έπαρχίας, ως έκφραση τής στοργής και τής αγάπης τής Έκκλησίας μας για τήν σπουδάζουσα νεολαία.

Ἡ Ἱερά Μητρόπολή μας κοντά στους νέους

Ἡ δεύτερη ἡμέρα κάθε νέου ἔτους ἀπό τὴν τοπική μας Ἐκκλησία ἀφιερώνεται στὴν νεολαία. Ἔτσι τὸ ἀπόγευμα τῆς Παρασκευῆς, 2 Ἰανουαρίου, ὁ Μητροπολίτης μας κ. Θεολόγος βρέθηκε κοντά στὶς ἱερατικές οἰκογένειες, ἀνάμεσα στὰ παιδιά τῶν Ἱερέων τῆς Μητροπολιτικῆς περιφέρειας, στὸ φιλόξενο χώρο τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως «Μυριόβιβλος».

Σέ μιά σεμνή ἀλλά γεμάτη οἰκογενειακή ζεστασιά ἐκδήλωση, τὰ παιδιά τῆς παιδικῆς μας χορωδίας

ὀρχήστρας ἔψαλαν τὰ κάλαντα καὶ τραγούδησαν χριστουγεννιάτικα τραγούδια.

Στὸ τέλος ὁ Σεβασμιώτατος μίλησε μὲ λόγους θερμούς γιὰ τίς ἱερατικές οἰκογένειες, ἀναφερόμενος στὶς δυσκολίες πού ἀντιμετωπίζει ἡ ἱερατική οἰκογένεια στὸ σύγχρονο κόσμο.

Τόνισε ἰδιαίτερος τὴν ἀξία τῆς μητέρας-πρεσβυτέρας πού καλεῖται νὰ ἀναλάβει πολλές φορές στὸ

σπίτι καὶ τὸν ρόλο τοῦ πατέρα, ὅταν ὁ Ἱερέας-πατέρας ἀναλώνεται στὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.

Στὴ συνέχεια ὁ Σεβασμιώτατος μοίρασε δῶρα στὰ παιδιά τῆς παιδικῆς ὀρχήστρας-χορωδίας καὶ στὰ παιδιά τῶν Ἱερέων, στὰ ὁποῖα καὶ εὐχήθηκε ἐγκαρδίως κάθε εὐλογία τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ τους, ὑγεία καὶ πρόοδο.

Ἀκολούθως ὁ Σεβασμιώτατος μετέβη στὸ ξενοδοχεῖο Φίλιππος-Ξενία τῶν

Σερρών, ὅπου ἔκοψε τὴν ἀγιοβασιλόπιτα τῶν φοιτητῶν-φοιτητριῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας.

Ἄγόρια καὶ κορίτσια γέμισαν τὸ roof garden τοῦ ξενοδοχείου, ἀνάμεσά τους ὁ πνευματικός τους πατέρας, ὁ Ἐπίσκοπός τους, ὁ ὁποῖος τοὺς μίλησε γιὰ τίς προκλήσεις ἀλλὰ καὶ τίς δυσκολίες τῆς σύγ-

χρονης εποχης στις οποιες ο νεος καλειται να λαβει θεση.

Παράλληλως ο Σεβασμιώτατος τόνισε, ότι, η Έκκλησία ως μητέρα στοργική, πάντοτε περιμένει τους νέους με πραγματικό ενδιαφέρον και κατανόηση, για να θωρακίσει, να αγιάσει, να όμορφύνει και να νοσηματοδοτήσει τη ζωή τους.

Κλείνοντας ο Σεβασμιώτατος θυμήθηκε τους λόγους του άειμνήστου Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου ο οποίος απευθυνόμενος προς τη νεολαία έλεγε.

«Σας αγαπούμε, γιατί είσθε τό πιό εύπαθές κομμάτι της κοινωνίας μας και γι' αυτό και τό πιό συμπαθές».
«Τυχερή» της βραδιάς ήταν μά φοιτήτρια, η οποία βρήκε τό «φλουρί» και παρέλαβε ένα φάκελο μέ ένα χρηματικό ποσό για τίς σπουδές της.

Η Δεσποτική έορτή των Θεοφανείων στή Μητρόπολή μας

Μέ έκκλησιαστική λαμπρότητα και πνευματική ανάταση έορτάσθηκε στις Μητροπόλεις μας ή μεγάλη Δεσποτική έορτή των Θεοφανείων.

Επίκεντρο του λειτουργικού έορτασμού της περιφήμου έορτής στήν τοπική μας Έκκλησία απέτέλεσεν ο Ίερός Μητροπολιτικός Ναός των Παμμεγίστων Ταξιαρχών Σερρών, όπου ιερούργησε ο Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Θεολόγος.

Ευθύς μετά την Αρχιερατική θεία Λειτουργία στόν κατάμεστο από τόν πιστό λαό Μητροπολιτικό Ναό τελέσθηκε από τόν Σεβασμιώτατο ο Μέγας Άγιασμός.

Η κατάδυση του τιμίου Σταυρού και ο άγιασμός των υδάτων στήν πόλη των Σερρών πραγματοποιήθηκε από τόν Σεβασμιώτατο λίγο άργότερα στήν τε-

χνητή λίμνη της κοιλάδας των Άγίων Αναργύρων μέ τή συμμετοχή συνόλου του ιεροϋ κλήρου της πόλης, των βουλευτών, του Δημάρχου Σερραίων, των λοιπών στρατιωτικών και άστυνομικών άρχων της πόλης και του Νομού και πλήθους λαού που είχε κατακλύσει περιμετρικά τήν λίμνη, παρά τό δομύ ψύχος.

Όπως κάθε χρόνο έτσι και έφέτος άρκετοί κολυμβητές βούτηξαν στά νερά της λίμνης και άνέσυραν τόν τίμο Σταυρό. Σέ όλους ο Σεβασμιώτατος χάρισε μαζί μέ τήν εύλογία του και μία εικόνα της Παναγίας μας.

Άμέσως μετά ο Σεβασμιώτατος μετέβη στό νοτιότερο τμήμα της έκκλησιαστικής μας έπαρχίας, τήν Άσπροβάλτα όπου πραγματοποίησε τήν κατάδυση του τιμίου Σταυρού στή θάλασσα του Στρυμονικού κόλπου μέ τή συμμετοχή του ιεροϋ κλήρου, βουλευτών του Νομού Θεσσαλονίκης, των τοπικών άρχόντων και του πολυπληθούς έκκλησιάσματος.

Και έφέτος άρκετοί τολμηροί κολυμβητές κολύμβησαν στά κρύα νερά της θαλάσσης για να άνασύρουν τόν τίμο Σταυρό και να λάβουν τήν εύλογία του Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχου μας, ο οποίος και ευχήθηκε σε όλους, χρόνια πολλά, εύλογημένα, φωτισμένα και άγια.

Ο Σεβασμιώτατος στό Σιδηρόκαστρο και τήν Πάτρα

* Τή Δευτέρα, 19 Ίανουαρίου, ο Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Θεολόγος μετέβη στό Σιδηρόκαστρο και έλαβε μέρος στό Αρχιερατικό Συλλείτουργο που τελέσθηκε στόν Ίερό Ναό Άγ. Γεωργίου Σιδηροκάστρου, μέ άφορμή τήν πανσεβάσσια ιερά μνήμη του όσιου Μακαρίου του Αιγυπτίου, κατά τήν όποία ο Σεβ. Μητροπολίτης Σιδηροκάστρου, έόρταζε τά όνομαστήριά του, στόν όποιο και ευχήθηκε.

* Μέ τήν εύκαιρία της έορτής του άγ.

Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, κατά τήν ὁποία ἐορτάζει τὰ ὀνομαστήριά του ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν, τό διήμερο 26 καί 27 Ἰανουαρίου, ὁ Σεβ. Μητροπο-

λίτης μας κ. Θεολόγος μετέβη στήν Πάτρα, ὅπου συμμετεῖχε στό Ἀρχιερατικό Συλλείτουργο καί εὐχήθηκε στόν ἐορτάζοντα Μητροπολίτη Πατρῶν κ. Χρυσόστομο.

Χειροτονία Πρεσβυτέρου

Κατά τή διάρκεια τῆς πανηγυρικῆς θείας Λειτουργίας πού τέλεσε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Θεολόγος, στόν πανηγυρίζοντα Ἱερό Ναό Ἁγ. Ἀθανα-

σίου Χρυσοῦ, τήν Κυριακή, 18 Ἰανουαρίου, τέλεσε τήν εἰς Πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ διακόνου Γεωργίου Μπομπότα.

Ἐκδηλώσεις γιά τήν κοπή τῆς βασιλόπιτας

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Θεολόγος μέ τήν εὐκαιρία τῆς εἰσόδου στό νέο ἔτος παραβρέθηκε καί

εὐλόγησε τίς πρωτοχρονιάτικες πίτες στό ἐπισκοπεῖο (31/12), στόν Ἱ. Ναό Ἀγ. Θεοδώρων Σερρών (1/1), στό Μαξι-

μειο Πνευματικό Κέντρο (19/1), στό 3ο

Δημ. Σχολεῖο Σερρών (20/1), στό Ἐμπορικό καί Βιομηχανικό Ἐπιμελητήριο Σερρών (30/1), γιά τό Φιλόπτωχο Ταμεῖο

του Ίερου Ναου Παμμεγίστων Ταξιαρχών Σερρών, στό οικογενειακό κέντρο «Ποταμάκι» (8/2) καί στή Χριστιανική Έστία όπου μίλησε επίκαιρα.

Συνάντηση του Σεβασμιωτάτου μέ τον Οικουμενικό Πατριάρχη

Τό διήμερο, 12 καί 13 Ίανουαρίου ό Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Θεολόγος μετέβη στήν Κωνσταντινούπολη. Τή Δευτέρα, 12 Ίανουαρίου, είχε συνάντηση μέ τον Παναγιώτατο Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο. Κατά τήν συνάντησή τους

συζητήθηκε καί οριστικοποιήθηκε τό πρόγραμμα τής εύλογητής επίσκεψης του Παναγιωτάτου στήν Ίερά Μητρόπολή μας κατά τό χρονικό διάστημα 17 Απριλίου - 21 Απριλίου, μέ τήν εύκαιρία του έορτασμού τής ιεράς μνήμης του άγιου ένδόξου ιερομάρτυρος Νικήτα του νέου του Όμολογητού καί συμπολιούχου των Σερρών, τήν Κυριακή του Άντιπάσχα, 19 Απριλίου.

Ό Σεβασμιώτατος τίμησε τόν κ. Δημήτριο Άναστασιάδη

Ό Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Θεολόγος μέ τήν εύκαιρία τής έορτής των Άγίων Τριών Ίεραρχών χοροστάτησε στον μεγάλο Έσπερινό στον πανηγυρίζοντα Ίερό Ναό Άγίων Τριών Ίεραρχών Τερπνής.

Στό κήρυγμά του τόνισε τήν διαχρονική προσφορά των τριών Ίεραρχών ως Ποιμένων καί διδασκάλων τής Έκκλησίας.

Τήν μεγάλη αυτή ήμέρα για τήν Έκκλησία μας, καί τά Έλληνικά Γράμματα επέλεξε ό Σεβασμιώτατος για να τιμήσει μέ τον Μεγαλόσταυρο του Άγιου

Μεγαλομάρτυρος Νικήτα του νέου Α΄ τάξεως, τον κτίτορα του περικαλλεστάτου Ίερου Ναου των Άγίων Τριών Ίεραρχών Τερπνής κ. Δημήτριο Άναστασιάδη, που κατάγεται αλλά καί διατηρεί στήν Τερπνή μεγάλο έργοστάσιο παραγωγής μονωτικών ύλικών.

Ό Σεβασμιώτατος τόνισε ότι ό κ. Άναστασιάδης τιμάται σήμερα από τήν Έκκλησία μας για τό ήθος του, τήν βαθειά εύσέβειά του, αλλά καί για τήν προσφορά του προς αυτή, προς τον έμπερίστατο συνάνθρωπό μας καί τήν κοινωνία εύρύτερα.

Τόνισε ιδιαίτερος τήν βαθειά του πίστη στό Θεό, καί τήν προσήλωσή του στήν άγία Έκκλησία μας που κατάφερε μέ τήν εύσεβεστάτη σύζυγό του να τά μεταλαμπαδεύσουν στα παιδιά καί στα έγγόνια τους.

Μέ τήν σειρά του ό κ. Άναστασιάδης εύχαρίστησε έγκαρδίως τον Σεβασμιώτατο για τήν τιμή που του έγινε καί πρόσθεσε πως αυτή ή τιμή άνήκει καί στήν οικογένειά του καί σε όλους τους έργαζομένους τής εταιρίας του, που βοήθησαν ό καθένας μέ τον τρόπο του στήν άνέγερση του Ίερου Ναου των Άγίων Τριών Ίεραρχών στή γενέτειρά του Τερπνή Σερρών.

Χειροθεσίες Άναγνωστών

Ο Σεβ. Ποιμενάρχης μας κ. Θεολόγος, χειροθέτησε σέ Άναγνώστες: α) Κατά τή διάρκεια τοῦ πανηγυρικοῦ Ἑσπερινοῦ πού τέλεσε στόν πανηγυρίζοντα Ἱ. Ναό Ἁγ. Ἀθανασίου Νιγρίτης, τό Σάββατο, 17

Ἰανουαρίου, τόν Θεοχάρη Καραγιάννη, μαθητή Λυκείου καί β) κατά τήν διάρκεια

τῆς θ. Λειτουργίας στόν πανηγυρίζοντα Ἱ. Ναό Ἁγ. Ἀθανασίου Χρυσοῦ, τήν Κυριακή, 18 Ἰανουαρίου, τόν Μάλαμα Μπίμπαλα, μαθητή Γυμνασίου.

Ἐκδήλωση γιά τούς Τρεῖς Ἱεράρχες

Τήν Πέμπτη, 29 Ἰανουαρίου, στήν αἴθουσα τῆς Γ.Ε.Χ.Α. πραγματοποιήθηκε ἐκδήλωση μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἑορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, στήν ὁποία παρευρέθη καί μίλησε ἐπίκαιρα ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Θεολόγος.

Ἐκδήλωση γιά τούς Νεομάρτυρες ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολή μας.

Μέ τήν εὐκαιρία τῆς συμπληρώσεως 250 ἐτῶν ἀπό τήν γέννηση τοῦ νεομάρτυρος Ἁγίου Νικήτα τοῦ Σερραίου, ἡ Ἱερά Μητρόπολή μας ἀφιέρωσε τό 2015 ὡς ἔτος Νεομαρτύρων.

Στά πλαίσια διαφόρων ἐκδηλώσεων πού ἔχουν προγραμματισθεῖ μέ ἀποκορύφωμα τήν ἔλευση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, πραγματοποιήθηκαν δύο ἐκδηλώσεις: 1) Τό Σάββατο, 31 Ἰανουαρίου ἡ πρώτη ἐκδήλωση αὐτῆς τῆς σειρᾶς, μέ ὁμιλητή τόν Καθηγητή τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. καί πρώην Κοσμήτορα κ. Μιχαήλ Τρίτο μέ θέμα:

«Οἱ Νεομάρτυρες καί τό Δοῦλον Γένος».

Ἡ ὁμιλία ἔγινε στήν κατάμεστη ἀπό κόσμο αἴθουσα τοῦ παλαιοῦ «Ὁρφέα» Σερρῶν.

Τόν ὁμιλητή παρουσίασε ὁ Πρωτοπρεσβύτερος καί Διευθυντής τοῦ Μαξμείου Πνευματικοῦ Κέντρου π. Ἰορδάνης Θεμελίδης. Ὁ κ. Τρίτος, μέ τήν διακρίνουσα αὐτόν ρητορική δεινότητα, ἀναφέρθηκε ἀρχικά στό φαινόμενο τῶν ἐξισλαμισμῶν, πού ἀποτελέσαν γιά τό Γένος μας θρησκευτική καί ἐθνική αἰμοραγία καί στή συνέχεια τόνισε τή μεγάλη συμβολή τῶν Νεομαρτύρων στήν ἐθνική μας ἀπελευθέρωση.

Οἱ Νεομάρτυρες, ὑπογράμμισε ὁ ὁμιλητής, ἀναχαίτισαν τό κῦμα τοῦ ἐξισλαμισμού καί ἀποφεύχθηκε μέ αὐτόν τόν τρόπο ὁ ἐκτουρκισμός.

Ἔγιναν πρότυπα ἀντιστάσεως τοῦ λαοῦ καί ἀπο-

τέλεσαν έναν από τους βασικότερους συντελεστές της επανάστασης του 1821.

2) Τήν Κυριακή, 15 Φεβρουαρίου, ή δεύτερη εκδήλωση, με όμιλητή τον Όμοτιμο Καθηγητή της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. κ. Χρῆστο Κρικώνη με θέμα: «Χριστοκεντρική όμολογία του μαρτυρίου

των Νεομαρτύρων κατά την Πατερική Θεολογία».

Τίς εκδηλώσεις έκλεισε ό Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Θεολόγος, ό όποίος συνεχάρη τούς όμιλητές για τίς έμπεριστατωμένες εισηγήσεις τους, συνόψισε τά κεντρικά σημεία των όμιλων και αναφέρθηκε με γλαφυρό και συγκινητικό τρόπο σούς σύγχρονους νεομάρτυρες της Συρίας και γενικότερα της Μέσης Άνατολής, πού ύποφέρουν τά πάνδεινα από τούς Τζιχαντιστές.

Η έορτή της Υπαπαντής στήν Ίερά Μητρόπολή μας και εκδήλωση για τό πρόσωπο της Μάνας

Η Ίερά Μητρόπολή μας μέσα στά πλαίσια της ποιμαντικής της διακονίας, με άφορμή και την Δε-

στοποθεομητορική έορτή της Υπαπαντής του Κυρίου μας, διοργάνωσε εκδηλώσεις τιμής για τό ιερό πρόσωπο της μητέρας.

Τήν Κυριακή, 1 Φεβρουαρίου τό άπόγευμα, τελέσθηκε Άρχιερατικός Έσπερινός στον Ίερό Μητροπολιτικό Ναό Παμμεγίστων Ταξιαρχών, χοροστατούντος του Σεβ. Μητροπολίτου μας κ. Θεολόγου.

Στό τέλος της Άκολουθίας του Έσπερινού ό Σεβασμιώτατος τέλεσε την ακολουθία της κοπής της Άγιοβασιλόπιτας για τά μέλη των Φιλοπτώχων Ταμείων και όλων των συνεργατών, λαϊκών και κληρικών πού έλαβαν μέρος στον «Έρανο της Άγάπης» για τά άποτελέσματα του όποίου μίλησε ό ύπεύθυνος του Γενικού Φιλοπτώχου Ταμείου της Ίερας Μητροπόλεως, Πρωτ/ρος Ευστράτιος Καρα-

τσούλης, ό όποίος ανέφερε ότι τό ποσό του έφεταινου Έράνου της Άγάπης (14-16 Δεκεμβρίου 2014) πού συγκεντρώθηκε, παρά την οικονομική δυσπραγία και την άβεβαιότητα των ήμερών μας, ανήλθε στα 151.437 ευρώ, σημαντικά αύξημένο από τό αντίστοιχο του Έράνου Άγάπης 2013.

Στή συνέχεια ό σεπτός Ποιμενάρχης μας μίλησε για τό πρόσωπο της Πρεσβυτέρας - μητέρας και την πολυσήμαντη προσφορά της στην ιερατική οικο-

γένεια, στην ένορία και στην κοινωνία και προσέφερε σε όλες τις πρεσβυτέρες της Ίερᾶς Μητροπόλεως Σεργῶν μία εικόνα τῆς Παναγίας Ἱεροσολυμίτισσας.

Τό βράδυ τῆς ἴδιας ἡμέρας ἡ Ίερά Μητρόπολις, προκειμένου νά τιμήσει τό ἱερό πρόσωπο τῆς μητέρας, ἰδιαίτερος δέ τό πρόσωπο τῆς Πρεσβυτέρας - μητέρας, διοργάνωσε ἐκδήλωση λόγου καί μέλους, στήν κατάμεστη ἀπό κόσμο αἴθουσα τοῦ παλαιοῦ «ΟΡΦΕΑ» Σεργῶν.

Στό πρῶτο μέρος τῆς ἐκδήλωσης μίλησε ἡ ὑπερπολύτεκνη μητέρα θεολόγος, Πρεσβυτέρα Αἰκατερίνη

Τσαλμπούρη μέ θέμα: «**Ἡ μητέρα ὡς Πρεσβυτέρα**». Ἡ ὁμιλία τῆς Πρεσβυτέρας Αἰκατερίνης, ἦταν μία λαμπρή, οὐσιαστική καί ρεαλιστική ἀναφορά γιά τό πρόσωπο τῆς μητέρας - Πρεσβυτέρας, ἡ ὁποία συγκίνησε τό πυκνό ἀκροατήριό τῆς ἐκδήλωσης.

Στό δεύτερο μέρος ἡ γυναικεία χορωδία τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως «**Ἁγία Κασσιανή ἢ Ὑμνογράφος**» παρουσίασε ἕνα πλούσιο σέ ποικιλία καί ποιότητα πρόγραμμα. Τά μέλη τῆς χορωδίας ἄφησαν ἄριστες ἐντυπώσεις μέ τήν ἀριότητα καί τήν ποικιλία τοῦ ὅλου προγράμματος. Τά παραδοσιακά τραγούδια ἀποδόθηκαν ἐξαιρετικά ὑπό τήν ἀριστοτεχνική καθοδήγηση τῆς χοράρχου κ. Μαρίας Χαλαμπίδου.

Δύο ἀφηγηματικά κείμενα, «**οἱ νικητές**» καί «**ἡ πατερίτσα**» τά ὁποῖα εἶχαν βάθος νοημάτων, στόλισαν τή ροή τῶν τραγουδιῶν, ὅπως ἐπίσης καί ἡ παρουσίαση μέ διαφάνειες καί ἀφήγηση λόγου τῆς διαδρομῆς τοῦ προσώπου τῆς «**Μάνας στό διάβα τοῦ χρόνου**», μέ ἀναφορές στά πρόσωπα τῆς Κρατηρίκλειας, τῆς Ἁγίας Μόνικας, μητέρας τοῦ Ἁγίου Αὐγουστίνου καί τῆς Μπουμπουλίνας.

Τήν παρουσίαση συμπλήρωσε τό θεατρικό δρώμενο «**Ἀνοιξτε τήν πόρτα σας**» τό ὁποῖο ἀναφερόταν στήν ἀναπαράσταση τοῦ κρητικοῦ γάμου. Τό

πρόγραμμα ολοκληρώθηκε με τό 5μελές χορευτικό συγκρότημα, πού χόρευε παραδοσιακούς σκοπούς.

Άκολούθως ό Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Θεολόγος, έξέφρασε τίς θερμές εύχαριστίες του πρός τήν όμιλήτρια τής έκδήλωσης, Πρεσβυτέρα Αικατερίνη Τσαλμπούρη καί τήν διευθύντρια τής χορωδίας «**Άγία Κασσιανή ή Ύμνογράφος**» κ. Μαρία Χαραλαμπίδου γιά τήν λαμπρή παρουσία τής χορωδίας, ή όποία άποτελεϊ κόσμημα καί στολίδι τής Έκκλησίας μας γενικότερα.

Ίδιαιτέρως εύχαρίστησε καί συνεχάρη τόν Σεβ. Μητροπολίτη Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως κ. Βαρνάβα, στήν Ίερά Μητρόπολη τού όποίου άνήκει ή έκλεκτή χορωδία, γιά τήν πολύ σπουδαία αύτή προσπάθεια πού τελεί υπό τήν έμπνευσμένη σκέπη καί εύλογία του.

Τό πρωί τής Δευτέρας, έορτή τής Ύπαπαντής, τελέσθηκε στόν Ίερό Μητροπολιτικό Ναό Παμμ. Ταξιαρχών Σερρών ή πανηγυρική θεία Λειτουργία, προεξάρχοντος τού σεπτού Ποιμενάρχου μας ό όποίος όμίλησε γιά τό άγιώτατο πρόσωπο τής Παναγίας, ή όποία είναι τό πρότυπο τής άγιότητας, ή μεσίτρια, ή έγγυήτρια τής σωτηρίας μας, ή μητέρα, ή βοηθός καί ή παρηγορήτρια στή ζωή μας καί στόν πνευματικό μας άγώνα.

Η τιμία κάρα τού Άγ. Ραφαήλ στίς Σέρρες

Τό άπόγευμα τού Σαββάτου, 14 Φεβρουαρίου, ό Σεβ. Μητροπολίτη μας κ. Θεολόγος, ύποδέχθηκε στά προπύλαια τού Ίεροϋ Ναού Άγ. Νικήτα τού νέου Σερρών, τήν τιμία κάρα τού Άγ. Ραφαήλ άπό

τή Μυτιλήνη, κατόπιν εύλογίας τού Σεβ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης, Έρεσσού καί Πλωμαρίου κ. Ίακώβου, πρός άγιασμό τού πιστού λαού τού Θεού. Τή χαριτόβρυτο κάρα τού Άγίου ένδόξου νεοφανούς ιερομάρτυρος Ραφαήλ μετέφερε ό Πανοσιολ. Άρχιμ. Ίάκωβος Καραμούζης, Πρωτοσύγκελλος τής Ίερᾶς Μητροπόλεως Μυτιλήνης.

Μετά τήν ύποδοχή τελέσθηκε άρχιερατικός Έσπερινός χοροστατοϋντος τού Σεβ. Μητροπολίτου μας κ. Θεολόγου. Η τιμία κάρα παρέμεινε στόν Ίερό Ναό Άγ. Νικήτα τού Νέου Σερρών μέχρι τήν Παρασκευή, 20 Φεβρουαρίου, όπου καθημερινά τελούνταν οί ιερές Άκολουθίες, πρός Άγιασμό καί πνευματική ένίσχυση τών πιστών, ή προσέλευση τών όποίων ήταν συγκινητική.

Α΄ Κατανυκτικός Έσπερινός

Τήν Κυριακή τής Τυρινής, 22 Φεβρουαρίου, στόν Ί. Μητροπολιτικό Ναό Παμμειγ. Ταξιαρχών Σερρών, πραγματοποιήθηκε ό Α΄ Κατανυκτικός Έσπερινός μέ κατάνυξη καί εύλάβεια, στόν όποίο χοροστάτησε καί μίλησε γιά τήν είσοδό μας στήν περίοδο τής Μεγ. Τεσσαρακοστής, ό Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Θεολόγος. Έντύπωση προκάλεσε ή μεγάλη προσέλευση τών πιστών πού κατέκλυσαν τόν Ί. Ναό γιά νά λάβουν καί νά δώσουν τόν άσπασμό τής άγάπης καί τής συγχώρησης.

Έπισκέψεις

Τό Σεβ. Μητροπολίτη μας κ. Θεολόγο, τήν Παρασκευή, 16 Ίανουαρίου, επισκέφθηκε ό Πρόεδρος τών Άνεξαρτήτων Έλλήνων κ. Πάνος Καμμένος, συνοδούμενος άπό βουλευτές καί συνεργάτες τού κόμματός του. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε μέσα σέ ένα ιδιαίτερος έγκάριο κλίμα, όπου ό Σεβασμώτατος τούς εύχήθηκε καλή έπιτυχία στίς

έπερχόμενες έκλογές.

Τό Σάββατο, 14 Φεβρουαρίου, έπισκέφθηκαν και έλαβαν τήν εύχή και εύλογία του Σεβασμιωτάτου οί κυρίες του κύκλου Μελέτης Άγ. Γραφής τής περιοχής Βρασωνών.

Ίερατική Σύναξη περί Έξομολογήσεως

Στό πλαίσιο του ένδιαφέροντος του σεπτού Ποιμενάρχου μας κ. Θεολόγου για τήν συνεχή κατάρτιση των κληρικων τής Τοπικής μας Έκκλησίας, τήν Παρασκευή, 20 Φεβρουαρίου, πραγματοποιήθηκε Ίερατική Σύναξη μέ γενικό θέμα: «**Τό μυστήριο τής Ίεράς Έξομολογήσεως**».

Η Σύναξη έγινε στον Ίερό Ναό Άγ. Νικήτα του νέου μέ κεντρικούς όμιλητές τον Καθηγητή τής Λειτουργικής στην Θεολογική Σχολή του Άριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Παναγιώτη Ί. Σκαλποτή και τον Άναπληρωτή καθηγητή τής Λειτουργικής στην ίδια Σχολή Πανοσιολ. Αρχιμανδρίτη π. Νικόδημο Σκρέττα.

Στήν αρχή ό Σεβασμιώτατος αναφέρθηκε σέ θέματα που άφορούν τήν ποιμαντική διακονία των κληρικων και στή συνέχεια έλαβε τό λόγο ό κ. Παναγιώτης Ί. Σκαλποτής ό όποιος ανέπτυξε τό θέμα: «**Τό μυστήριο τής Ίεράς Έξομολογήσεως έξ έπόψεως λειτουργικής**». Ό εισηγητής μέ βάση τίς πατερικές και λειτουργικές πηγές παρουσίασε τήν τελετουργική εξέλιξη του μυστηρίου τής έξομολογήσεως, όπως διαμορφώθηκε κατά τους αρχαίους χρόνους, τή βυζαντινή εποχή και τήν περίοδο τής Τουρκοκρατίας.

Στή συνέχεια έλαβε τό λόγο ό π. Νικόδημος Σκρέττας, ό όποιος μίλησε μέ θέμα: «**Η έξομολόγηση των Ίερέων**». Ό όμιλητής αναφέρθηκε στην άξία τής Ίερωσύνης, στην σπουδαιότητα του έργου των Πνευματικων αλλά και στην ανάγκη και οι ίδιοι ιερείς νά έξομολογούνται κατά τό «φωτισθηναι δεί πρώτον και είτα φωτίσαι, καθαρθηναι και είτα καθάραι», του άγίου Γρηγορίου του Θεολόγου.

Μετά τή σχετική συζήτηση, ό Σεβασμιώτατος έκλεισε τήν ένδιαφέρουσα αυτή Ίερατική Σύναξη μέ εύχαριστίες προς τους προσκεκλημένους εισηγητές και προτροπές σχετικά μέ τό αναπτυχθέν θέμα.

Άπό τίς ποιμαντικές δραστηριότητες του Σεβ. Μητροπολίτου μας

Ό Σεβ. Μητροπολίτης Σερρών και Νιγρίτης κ. Θεολόγος τό μήνα Ίανουάριο και τό πρώτο δεκαπενθήμερο του Φεβρουαρίου 2015:

- **Λειτουργήσε** στους Ί. Ναούς: Άγ. Θεοδώρων Σερρών (1/1), Ί. Μονής Προφ. Ήλιού Άγ. Πνεύματος (3/1), Άγ. Νικήτα του Νέου Σερρών (4/1 & 15/2), Παμμεγ. Ταξιαρχων Σερρών (6/1, 2/2, 8/2), Άγ. Γεωργίου Άνω Καμήλας (11/1), Άγ. Άντωνίου Σερρών (17/1), Άγ. Άθανασίου Χρυσού (18/1), Άγ. Γεωργίου Σιδηροκάστρου (19/1), Άγ. Θεοδώρων Α΄ Κοιμητηρίου Άθηνων (28/1), Άγ. Λυδίας τής Φιλιππησίας τής όμωσύμου Άδελφότητος (30/1), Κοιμ. Θεοτόκου Σερρών (1/2) και Άγ. Κων/νου και Έλένης Α΄ Κοιμητηρίου Σερρών (14/2).

- **Χοροστάτησε** στην Άκολουθία του Έσπερινου στους Ί. Ναούς: Άγ. Θεοδώρων Σερρών (31/12), Παμμεγ. Ταξιαρχων Σερρών (5/1, 10/1, 24/1, 31/1, 1/2, 6/2, 12/2), Άγ. Άντωνίου Στρυμονικού (16/1), Άγ. Άθανασίου Νιγρίτης (17/1), Άγ. Γεωργίου Σιδηροκάστρου (19/1), Άγ. Τριων Ίεραρχων Τερπνής (29/1), Άγ. Νικήτα του Νέου Σερρών (14/2).

- **Προέστη** στή Δοξολογία μέ τήν εύκαιρία τής εισόδου στο νέο πολιτικό έτος 2015 στο Μητροπολιτικό Ναό Παμμεγ. Ταξιαρχων (1/1),

- **Τέλεσε:** α) έπιμνημόσυνη δέηση υπέρ αναπαύσεως τής ψυχής του μακαριστου Αρχιεπισκόπου Άθηνων και πάσης Έλλάδος κυρου Χριστοδούλου στον Ίερό Ναό Άγ. Θεοδώρων Α΄ Κοιμητηρίου Άθηνων (28/1), β) έπιμνημόσυνη δέηση υπέρ των ήρωϊκως άγωνισαμένων και ένδόξως πεσόντων για τήν έλευθερία τής Πατρίδος άξιωματικων και όπλιτων στο Στρατιωτικό Κοιμητήριο (14/2).

Άπό τόν Α΄ Κατανυκτικό Έσπερινό στόν Ί. Μητροπολιτικό Ναό Παμμεγ. Ταξιαρχῶν.

Άπό τήν επίσκεψη τοῦ Προέδρου τῶν Ἀνεξαρτήτων Ἑλλήνων Πάνου Καμμένου.

Άπό τό Ἀρχιερατικό Συλλείτουργο στόν Ί. Ναό Ἁγ. Θεοδώρων Α΄ Κομητηρίου Ἀθηνῶν.

Κανών Ἐγκρατείας - Σιοπός νηστείας*

Κείμενο

● Ὅν τρόπον ὑπό πλήθους βρωμάτων βαρούμενον τό σῶμα, δειλόν τινα καί δυσκίνητον τόν νοῦν ἀπεργάζεται, οὕτως καί ἐξατονοῦν ὑπό πολλῆς ἐγκρατείας, στυγνόν τι καί ἀφιλόλογον τό θεωρητικόν τῆς ψυχῆς ἀποτελεῖ μέρος. Δεῖ οὖν πρός τάς τοῦ σώματος κινήσεις καί τάς τροφάς εὐτρεπίζεσθαι, ἵνα, ὅτε μέν ὑγιαίνει, κολάζοιτο πρεπόντως, ὅτε δέ ἀσθενεῖ, παινοῖτο μετρίως. Οὐ γάρ ἀτονεῖν δεῖ τῷ σώματι τόν ἀγωνιζόμενον, ἀλλ' ὅσον ἀρκεῖν πρός τόν ἀγῶνα δύνασθαι, ἵνα κἄν τοῖς πόνοις τοῦ σώματος ἡ ψυχή πρεπόντως καθαιροῖτο.

● Ὅταν ἡ κενοδοξία μεγάλη φλεγμαῖνη καθ' ἡμῶν τήν ἀδελφῶν τινων ἐπιδημίαν ἢ οἰωνδήποτε ξένων εἰς πρόφασιν τῆς οἰκείας κακίας εὐρίσκουσα, καλόν τό σύμμετρον ἐπιτρέπειν σχολήν τῇ συνήθει διαίτη. Καί γάρ τόν δαίμονα ἄπρακτον καί μᾶλλον πενθοῦντα τήν ἐπιχειρήσιν ἀποπεμφόμεθα καί τόν θεσμόν τῆς ἀγάπης ἐγκρίτως πληροῦσομεν καί τό μυστήριον τῆς ἐγκρατείας ἀνεπίδεικτον διά τῆς συγκαταβάσεως φυλάξομεν.

● Ἡ νηστεία ἔχει μέν καθ' ἑαυτήν καύχημα, ἀλλ' οὐ πρός τόν Θεόν· ἐργαλεῖον γάρ ἐστίν, ὥσπερ εἰς σωφροσύνην ῥυθμίζον τοὺς θέλοντας. Οὐ δεῖ οὖν ἐπ' αὐτῇ μεγάλη φρονεῖν τοὺς τῆς εὐσεβείας ἀγωνιστάς, ἐκδέχεσθαι δέ μόνον ἐν πίστει τοῦ Θεοῦ τό πέρασ ἡμῶν τοῦ σκοποῦ· οὐδέ γάρ οἱ τῶν οἰωνδήποτε τεχνῶν ἐπιστήμονες ἐκ τῶν ἐργαλείων τό τοῦ ἐπαγγέλματος ἀποτέλεσμα καυχῶνται ποτε, ἀλλά περιμένει τούτων ἕκαστος τό εἶδος τοῦ ἐγχειρήματος, ἵνα ἐξ ἐκείνου τό ἀκριβές τῆς τέχνης ἐνδείξηται.

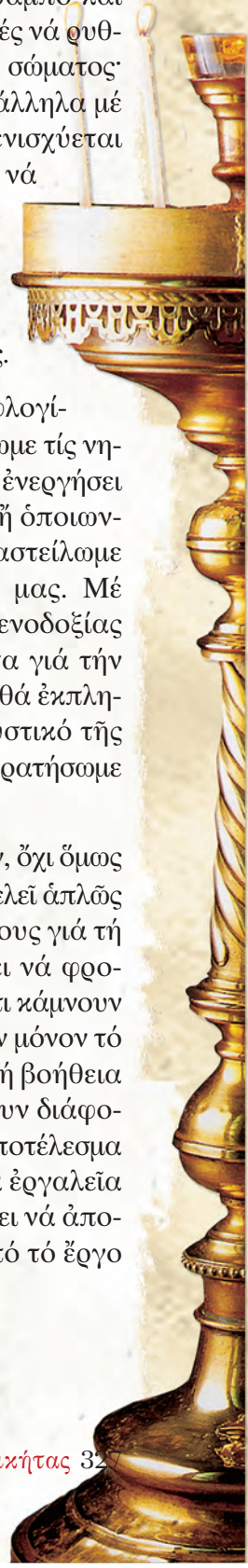
Μετάφραση

● Ὅπως ὅταν τό σῶμα φορτώνεται μέ πολύ φαγητό κάμνει τόν νοῦ ἀδύνατο καί δυσκίνητο, ἔτσι καί ὅταν ἀτονεῖ ἀπό τήν ὑπέμετρη ἐγκράτεια καθιστᾶ τό θεωρητικό μέρος τῆς ψυχῆς θαμπό καί στείρο σέ λόγους. Πρέπει λοιπόν οἱ τροφές νά ρυθμίζονται ἀνάλογα μέ τήν κατάσταση τοῦ σώματος· καί ὅταν μέν ὑγιαίνει νά κακοῦται κατάλληλα μέ τήν νηστεία, ὅταν δέ πάλιν ἀτονεῖ νά ἐνισχύεται ἀνάλογα. Ὁ ἀγωνιζόμενος δέν πρέπει νά ἔχει ἐξαντλημένο τό σῶμα του, ἀλλά νά τό ρυθμίζει ἔτσι, ὥστε νά ἀνταποκρίνεται πρός τοὺς πνευματικούς ἀγῶνες καί ἡ ψυχή νά καθαίρεται παραδοσιακά μέ τά ἀσκητικά παλαίσματα τοῦ σώματος.

● Ὅταν τό πνεῦμα τῆς κενοδοξίας φλογίζει ἰσχυρά τήν ψυχή μας (γιά νά ἐπιδείξομε τίς νηστείες μας) βρίσκοντας πρόφασιν γιά νά ἐνεργήσει τήν κακία του, τήν ἐπίσκεψη ἀδελφῶν ἢ ὁποιοῦνδήποτε ξένων, τότε εἶναι συνετό νά ἀναστείλωμε μέ διάκριση τόν κανόνα τῆς διαίτας μας. Μέ αὐτόν τόν τρόπο καί τόν δαίμονα τῆς κενοδοξίας θά ἀποπέμψομε ἄπρακτο καί κλαίοντα γιά τήν ἀποτυχία του, καί τόν νόμο τῆς ἀγάπης θά ἐκπληρώσομε μέ ὀρθή κρίση, ἀλλά καί τό μυστικό τῆς ἐγκρατείας μας, μέ τή συγκατάβαση θά κρατήσομε ἀφανέρωτο.

● Ἡ νηστεία ἔχει μέν ἀξία καθ' ἑαυτήν, ὄχι ὅμως καί ἐν ἀναφορᾷ πρός τό Θεό. Διότι ἀποτελεῖ ἀπλῶς ἕνα μέσον πού βοηθεῖ τοὺς ἀγωνιζομένους γιά τή σωφροσύνη των. Ἐπομένως δέν πρέπει νά φρονοῦν, οἱ ἀγωνιστές τῆς εὐσεβοῦς ζωῆς, ὅτι κάμνουν μέγα τι νηστεύοντες, ἀλλά νά περιμένουν μόνον τό τέλος τοῦ σκοποῦ των ἔχοντες πίστη στή βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Διότι καί αὐτοί πού γνωρίζουν διάφορες τέχνες, δέν ἐπαίρονται ποτέ γιά τό ἀποτέλεσμα τῶν τεχνικῶν προσπαθειῶν των ἀπό τά ἐργαλεία των, ἀλλά καθένας ἀπό αὐτούς περιμένει νά ἀποδείξει τήν τελειότητα τῆς τέχνης του ἀπό τό ἔργο πού κατασκεύασε.

*Διαδόχου Φωτικῆς

ΠΡΟΚΑΤΑΡΑΧΗ
ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΑΥΡΑΝΤΙΟΥ
101

ΕΛΤΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΕΛΤΙΑ

*Άπό τήν επίσκεψη τῶν κυριῶν τοῦ κύκλου μελέτης Ἁγίας Γραφῆς,
περιοχῆς Βρασινῶν στόν Σεβασμιώτατο (14/2)*

Ἐπιμνημόσυνη δέηση στόν τάφο τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου (28/1).